

1875

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΕΦΑΝΕΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Μετὰ εἰκονογραφιῶν

Ἐκδιδόμενον ἀπαξ τοῦ μηνός,

ὑπὸ

N. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

τῆ συμπράξει διαφόρων λογίων.

~~~~~  
**ΕΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ. — ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ'.**  
~~~~~

ΤΙΜΗ ΒΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΑΙΡΩΤΕΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐν Ἑλλάδι	δραχ. 10.
Ἐν Τουρκίᾳ	φράγ. 16.
Ἐν Μολδοβλαχίᾳ	φλωρ. 2.
Ἐν Ῥωσίᾳ	ρούβ. ἀργ. 5.
Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἐν γένει	φράγ. 16.

~~~~~

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΕΥ. ΚΑΝΑΡΙΩΤΟΥ. || ΟΛΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΛΙΩΤΙΣΣΗΣ, ΔΡΙΘ. 14.

~~~~~

1869.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΑΣ ΤΟΥ ΜΙΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Ε'. ΦΥΛΛ. Γ'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1869.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

Α'.

Μελετῶν ὁ μέγας τῆς Γαλλίας ἀνὴρ, ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ τὰς κοινωνικὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, καὶ ἀναζητῶν νὰ καταδείξῃ τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ, δογματίζει ὅτι ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς συναισθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ ἔχη τι ἐξ ὄλων, ρίπτει ἐνιαχοῦ καὶ ὀλίγην βαρβαρότητα ἀπὸ τὴν ἐπιτερπῆ ὅμως ἐκείνην· τίς δὲν ἀναγνωρίζει τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν τοῦ σοφοῦ Γάλλου; Ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς κοινωνίαις, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἐλαττώματά τινα, φυσικαί τινες ἀδυναμίαι, συγγεννῶμεναι οὕτως εἶπειν μετ' αὐτῶν, καὶ συναναπτυσσόμεναι, οὕτως ὥστε καθίστανται δεισιδαίμονες προλήψεις, ἀποδεικνύουσαι ἐναργῶς τὴν ἀτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας· ἡ πρόδος τοῦ πολιτισμοῦ, εὐρίσκουσα αὐτὰς ἐρριζωμένας ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν κοινωνιῶν, ἀδυνατεῖ ν' ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτῶν, ἀντιτασσουσῶν ἀδιάρρηκτον θώρακα, τὸν θώρακα τῆς προαιωνίου συνηθείας! υἱοθετεῖ τότε κατ' ἀνάγκην ὁ πολιτισμὸς τὰ γνήσια ταῦτα τέκνα τῆς βαρβαρότητας καὶ ἐγκολπούμενος αὐτὰ μεριμνᾷ ὡς ἀληθὴς πατὴρ περὶ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, ἀποκρούων πᾶσαν ἐναντίαν ἐνέργειαν. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν οὕτω θετῶν

τέκνων τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀναντιρρήτως ἡ μονομαχία παρέχει ἡμῖν μείζον ἐνδιαφέρον, καθόσον παρατηρεῖται ὅτι βαδίζει παραλλήλως πρὸς τὴν πρόδον αὐτοῦ, καὶ, ἀναδεικνύουσα τολμηρὰν ἐπιμονὴν, πειρᾶται νὰ παρασταθῇ ὡραία καὶ καταδείξῃ θέλγητρα κατασυντρίβοντα καὶ αὐτὰς τὰς λογικωτέρας βουλήσεις· οὕτω καίτοι εὐρισκομένη εἰς αἰῶνιον καὶ φοβερὸν πόλεμον πρὸς τὴν λογικὴν, δὲν πτοεῖται ποσῶς ὑπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῆς, ἀλλὰ προβάλλει πάντοτε ἀναιδὴς καὶ θρασεῖα, ἀναγκάζουσα αὐτὴν ἐκοῦσαν ἀέκουσαν νὰ κρυβῆ ἐν γωνίᾳ τινὶ καὶ νὰ οἰκτείρῃ ἐκεῖθεν σιωπῶσα, τὸ κοῦφον ἐκείνης μεγαλείου. Ὅποια ἀληθῶς ἀκατανόητος δύναμις!

Οἱ αἰῶνες παρέρχονται! παρέρχονται κληροδοτοῦντες εἰς τὰς μετερχομένας γενεὰς τὰ ἔλκη των καὶ τὰς ἀρετὰς των! δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπικαλεσθῆ τις τὴν ἱστορίαν ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ἀναμφισβήτητον ταύτην ἀλήθειαν. Γὰ τέκνα βαδίζουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ἑαυτῶν γονέων, καὶ λαμβάνοντα μαθήματα ἐκ τοῦ βίου ἐκείνων μορφοῦσι τὸν ἑαυτῶν, ἐπόμενα τῷ ἀμεταβλήτῳ νόμῳ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡ διδασκαλία αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἀτελής, εἰ μὴ ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν αἵ τε ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι ἐκείνων· τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐν ταῖς κοινωνίαις συμβαίνει· παραλαμβάνουσαι τὰς ἐλαττωματικὰς ὡς καὶ τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς προγενεστέρων ἐποχῆς, σπουδάζουσιν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως ἀμφοτέρων τούτων, τῆς σπουδῆς τῶν γενε-

σιουργών λόγων και τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν, ἐξάγουσιν ἀναντιρρήτως συμπεράσματι ἐγγύτερον τοῦ τελείου, μέχρις οὐ σπεύδουσαι πάντοτε πρὸς τὸ ἀνθρωπίνως τελειοῦν, κατορθώσωσι νὰ προσεγγίσωσιν αὐτό. Τοιαύτην παριστά ἡμῖν τὴν φυσικὴν βόη τῶν πραγμάτων ἢ ἐπ' αὐτῶν τῇ συνδρομῇ τῆς ἱστορίας μελέτη. Ἡ φιλοσοφία τῶν ἀπολύτων ὑλιστῶν, ἐδωρήσατο ἡμῖν τὴν ἐνκνίαν τῶν πνευματιστῶν, καὶ ἐκ τῆς ἐπ' αὐτῶν σπουδῆς καὶ μελέτης προέκυψαν αἱ ἀληθεῖς καὶ ὑγιεῖς ἀρχαὶ τῆς φιλοσοφίας δι' ὧν ἐφωτίσθη ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἀνυψώθη εἰς τὴν περιωπὴν εἰς ἣν ἵσταται ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι. Εἶναι ἐπομένως ἀναντιρρήτον ὅτι καὶ αἱ ἐλαττωματικαὶ ἀρχαὶ ὠρισμένων ἐποχῶν, ὑπῆρξαν ἐλαττήρια σπουδαία πρὸς τὴν πρόοδον, σφυρηλατούμεναι ἐπὶ τοῦ ἀκμῶνος τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας διὰ τῆς ἀφθάρτου σφύρας τοῦ χρόνου, καὶ διαμορφούμεναι οὕτω ἐπὶ βελτίονα ὄψιν. Μόνη ἡ περὶ μονομαχίας συνήθεια, ἡ χρονολογοῦσα τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, κατὰ τὴν εὐφυᾶ ἔκφρασιν συγγραφῆς Γάλλου, ἀπὸ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου, μόνη αὕτη παρέσχεν ἡμῖν παράδειγμα ἐξαιρετικὸν ἀντιθέτου πορείας· βαδίζουσα ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ εἰς τὸ ποταπὸν ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, ἀπὸ τοῦ σπουδαίου εἰς τὸ γελοῖον καὶ ἐκ τούτου πάλιν ἀνυψομένη καὶ πάλιν καταπίπτουσα, μόλις κατώρθωσεν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων, νὰ καθέξῃ θέσιν συνενοῦσαν ἀμφοτέρα ταῦτα, καὶ παρίστωσαν αὐτὴν ἐξ Ἰσοῦ ὑποχρεωτικὴν καὶ γελοῖαν (*)· ἀλλ' ἐκτὸς τῆς

(*) Ὁ Κ. Dupin γράφων περὶ τῆς μονομαχίας οὕτω κρίνει περὶ αὐτῆς. Mais si la Société tolère le duel, au moins est-il toujours, à ses yeux ou déplorable ou ridicule· δὲν ἰννοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ ποῦ εὐρίσκει τὴν ἀνοχὴν τῆς κοινωνίας ὁ Κ. Dupin. Ὅτι ἡ κοινωνία ἀνέχεται δὲν τιμωρεῖ βεβαίως· ἐπειδὴ δὲ οἱ νόμοι εἰσὶν τὸ κάτοπτον ἐν ᾧ ἀντανακλάται ἡ βούλησις τῆς κοινωνίας, εἰκάμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1260 καὶ ἐνταῦθεν, καὶ ἐὰν ὑπῆρξεν, ἔπαυσε πᾶσα ὑπὸ τῆς κοινωνίας ἀνοχὴ· Οὕτω τοῦλάχιστον ἔννοομεν τὴν κοινωνίαν· ἔλλωσ ἐὰν παραβῆ τις ὅτι τὰς βουλήσεις καὶ ἐπίσεις τῆς κοινωνίας, θύναται νὰ διαγνώσῃ ἐκ τῆς λειτουργίας κοινῆς γνώμης, ἣτις εἶναι τὸ πεπερασμένον, θέλει καταστῆσαι εἰς ἄλλο ἀτοπὸν τοῦ νὰ θεωρήσῃ τοῦς νόμους· ὡς ἀπόρροια ἀριστοκρατικῶν φρονημάτων, καθ' ὧν ἡ κοινὴ γνώμη ἐξαι-

διορρόθμου ταύτης πορείας, ἦν πολλὰ ὀλίγα, ἢ οὐδεμία τῶν ἀναφανείσων κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα προλήψεων ἠκολούθησαν, φέρει αὕτη καὶ ἕτερον ἐπιβαρῦνον αὐτὴν συστατικόν, ὅτι οὐδεμίαν ὠφελείαν ἐγένετο πρόξενος τῇ ἀνθρωπότητι, ἥτις ὡς ἐρρέθη, διὰ τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐλαττωματικῶν ἀρχῶν προσεπάθη νὰ ὠρελῆθῃ, ἐκκαθαρίζουσα καὶ ἐγκολλουμένη τὰ ἐνυπάρχοντα ἐν αὐταῖς κατὰ καὶ ὠφέλιμα στοιχεῖα. Ἐνταῦθα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐναυάγησεν. Δὲν ἠδυνήθη μὲν τὰς κατὰ καιροὺς καταβληθείσας προσπάθειάς, ν' ἀφαιρέσῃ τὰ συγκρατοῦντα τὴν ὄλην ιδέαν κωμικὰ καὶ γελοῖα στοιχεῖα καὶ καταστήσῃ ταύτην σοβαρὰν καὶ σπουδαίαν· ἀπλούστατος ὁ λόγος· ἡ ιδέα αὕτη τοσοῦτον εὐρίσκετο καταβορβορωμένη καὶ μεστή ἀκαθάρτων στοιχείων, ὥστε ἐὰν τις ἀπεφάτιζε νὰ καθάρσῃ αὐτὴν, ὑπῆρχεν ὁ φόβος μὴ δὲν εὕρη τι νὰ διατηρήσῃ, καὶ ἠναγκάζετο ν' ἀπορρίψῃ σύσσωμον αὐτήν· ἀλλὰ διατι δὲν ἔπραξε τοῦτο; Ἴδου τὸ μέγα ζήτημα ὅπερ καθ' ἡμᾶς δὲν ἐλύθη εἰσέτι, οὐδὲ μέλλει ποτὲ νὰ λυθῇ! Ὑπάρχει φυσιολογικῶς παραδεδομένον, ὅτι ἕκαστος ἀνθρώπος ὡς ἔχη εἰδικὴν κατὰ τι εὐφυῖαν, ἐν ἄλλοις πάσχει ἀληθῆ ἀνοχίαν· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐνῶ πολλάκις παρίσταται τις ἔχων πλέον ἢ τὸν κοινὸν νοῦν, καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπάρχει σεβαστός, ἐν ὠρισμένῃ τινὶ ιδέᾳ ἀναδεικνύεται ἀληθῆς βλάβη, κινῶν τὸν γέλωτα καὶ τὸν οἶκτον τῶν πάντων· ἀρὰ γε τὸ φυσιολογικὸν τοῦτο φαινόμενον δὲν παρατηρεῖται, ὡς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς τὰς κοινωνίας; Δὲν δύναται ἄρα καὶ ἡ κοινωνία, ἡ κατάρτιζομένη ἐκ τῆς συρροῆς τῶν βουλήσεων τῶν πολλῶν, νὰ ἔχη καὶ αὕτη τὴν ἀδυναμίαν τῆς καὶ νὰ βλακίζῃ, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, ἐπὶ μιᾶς ιδέας; βεβαίως ναί! οὕτως δὲ ἴσως ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἰσχυρότερος λόγος· ὃν ὄφειλον νὰ προβάλωσιν οἱ ὑποστηρίζοντές τὸ ἔθιμον τῆς μονομαχίας, ὅτε πλέον ἔπαυε πᾶσα συζήτησις, τιθεμένου φιμώτρου ἐπὶ τοῦ στόματος τῶν ἐναντία φρονούντων, οἵτινες ἠδύναντο μὲν

σταθεῖ, καὶ οὐχὶ τῆς βουλήσεως τῶν πάντων ἀπαλοῦνται ἐν ἑλπίδι τῶν πρῶτων ἔχον ἰδίαν καὶ ἐπιβλητέαν τοῖς ὀλίγοις βουλήσιν.

νὰ μειδιάσωσιν, ἀλλ' οὐδέποτε ν' ἀπαντήσωσι καὶ συζητήσωσι περὶ αὐτῆς πλέον.

B.

Νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ καταστήσωμεν δῆλον τῷ ἀναγνώστῃ ὅτι οὐδαμῶς προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ πραγματευθῶμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὸ ἐπιστημονικῆν ἔποψιν· οὐδ' ἡ ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, οὐδ' ἡ ἀνοχὴ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν νὰ ῥιθῶμεν εἰς ὀχληρὰς θεωρίας· πολλοὶ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων καὶ διδάσκοντες καὶ γράφοντες ἐξέθεσαν· σύντομος ἱστορικὴ ἀφήγησις τῶν κατ' αὐτὴν, ἰδοὺ ὁ ἡμέτερος σκοπός· διότι ἤθελεν εἶσθαι λίαν δυσχερὲς τὸ ἔργον νὰ πραγματευθῇ τις ἐν ἐκτάσει περὶ τοιοῦτου ζητήματος, ἀπασχολήσαντος οὐκ ὀλίγους νομομαθεῖς καὶ φιλοσόφους· πλὴν ἀλλ' ὅμως δὲν δύναται τις ν' ἀπορύγη, γράφων περὶ αὐτῆς, τὸ νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἰδίας κρίσεις· ἄς διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς σκέψεως ἐμόρρωσε· γνωρίζομεν ὅτι ὑπάρχουσι, καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι ἀνθρωποῖ ἀσπάζομενοι τὴν συνήθειαν ταύτην, θεωροῦντες αὐτὴν οὐ μόνον ἀναγκαίαν ἀλλὰ καὶ σπουδαίαν καὶ ὑποχρεωτικὴν. Στεβόμεθα τὰς σκέψεις αὐτῶν, εἴτε ἐξ ἀληθοῦς πεποιθήσεως εἴτε ἐξ ἀνοήτου ἀποιμιμήσεως τῶν ἱπποτικῶν φρονημάτων προέρχονται· ἀλλ' ὅταν αἱ τοιαῦται σκέψεις φαίνονται ἀντικρὺς ἐναντίαι πρὸς τὰς γνώμας τῶν σπουδαιοτέρων τῆς ἐποχῆς ἀνδρῶν καὶ πρὸς ὅλους τοὺς νόμους ὑφ' ὧν διέπονται τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, οὐδὲν ἤττον δὲ καὶ πρὸς τὴν λογικὴν, δὲν δυνάμεθα ἢ ν' ἀναφωνήσωμεν μετὰ τοῦ Ἡσιόδου.

Οὕτως μὲν πανάριστος, ὡς αὐτὸς πάντα νοήσῃ, ἐσθλὸς δὲ κακῆτος· ὡς εὐ εἰπόντι πίθεται.

Ὅς δὲ καὶ μὴτ' αὐτὸς νοήσῃ, μὴδ' ἄλλον ἀκούων ἐν θυμῷ βάλλεται ἰδὲ αὐτὸ· ἀρχή τις ἀνὴρ . . .

Ἀνατρέχοντες εἰς τὰς ἱστορικὰς πηγὰς παρατηροῦμεν ἐναργῶς τὰς διαφορὰς μορφὰς ὑφ' ἃς παρέστη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ ἐκτρωματικὸν τοῦτο γέννημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῶν ἐτραφένων δοξασίων ἀλόγου φιλοσοφίας. Καὶ ἐνῶ εὐρίσκομεν αὐτὸ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους· ὡς εὐγενῆ τινα ἀπεικόνισιν τῶν περὶ πατρίδος καὶ πολιτείας αἰσθηράτων τῶν τότε ἀ-

θρώπων, κατὰ τὸν Μεσσιῶνα ἀπαντῶμεν τοῦτο ὡς ἐγωϊστικὴν συνείθειαν τῶν προσώπων, ἦν αἱ περὶ τελειοποιήσεως προσπάθειαι τῶν ἀρχόντων ἔτεινον πάντοτε ὅπως καταστήσωσιν μᾶλλον γελοῖαν. Ὁ Μεσσιῶν δικαιοῦται νὰ σεμνύνεται ἐπὶ τῷ κατορθώματι τούτῳ. Οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι ἀγριοὶ κατώρθωσαν ὅπως ἀνυψώσωσιν αὐτὴν μέχρι δεισιδαιμονίας, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἰδίως φιλοσοφίας, ἥτις ἐδουμάτιζεν ὅτι τὸ δίκαιον πηγὴν ἔχει τὸ πρόσωπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέει· ἡ πολιτεία εἰς τὸ λεξικὸν τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν ἦν ἀγνωστος λέξις ἢ τοῦλάχιστον μωρὴ τις ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τῶν δειλῶν καὶ τῶν μὴ συναισθανομένων τὴν ἐαυτῶν προσωπικὴν ἀξίαν (*). Ἡ Γερμανικὴ αὕτη ιδέα τῆς ἀπείρου ἀξίας τοῦ προσώπου, ἀπόρροια βαρβαροῦ ἐγωϊσμοῦ, ἔθετο τὰς πρώτας βάσεις τῆς Μονομαχίας, καὶ μεταβάλουσα ὅλως τὸν σκοπὸν καὶ προορισμὸν αὐτῆς, παρεδέχθη αὐτὴν ὡς τὸ μόνον μέσον λύσεως τῶν περὶ τιμῆς διαφορῶν. Τὸ περιέργον δὲ εἶναι ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπέδρασε κατ' ἀντίθετον λόγον ἐπὶ τῆς ἀνοήτου ταύτης προλήψεως, καθόσον δι' αὐτοῦ ἀνεπτύχθη ἡ ιδέα τῆς ἀπείρου ἀξίας τοῦ προσώπου· οὐδὲν ἤττον ὅμως καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν Φικουδαρχικῶν συστημάτων συνετέλεσεν ὅπως ἡ μονομαχία κατασταθῇ πρόληψις ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ καὶ δικαίωμα ἀναφαίρετον παντὸς συναισθανομένου τὴν ἐκυτοῦ τιμὴν, καθόσον ἕκαστος Φικουδάρχης ἐθεώρει τὸ δίκαιον πηγάζον ἐξ αὐτοῦ μόνον καὶ τοῦ Θεοῦ· κατεχομένη ἢ ἐποχὴ ἐκεῖνη ὑπὸ τοῦ πᾶ-

(*) Καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς συγγραφῆς Γάλλου αὐτὸ ὄνομα δὲν ἐνθυμοῦμαι ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ μονομαχία εἶναι κωμῶδία τις ἣν ὀφείλει ἕκαστος νὰ πειρῆται ἵνα μὴ φανῇ δειλός· ἀλλ' ὁ μὴ ἔχων τὴν ἀξίωσιν ὅτι εἶναι ἀνδρείος καὶ μὴ ἐπιζητῶν τοιαύτην δόξαν, ὀφείλει καὶ οὕτως νὰ πειρῆται τὴν κωμῶδιαν ταύτην; διότι, νῆ τὸν Δία, μόνον εἰ περὶ τὴν ὁρῶν τὸ ζῆτος φέροντες ἀξιοῦσι ν' ἀναγνωρίζωσιν αὐτοὺς οἱ ἄλλοι ὡς ἀνδρείους. Αἱ δὲ ἄλλαι τάξεις τῆς κοινωνίας, ὡς οἱ βιομήχανοι, οἱ γεωργοὶ, οἱ ἐπιστήμονες κ. λ. ἔχουσιν ἐκάστη ὅλως διαφορὸν ἀξίωσιν καὶ ἐγωϊσμὸν, ποτὲ ὅμως δὲν ἀξιοῦσιν ἔτι γνωρίζουσι νὰ μεταχειρίζωνται τὸ ζῆτος, τὸ πιστέλι καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ καθείς εἰς τὸ εἶδος του, κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον.

Ο ΜΥΘΟΣ

ΤΟΥ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ

Η

ΑΜΑΞΟΣΤΟΙΧΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΕΩΣ.

I

Ἄπαντα τὰ μεγάλα συμβεβηκότα περιβλήθησαν διὰ τοῦ μύθου, ὅστις περιλαμβάνει αὐτὰ ὡς μυστηριώδης κοιτίς κατὰ τὴν γέννησίν των, καὶ τὰ περιάγει διὰ τῶν αἰώνων. Ἐφευρέσεις, συμβάντα εὐτελεῖ ἢ μεγάλα, γιγαντιαία γέφυραι, πᾶσαι αἱ μεγάλαι ἀποκαλύψεις τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, φαίνονται ἡμῖν κατὰ τὴν ἀρχὴν των περιβεβλημένα διὰ φαντασιώδους τινός καὶ μυθώδους δοξασίας, ἐπικυρουμένης ἢ περιφρονουμένης ὑπὸ τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ διατηρούσης πάντοτε δι' ἑαυτὴν χωρὸν τινα εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας καὶ ἐπὶ τοῦ σκοπτικοῦ αἰῶνός μας, ὅτε οὐδεὶς γιγνώσκει τὰ κλίτη καὶ τὰ δύο γόνατα, ὡς περικλεῖς τι τρίτροφον λέγει, θὰ ἐπίστευε τις ὅτι ἡ τερατολογία τοῦ μύθου διὰ πάντοτε ἐξέλειπε βεβαίως, τὰ ἐξαισιώτερα ἐξαγόμενα δὲν ἀποδεικνύονται ἀληθῆ δι' ἐνὸς ἀλγεβρικοῦ ὑπολογισμοῦ, ὅστις ἀναγκάζει τὰς πεποιθήσεις καὶ αὐτῶν τῶν ἀπιστοτέρων, καὶ διὰ τοῦ ὁποῦ ἐκλείπουσιν αἱ φαντασιώδεις ἀπάται τῶν ἀκροτάτων θιασωτῶν τοῦ παραδόξου; Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα συναίσθανόμενον τὴν ἀδυναμίαν του, διστάζει ἀκόμη νὰ οἰκειοποιηθῆ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν τιμὴν διὰ τὰ θαυμάσια τὰ ὁποῖα ἐκτελεῖ ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἰδίας του ἰσχύος καὶ ἀκουσίως ἀφίσταται τῆς ἰδέας τῆς ὑπερφυσικῆς ἐπεμβάσεως καὶ τῶν σκοτεινῶν δραμάτων ἅτινα διεγείρουν τὴν ἐπιθυμίαν του πρὸς τὸ ἄγνωστον, καὶ καθ' ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἱκανοποιεῖ τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Ἴδου διατὶ ἀρέσκειται τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα νὰ πιστεύῃ εἰς τὰς σιθύλλας, εἰς φαντάσματα φύλακας ὑποτιθεμένων θησαυρῶν, εἰς μορμολύκεια, εἰς ὑδατίους δαιμόνας, καὶ εἰς ὅλον ἑκείνον τὸν μυθώδη

θους τούτου τῆς τυφομανίας καὶ πρὸς οὐδὲν θεωροῦσα τὰ ἀληθῆ δικαιώματα τῆς πολιτείας, δὲν συνεχῶνευε τὴν ἀξίαν τοῦ προσώπου ἐν τῇ γενικῇ τῆς πολιτείας, ἢ μέλος ἦν, οὐδ' ἀνεγνώριζεν εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ζητῆ καὶ λαμβάνῃ ἱκανοποίησιν τῆς προσβαλλομένης τιμῆς τοῦ προσώπου.

Οὕτω λοιπὸν αἱ περὶ μονομαχίας ἰδέαι τῶν διαφόρων ἐποχῶν, ἢ γένεσις αὐτῆς, ἢ πρόδοσις, αἱ διάφοροι μορφαὶ ὑφ' ἃς ἐκάστοτε παρέστη, καθιστῶσι τὴν περὶ αὐτῆς μελέτην οὐδὲν ἥττον τερπνὴν ἢ ὠφέλιμον ἀναγκαζόμενός τις νὰ ἐρευνᾷ τὰ περὶ αὐτῆς εὐρίσκειται πολλάκις εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ μελετᾷ πολλὰς κοινωνικὰς ἀρχάς, νὰ φιλοσοφῇ ἐπὶ πολλῶν περιέργων ἐθίμων, ν' ἀναζητῆ τὸν γενεσιουργὸν λόγον αὐτῶν, νὰ κρίνῃ περὶ τῆς προσκτιθείσης ἐξ αὐτῶν ὠφελείας καὶ νὰ παρίσταται οὕτω εἰς ἀληθὲς θέατρον ἐν ᾧ μετ' ἀπαρμιλλοῦ τέχνης διδάσκειται τὸ δράμα καὶ ἡ κωμωδία τῆς ἀνθρωπότητος· ἴσως ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι τολμηρὰ· ἀλλ' ἐξ ὅσων εἶπωμεν καὶ ἐξ ὅσων προβαίνοντες θέλομεν ἰδεῖν, πειθόμεθα ἀδιστακτικῶς ὅτι ἰδέαι τινὲς ἀναφνεῖται μὲν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, υἱοθετηθεῖσαι δὲ παρὰ τῶν πολλῶν, ἐχρησίμευσαν ὡς κωμικὸν ἄλλας, ῥιφθὲν παρὰ τοῦ ποιητοῦ τοῦ ὄλου τούτου δράματος, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸ τερπνὸν καὶ ποικίλον· τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀκολουθοῦσι καὶ οἱ ἐλάχιστοι δραματοποιοί, δίδοντες κωμικὸν τι μέρος εἰς τινὰ πρόσωπα ἐκλέγοντες ὁμῶς ταῦτα πάντοτε μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἢ μωρῶν. Πῶς λοιπὸν, παραδεχόμενοι ὅτι ἡ πρὸ τὸ ὄρθαλμῶν καὶ τῆς διανοίας ἡμῶν ἐκτυλισσομένη αὕτη ὑπαρξίς ὑπάρχει τέλειον δράμα, δυνάμεθα νὰ μὴ παραδεχθῶμεν ὅτι κατ' ἀνάγκην ὠφείλον νὰ ὑπάρξωσι πρόσωπα ἢ ἔθνη ἔχοντα τὴν ἀποστολὴν τῶν ὑπηρετῶν ἢ τῶν μωρῶν, καὶ νὰ παρουσιάζωνται ἐκάστοτε φέροντα εἰς τὰ χεῖλει κωμικὴν καὶ γελοῖαν τινα ἰδέαν;

[ἀκολουθεῖ.]

N. ΜΠΟΥΦΙΑΝΣ.

δρατὸν ἢ ἀόρατον κόσμον, ὅστις κινεῖται περὶ αὐτοῦ εἰς τὰ βῆθη τῶν κοιλάδων ἢ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων . . .

Ἀλλὰ τὸ ὄν τὸ ἀρεσκόμενον νὰ φαίνεται περισσότερο εἶναι ὁ διάβολος. Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τὸν φαντάζεται ὡς ἔχοντα σάρκα, ὅστ' αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἔτι δὲ ὡς διευκολύνοντα τὰς κακὰς ἡμῶν πράξεις καὶ διαστρέφοντα τὰς καλὰς· ἐχθρὸν δ' ἄσπονδον πάσης προόδου. Τελος αὐτοῦ ὁ διάβολος εἶναι τὸ ὄν τὸ μᾶλλον τῶν ἐπὶ γῆς ἀσχολούμενον . . . Πανταχοῦ παρευρίσκεται, βλέπει τὰ πάντα, γιγνώσκει τὰ πάντα, εἰς πάντα νὰ ἀναμιγνύηται ἐπιθυμεῖ.

Ὁ λαὸς ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ὀρμώμενος μελετᾷ τὴν ἀνεγερσιν ἐκκλησίας τινός· ἡ ἀνάγκη ὑπαγορεύει νὰ κτισθῆ ἐπὶ βράθρου γέφυρα πρὸς ἔνωσιν δύο πόλεων μὴ συγκοινωνουσῶν τέως· πᾶρχυτα ὁ διάβολος σκέπτεται· «Ἴδου ὁ ἐχθρὸς μου, ἡ Κυρία Πρόδοσις, ἣτις κάμνει πάλιν τὰ ἐδικά της· ἔ, νὰ τῆς ἔπαιζα ἐν ἀπὸ τὰ συνήθη μου παιγνίδια; ἂν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀπεκαθίσταντο εὐτυχεῖς, εἰς ἐμὲ δὲν ἔμενεν ἄλλο τι εἰμὴ νὰ φύγω ἐκ τῆς γῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας αἰωνίως πρέπει νὰ κάμνω τὸ μέρος μου. Μὰ τὸ διαβολάκι μου, τοῦτο δὲν θὰ γίνῃ!»

Καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος διάβολος ἀρχίζει νὰ ἀθροίζῃ καὶ ἐπισωρεύῃ ἐμπόδια ἐπὶ ἐμποδίων, ὡς ὁ Ἐγγέλαδος ἐπεσώρευε τὰ ὄρη!

Μέχρι τινός τὰ πάντα ἀπὸ καταβολῆς τοῦ κόσμου ἔβαινον καλῶς, αἱ δὲ μετοχαὶ τῆς κολάσεως ἦσαν ὑψωμέναι, ὅτε εἰς κρότος ἀντήχησεν αἰφνιδίως εἰς τὰ βῆθη τῆς σκοτεινῆς αὐτοκρατορίας· Μέγιστον δίκτυον σιδηρῶν δρόμων θὰ παρεμπλέξῃ ἐντὸς ὀλίγου ἀπασαν τὴν γῆν ἐπιφάνειαν. «Τί! φωνάζει ὁ διάβολος ἐκτὸς ἑαυτοῦ, καὶ ἄλλη πρόδοσις, ἢ πάντων παραδοξέτερα· μόλις ἤρχισα νὰ παρηγορῶμαι διὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τυπογραφίας, καὶ ἰδοὺ μία ἀτμάμαξα πίπτει ἀπὸ τὰ κεραμίδια. Αἱ κύριοι ἐφευρέσεις θὰ γελάσωμεν!»

Ἐν ἀκαρεῖ ὁ διάβολος ἱππεύει τὸν μονόκερὸν του καὶ μετὰ τινα δευτερόλεπτα φθάνει εἰς οὐρανοῦς· εἰσχωρήσας δὲ μετὰ τῶν ἁγίων παρουσιάζεται εἰς τὸ ἀκροκτήριο τοῦ Θεοῦ.

— Τί συμβαίνει λοιπὸν Κύριε διάβουλε;

λέγει αὐτῷ ὁ Ἰψίστος· φαίνεσαι πολὺ συγχυσμένος.

— Μὰ τὸ . . . κᾷτι τι μὲ συμβαίνει.

— Ἄ, ἐνοῶ εἶναι αἱ κατακρημέναι αὐτὰ ῥαβδώσεις, διὰ τῶν ὁποίων οἱ λαοὶ τῶν δύο πόλεων θὰ συνδεθῶσι μεταξύ των..

— Ναι! αὐτὰ εἶναι, παγκόσμιος ἔνωσις!

λαοὶ φίλων, λαοὶ ἀδελφῶν . . .

— Κύριε διάβουλε, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπνεύσωμεν εἰς τὰ αὐτὰ· διότι τὸ ψέγισμα ἐδημοσιεύθη σήμερον τὴν πρωτὴν εἰς τὴν Παγκόσμιον ἔφημερίδα τῶν Πλαταιῶν.

— Τοῦλάχιστον θὰ μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ ἀνάψω τὸν πρῶτον κλιβανον δι' ἐνὸς δαυλοῦ τῆς κολάσεως.

— Ἀδύνατον· δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ἐμπιστευθῶ τὴν ζωὴν τῶσων ἑκατομμυρίων ὑπηκόων μου.

Διάβολος· (καθ' ἑαυτὸν μειδιῶν σαρκονικῶς) οἱ διευθύνται θὰ φροντίσωσι καὶ δι' ἐμὲ. (Μεγαλοφώνως). Τοῦλάχιστον δὲν θὰ μοὶ ἐμπιστευθῆτε τὴν διεύθυνσιν μιᾶς ἀμαξοστοιχίας;

— Ἔστω! ἀλλὰ μιᾶς καὶ μόνης· καὶ δὲν ἀφίνω εἰς τὴν διάθεσίν σου εἰμὴ τὴν ζωὴν ἐνός καὶ μόνου θύματός· ἵνα μὴ μεταβλήθῃ δὲ τι εἰς τὰ παρὰ τοῦ οὐρανοῦ ψηφισθέντα, ὅστις μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῆς γῆς, σοὶ ἐπιτρέπω νὰ μεταβιβάσῃς τὴν ψυχὴν τοῦ μέλλοντος θύματός σου εἰς ἕτερον τι πλάσμα.

— Δοῦλος σας· ἀναχωρῶ εὐχαριστημένος· ἐπεθύμουν νὰ ἴδω, εἶδον.»

Ἴδου πῶς ὁ διάβολος κατέστη κύριος μιᾶς ἀμαξοστοιχίας, τῆς ἀμαξοστοιχίας τῆς κολάσεως. Τρέχει δὲ σήμερον καὶ διατρέχει ὅλας τὰς γραμμάς τῶν σιδηρῶν δρόμων, ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἐκτεταμένων μέχρι τῶν μικροτέρων. Διὰ τὴν ἀμαξοστοιχίαν ταύτην ἀπαιτεῖται ἐν ἔτος καὶ τριακόσιαι ἐξήκοντα πέντε ἡμέραι ὅπως διατρέξῃ ὅλας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς σφίρας γραμμάς· δὲν σταματᾷ δὲ εἰμὴ ὡρας τινὰς κατὰ τὴν νύκτα τῶν ψυχῶν εἰς τὴν πλατεῖαν πόλιν τῆς Γάνδης.

Ἰπολείπεται ἤδη ἡμῖν νὰ γνωρίσωμεν πῶς ὁ διάβολος θὰ διοργανώτῃ τὴν ἀμαξοστοιχίαν τῆς κολάσεως.

-II-

Κατά τὴν παγετώδη νύκτα τῆς 6 Ἰαννουαρίου τοῦ 1820, ἔρθασεν ἐκ Βοεμίας εἰς Βούρζην πτωχὸς τις διάβολος ὀνόματι Σπενζκόφ, μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν δύο τέκνων του, ἐνὸς θήλεος καὶ ἐνὸς ἀρρέενος ὀνομαζομένου Φρίντζ. Ἡ οἰκογένεια αὕτη διῆλθε τὴν πρώτην νύκτα εἰς εὐτελὲς τι ξενοδοχεῖον. Τὴν ἐπαύριον, ἅμα τῆς ἡμέρας ἐπιφανείσης, ὁ Σπενζκόφ κατέστη κύριος οἰκίας τινὸς μεμονωμένης, ἑκατοστίας μέτρων ἀπεχούσης ἀπὸ τῆς μητροπόλεως τοῦ Σωτήρος. Ὁ τοῖς πᾶσι ἄγνωστος οὗτος εἶχε ἀλλοκότους συνηθείας συχνὰ καὶ αἰφνιδίως ἐγκατέλειπε τὴν οἰκίαν του καὶ ἐπανήρχετο μετὰ παρέλευσιν μηνῶν. Πῶς ἔζη; Τί μετήρχετο; Οὐδεὶς ἐγίνωσκεν. Ἐνεκα τῶν συχνῶν καὶ μακροχρονίων ἀπουσιῶν του, οἱ γείτονές του διέκρινον αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁ Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος. Ἡμέραν τινὰ ἡ σύζυγός του ἀπεβίωσε· μικρὸν δὲ ἔπειτα καὶ ἡ θυγάτηρ του. Ὁ Περιπλανώμενος ἔμεινε μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Φρίντζ, εἰς ὃν ἐδίδετο τὸ ἐπίθετον ὁ Μικρὸς περιπλανώμενος Ἰουδαῖος.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ Φρίντζ ἦτο ὄλως πρωτότυπος. Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Φριδερίκου θὰ ἐπαίξε μέρος ἥρωος. Ὑπὸ τὸν Βλοῦχερ θὰ διεκρίνετο μεταξὺ τῶν Οὐσάρων τοῦ Θανάτου.

Ἐλθὼν πολὺ ἀργὰ εἰς κόσμον πολὺ γενηρακότα, ὡς ὁ ποιητὴς λέγει, δὲν ἠδύνατο νὰ διαγάγη εἰμὴ βίον ὄλως διάφορον, ἐναντίον πρὸς τὴν ἀνήσυχον καὶ παραχώδη ιδιοσυγκρασίαν του, καὶ πρὸς τὴν ὑπεροπτικὴν καὶ θορυβώδη φύσιν του. Ὁ Φρίντζ δὲν ἀνέπνεεν ἐλευθέρως εἰμὴ διατρέχων ἀσκόπως τοὺς ἀγρούς, ἀναρρίχων μενος τὰ ὄρη δι' ἀκουράστου ποδὸς καὶ ὑπερπηδῶν τὰς κοιλάδας μὲ εὐκινήσιαν δορκάδος· ἐνίοτε ἴστατο ἵνα μετὰ μείζονος δυνάμεως ἀναπνεύσῃ τὸ πλῆττον τὴν κόμην τοῦ ρέυμα τοῦ ἀέρος. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ τρυχεῖα καὶ ἀγριωπὴ φυσιογνωμία του ἀντέκειτο παραδόξως πρὸς τοὺς ἐλευθέρους καὶ εἰλιπρινεῖς τρόπους αὐτοῦ, οἵτινες χαρακτηρίζουσι τὰ τέκνα τῆς πατρίδος του. Αἱ πυκναὶ ὄφρυς του ἠνοῦντο σχηματίζουσαι εὐθείαν, ὡς οἱ τοῦ αὐτοκράτορος Μουρτσούφλου, εἰς τὴν βᾶσιν τῆς κυρτῆς καὶ κατὰ τὸ ἄκρον ὀξείας ῥινός

του ὡς ἡ τῶν παρκοφῶγων ὀρνέων. Οἱ βεβουθισμένοι ἐντὸς τῶν κογχῶν των μικροὶ καὶ ὑπόξανθοι ὀφθαλμοὶ του, ἄμαυροὶ κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀναπνεύσεως, ἐξήστραπτον πολλάκις ἀπαισίως ὅτε κατεμέτρα τὰς ἀχανεῖς ἀποστάσεις. Ἡ μεγίστη εὐχαρίστησις αὐτοῦ ἦτο αἱ ἀληθικαὶ ἐκδρομαὶ του· δι' αὐτὸν αὗται ἦσαν ἡ ζωὴ ἠρέσκετο εἰς τοὺς κυκτερινούς περιπάτους καὶ εἰς τὰς ἐπὶ τὰ χεῖλη τῶν χαινόντων βράθρων ἐκδρομάς· ἠσθάνετο εὐχαρίστησιν ἐν μέσῳ τῶν ἀντηχουσῶν γοερῶς μεγάλων καὶ σκοτεινῶν δασῶν· ἐπεδίωκε τὰ ἔκτα συμβεβηκότα, ἔτρεχε κατόπιν τοῦ ἀγνώστου. Ἐκτὸς τούτου τὸ ἐπίθετον τοῦ μικροῦ περιπλανώμενου ἐπενήργησε παραδόξως ἐπὶ τῆς ἀληθικῆς διαθέσεως καὶ τῆς θερμῆς ιδιοσυγκρασίας αὐτοῦ· ἐπιστεύετο προωρισμένος νὰ διαγάγη βίον τυχοδιωκτικὸν καὶ ὁμοιον μὲ τὸν βίον ἐκείνων ὧν αἱ ἀλλόκοτοι καὶ φαντασιώδεις μεταβολαὶ δίδουσι τροφήν εἰς τὰς διηγήσεις τοῦ λαοῦ.

Ἡ μορφή τοῦ Φρίντζ ἦτο πολυγώνιος, σχεδὸν ἀπότομος, ἀγρία καὶ ὀλεθρία· φυσιογνωμία, ἠνᾶπαξ ἰδῶν δὲν λησμονεῖ τις.

Μετὰ τὰς μακρὰς ταύτας καὶ ἀπονενοημένας ἐκδρομάς ὁ Φρίντζ εὐχαριστεῖτο νὰ εἰσδύῃ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων ἑορτῶν ὑπὸ τοὺς σκοτεινοὺς θόλους τῆς μητροπόλεως τῆς Βούρζης· κεκρυμμένος ἐκεῖ, ὡς δαίμων μεταξὺ ἀγγέλων, ἠσθάνετο ἐαυτὸν κατελιημμένον ὑπ' ἐκτάκτου ψυχικῆς συγκινήσεως· αἱ αἰσθήσεις του διεγείροντο σφοδρῶς πρὸ πάντων ὅτε ἤκουε τὰς τρυφεράς καὶ καθαρὰς φωνάς, αἵτινες ἐπλήρουν ἀρμονίας, μετεμόρφουν καὶ ἰδανικὸν καθίστων τὸ καθηγιασμένον ἐκεῖνον οἶκον εἰς παράδεισον μεταβάλλοντες αὐτόν.

Μεταξὺ ὄλων τῶν φωνῶν, πρὸ πάντων μία γλυκεῖα καὶ πάλλουσα, διήγειρε παλμούς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Φρίντζ, ἐσύγχιζε τὸ πνεῦμά του καὶ τὸν ἐμέθυε· ἡ φωνὴ τοῦ Βλοντινέτας ἀνεψιάς τοῦ κωδωνοκρούστου τῆς μητροπόλεως.

Εἰς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην μουσικὴν ἀρμονίαν, ἡ Βλοντινέτα ἦτο ὁ θελκτικώτερος καὶ καθαρώτερος ἀγγελος· ἦτο ξανθὴ — ὁ Φρίντζ θὰ εἶδεν τὴν παρούσαν καὶ μέλλουσαν ζωὴν του διὰ νὰ βυθισθῆναι καὶ μόνην στιγμὴν τὴν χεῖρά του εἰς τὴν μικρὰν καὶ ἐπὶ χροσον κόμην τῆς

θρηλίαν μὲ στάσεις σίτου ὀρίμου — ἦτο ῥοδινὴ, λευκὴ καὶ ξανθὴ ὡς λευκάνθεμον... Ὅτε μόνη ἔφαλλε τὸ «ὦ Σῶτερ» ὅταν διέχευε τὴν ψυχὴν τῆς διὰ θείων τόνων, ὦ! τότε ὁ μικρὸς περιπλανώμενος ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἐπὶ πτερύγων φερόμενον πρὸς ἀγνώστους ἰδανικοὺς κόσμους... καὶ μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου ὅτε τὸ ἄσμα τῆς Βλοντινέτας δὲν ἤκούετο πλέον, ὁ Φρίντζ ἤκουεν αὐτὸ ψιθυρίζον ἐν τῇ καρδίᾳ του, τὸ δὲ πρόσωπόν τῆς ἀπετυποῦτο εἰς τὴν μνήμην του· ἔβλεπεν αὐτὴν ὡς ἐάν ἦτο παρούσα...

Ἄλλ' ὅτε αἰφνης ἠσθάνετο ἐαυτὸν ἀφουπνισθέντα τῆς ἐκστάσεώς του, ὅτε εὗρισκετο ἐξομιμμένος μακρὰν τοῦ ὄνειρου του ἀπὸ τὴν αἰφνιδίως διαδεχθεῖσαν τὴν φθὴν τῶν ἁγίων ὕμνων σιωπῆν, ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν καταλαμβάνουσαν τὸν νῶτον νύκτα ὁ Φρίντζ ἐπεθύμει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὄπτασίαν, καὶ νὰ παρατείνῃ τὴν ἐκστάσιν του· ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ὦν, ἤρχιζε νὰ καταδιώκῃ ἐκείνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἅπασαι αἱ σκέψεις καὶ ἡ ζωὴ του ὀλόκληρος συνεκεντροῦντο· θὰ ὑπέθετον αὐτὸν νέον Φαῦνον κατόπιν Σύριγγος· τὴν ἠκολούθει κρυφίως πανταχοῦ δειλιῶν καὶ τρέμων. Ἡ Βλοντινέτα παρετήρησεν οὐχὶ ἄνευ ἐκπληξέως τὴν ἀκαταπαύστως εἰς τὰ βήματα τῆς προσκεκολλημένην ταύτην σκιάν, ἡ δὲ ἐκ τούτου προξενηθεῖσα εἰς αὐτὴν ἐκπληξίς δὲν ἦτο ὄλως ἀπηλλαγμένη μεθυστικῆς τινος ἀνησυχίας. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐθαμβοῦντο ὥστε ἔβλεπεν ἐνώπιόν τῆς ἐξαστράπτοντα συντρίμματα κογχυλῶν· τὸ σῶμά τῆς ἐδοκίμαζε παραχᾶς γλυκεῖας συνάμα καὶ ὀδυνηράς, ὅτε ἠσθάνετο ὅτι αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀγρίου τούτου νέου ἐξηκόντιζον ἐπ' αὐτῆς τὴν μαγνητικὴν ἐπιρροήν των.

Ἐσπέραν τινὰ, ὁ νέος ἡμῶν γνώριμος ὅστις ἀκαταπαύστως ἐπλανᾶτο περίξ τῆς μητροπόλεως, ὡς ψυχὴ ἀπώλεσασα τὸ ἑαυτῆς σῶμα, ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσεν ἀρμονίαν ἐξερχομένην ἐξ ὑπογείου μυστηριώδους τῆς μητροπόλεως τῆς Βούρζης καὶ τοῦ ὁποίου τὴν κλεῖδα ἐκράτει ὁ κωδωνοκρούστης. Ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν φωνὴν ἐκείνης, περὶ ἣν συνεκεντροῦτο ἅπσα ἡ ὑπαρξίς του. Ἦτο ἡ Βλοντινέτα ἥτις ἠρέσκετο νὰ ἐρχεται εἰς τὸ ἀποκεχωρισμένον τοῦτο μέρος, διὰ νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν

τῆς ἀντηχοῦσαν ἐκ τῶν βαθέων θόλων.

Ὁ Φρίντζ ἐκτὸς ἐαυτοῦ εἰσέδυσεν εἰς τὸ ὑπόγειον διὰ στενῆς θυρίδος. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ Βλοντινέτα ἀνέπερπε τὰς πρώτας στροφὰς τοῦ «*Auf der Mauer*», ὅπερ ἔμελλε νὰ ψάλλῃ κατὰ τὴν ἐπερχομένην ἑορτὴν τῆς Παναγίας. Ἦτο ἐκεῖ ὅθικα οἱ γλαυκοὶ καὶ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἠτένιζον τὸν οὐρανόν, ἡ μακρὰ καὶ ξανθὴ κόμη τῆς λελυμένη ἦτο ἀτάκτως ἐπ' αὐτῆς ἐξομιμμένη· ἴστατο ἐκεῖ πλήρης ἐπιθυσιᾶς καὶ ἀγγελικῆς παραφορᾶς· τὴν ἐξελάμβανον χερουβαῖμ ἐν ἐνοστάσει ἐνώπιον τοῦ ὕρονου τοῦ Λιωνίου· θὰ τὴν ἐξελάμβανον πνεῦμα ἐποφθαλμοῦν τὴν αἰώνιον πατρίδα...

Ταῦτοχρόνως φωνὴ ἀλλόκοτος, βαθεῖα καὶ βραχνώδης, ὅξεια καὶ λυπηρὰ ἐνταῦθα, φωνὴ δαίμονος ἐκπεπληγμένου εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἀγγέλου, διέκοψεν ἀμέσως τὴν φωνὴν τῆς κόρης κατὰ τὰς τελευταίας στροφὰς τοῦ ἱεροῦ ἄσματος. Ἡμιθνής ἐκ φόβου ἐξέριπεν ὀπισθεν τοὺς πλήρεις τρήμου ὀφθαλμούς τῆς, καὶ εἶδε τὸν Φρίντζ γονυπετῆ καὶ μὲ πρόσωπον πλήρη δακρύων τείνοντα πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖρας. Ὅστις τὴν στιγμὴν ταύτην ἐβύθιζε τὸ βλέμμα του διὰ τοῦ χάσματος τῆς σκοτεινῆς θυρίδος, θὰ εἶδεν τὴν κεφαλὴν τοῦ διαδόλου ζωογονουμένην δι' ἐκτράσεως ἀπεριγράπτου.

III

Εἶπομεν ἤδη ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ φαντασία τῆς νέας κόρης ἦτο ζωηρῶς προσβεβλημένη ἐκ τῆς ἀφώνου λατρείας, τῆς ὁποίας ἀντικείμενον ἐγίνωσκεν ὅτι ἦτο αὐτή. Ὁρφανὴ ἐκ γενετῆς, διότι ἡ μήτηρ τῆς ἀπέθανε δίδουσα αὐτῇ τὴν ζωὴν, τὸ ἀδύνατον τοῦτο πλάσμα, ὡς κλάδος ἀποσπασθεῖς τοῦ στελέχους του, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ περιπλακῇ περὶ τὸν πρῶτον παρουσιασθέντα ἰσχυρὸν κορμὸν, μὴ τὴν διάτασιν ψυχῆς διαπύρου καὶ καρδίας ἐπιτόμης νὰ θραυσθῇ ἐξ ἔρωτος... Ὁ Φρίντζ ἐσφιγγε φρενιτιῶν τὴν ἐρωμένην του, ὅτε αἰφνης τρομερὸς κρότος κεραυνοῦ ἐξήγαγεν αὐτὸν τῆς ἀπεριγράπτου ἐκστάσεως εἰς ἣν ἦτο βεβουθισμένος. Ἰσχυρὰ ἀποφορὰ θείου διεδόθη ἐν τῷ ἅμα ὑπὸ τοὺς ἐπιτυμβίους θόλους, οἵτινες ἐ-

σόντο εκ θεμελίων, δε δε ο Φρίντζ ηθάνθη αρκούτα; δυνάμεις όπως έγερθη, διέβηλος έττατο ενώπιόν του.

— Ναι, εφώνησεν αυτώ μυκτηρίζων εις με ανήκεις του λοιπού. Η είσοδος εις τότου καθιγιασμένον είναι εμποδισμένη εις εδω όμως δεν υπάρχει πεδύρανθήριον ειμαι εν τω οικω μου. Έπραξες τροπικαν ιεροτυλιαν ιδου παρατήρησον το πωμα της συνενόχου σου, ητις έτι κρηθη ηδη. Ως προς σε Φρίντζ, ανήκεις εις με ψυχη τε και σώματι. Μόλα ταυτα ειμαι καλός διάβολος και επιθυμω να κάμω κάτι και δια σέ. Ηδη τί ηδύνατο να σοι επροξένη μεγίτην ευτυχίαν;

— Να επανέλθη εις την ζωήν η Βλοντινέτα!

— Τουτο είναι τετελεσμένον ηδη εν ω δεεσαι υπέρ αυτης, αυτη διέρχεται την ούδον της μονής των Ούρσελινών εις Γάνδην· εκεί δε κατ' ετος την νύκτα των ψυχών δύνασαι πορευόμενος να βλέπης αυτην.

— Αυθέντα επανέλαβεν ο ημέτερος νεός, ειμαι σκλάβος σου.

Μόλις το συμβόλαιον τουτο άπετελέσθη και η γη έσχίσθη υπό τους πόδας του Σατανά. Την αυτην στιγμήν εκτακτόν τι συνέβαινεν εις τον σταθμόν του σιδηροδρόμου της Βούρζης· ο θερμαστής της μελλούσης να αναχωρήση άμαξοστοιχίας, ανελήθη αιφνιδίως. Η άμαξοστοιχία δ' ητο η της κολάσεως, της οποίας την δια παντός κυριότητα ο Σατανάς επέτυχε παρά του Θεου. Νέος τις παρουσιάσθεις και γενόμενος δεκτός προς αναπλήρωσιν του θερμαστου, πηδᾶ επί της μηχανής. Οξύς συριγμός, δμοιος του όποιου ούδέποτε ηκούσθη, έδωκε το σημειον της αναχωρήσεως.

Ενῶ η άμαξοστοιχία απομακρύνεται του σταθμού, ως λάδωμεν ημεις την φωτογραφίαν της άμαξοστοιχίας της κολάσεως, παρά τη οποία ο Φρίντζ υπηρέτει ως θερμαστής· ως μη λησμονώμεν όμως ότι αυτός ο διάβολος ητο ο διοργανωτής αυτης· εν τῶ ιδιαιτέρω χωρίσματι (coupé) υπήρχον δύο νεόγαμοι, ένωθέντες πρό όλίγου ενώπιον του θυσιαστηρίου, ος ο έρωσ ωδήγει να αναπνεύσωσιν υπό τον ωραιον ουρανόν της Ιταλίας εις την πατρίδα δηλαδή του Ρωμαίου και της Ιουλιέας· επί εξάστου τινός πλήρους έρωτικῶν αναμνήσεων, εις τᾶ

μυστήρια νυκτός εξ εκείνων· αϊτίνες άναδίδουν άρωμα, περικυκλούμεναι υπό μεθυστικής ατμοσφαιρας. Εις αυτην λέγω την Έδεμ των ευτυχούντων έραστῶν επεθύμουν να αναμιξῶσι τας ψυχάς των κιομένας υπό του πυρός εκείνου, υπό του όποιου καιομένη η ψυχη της Άγίας Τερέζης περιεβάλλετο υπό θείου έρωτος.

Εντός των επομένων χωρισμάτων υπήρχον, μία Άγγλις μετά των δύο θυγατέρων αυτης, μία έταιρα πλησίον της οποίας εκάθητο εις καπουκίνος, εις άμερικανός μετά του αιθιοπό; του· εν δε τη τελευταία άμαξη εις λοχαγός των Ζουάδων, εις άρχηγός μαύρος, εις Ινδός και μία καλογραία.

Η άμαξοστοιχία προχωρεί· ο μηχανικός επιθυμει να γνωρισθῆ μετά του θερμαστου του.

— Πόθεν ηλθες, νέε μου, και ποίος άνεμος σ' έφεραν εδω;

— Έρχομαι εκ της μνηστής μου, την όποιαν πρό όλίγου απεχαιρέτησα άποκρίνεται συγκεκριμένος ο Φρίντζ.

— Μνηστή σου; να, ιδου την· είναι ο κλίβανος ουτος, όστις του λοιπού δια σε θα ηναι αιωνίως πλήρης πυρός.

Ο δε Φρίντζ τρωθεις εκ του ειρωνικου τουτου υφους, άποκρίνεται συσφιγγων τας πυγμάς.

— Μη όμιλεις οδτω δια την μνηστήν μου, διότι θα σου συμβῆ δυστύχημα.

— Την μνηστήν σου αγένειέ μου επανέλαβε σαρκαστικῶς ο μηχανικός· κάλλιον ειπέ την...

Μόλις έτελειώσε την φράσιν του και έγχειρίδιον έβυθίσθη μέχρι λαβῆς εντός του στήθους του.

— Ιδου πῶς ο Φρίντζ ηρχισε το του θερμαστου σταδιόν του επί της άμαξοστοιχίας της κολάσεως.

Αι άποδείξεις του υπ' αυτου πραχθέντος έγκλήματος είναι εκεί, πρό των ποδών του· εις τον πρώτον σταθμόν το πάν θα ανακαλυφθῆ, ο δε Φρίντζ του λοιπού θα παραδώσουν εις την δικαιοσύνην. Έσκεφθη τί έπρεπε να πράξη· να διέλθη χωρίς να σταματήσει επί πρώτον σταθμόν; αλλά πῶς θα άνενείνε· κα πῦρ της μηχανής; χωρίς να χάσῃ καιρόν. έβρίψεν αυτομάτως πῶς· δια χειρός τρεμούσης εις

Η ΤΟΥΛΩΝ

Η Τουλών είναι πόλις της Γαλλίας προς τᾶ μεσογερικά αυτης, πλησίον της Μασσαλίας. Ωραία, παραθαλασσία, βροχομένη υπό των υδάτων της Μεσογείου, εκκαλείτο άλλοτε 'Telo Martius' κειμένη εις το βάθος μεγάλου κόλπου, παρίστα-

την υπό τον λέβητα έτταν το επίλοιπον των άνθράκων και του υγρου, ειτα δεικνύων άπελπισίαν έσταύρωσε τας χείρας επί του στήθους του και εφώναξε « τῶρα ο διάβολος ως κάμη τᾶ λοιπά, αν θέλῃ! »

Την αυτην στιγμήν δια των φωτοβολουσῶν άντανκλάσεων βλέπει ανωρθούμενον ενώπιόν του φάσμα, του όποιου οι οφθαλμοί εξήραπτον άπαισίως και του όποιου τᾶ χείλη έμειδίων σατανικῶς.

« Τί θα κάμῃς τῶρα; » έρωτᾶ τον Φρίντζ το καταχθόνιον πρόσωπον.

Ο φονεύς έμεινεν άφωνος και κεχηνώς. Το τε ο διάβολος έβρίψε δια των χειρών του ταχέως το πῶμα και το αίμα εντός της έστίας.

« Τῶρα έχεις, λέγει τῶ Φρίντζ, αιωνίαν προμίδειαν ητις θα επάρκεση εις τον δρόμον της άμαξοστοιχίας της κολάσεως δι' όλους τους αιῶνας και δι' όλους τους τόπους. »

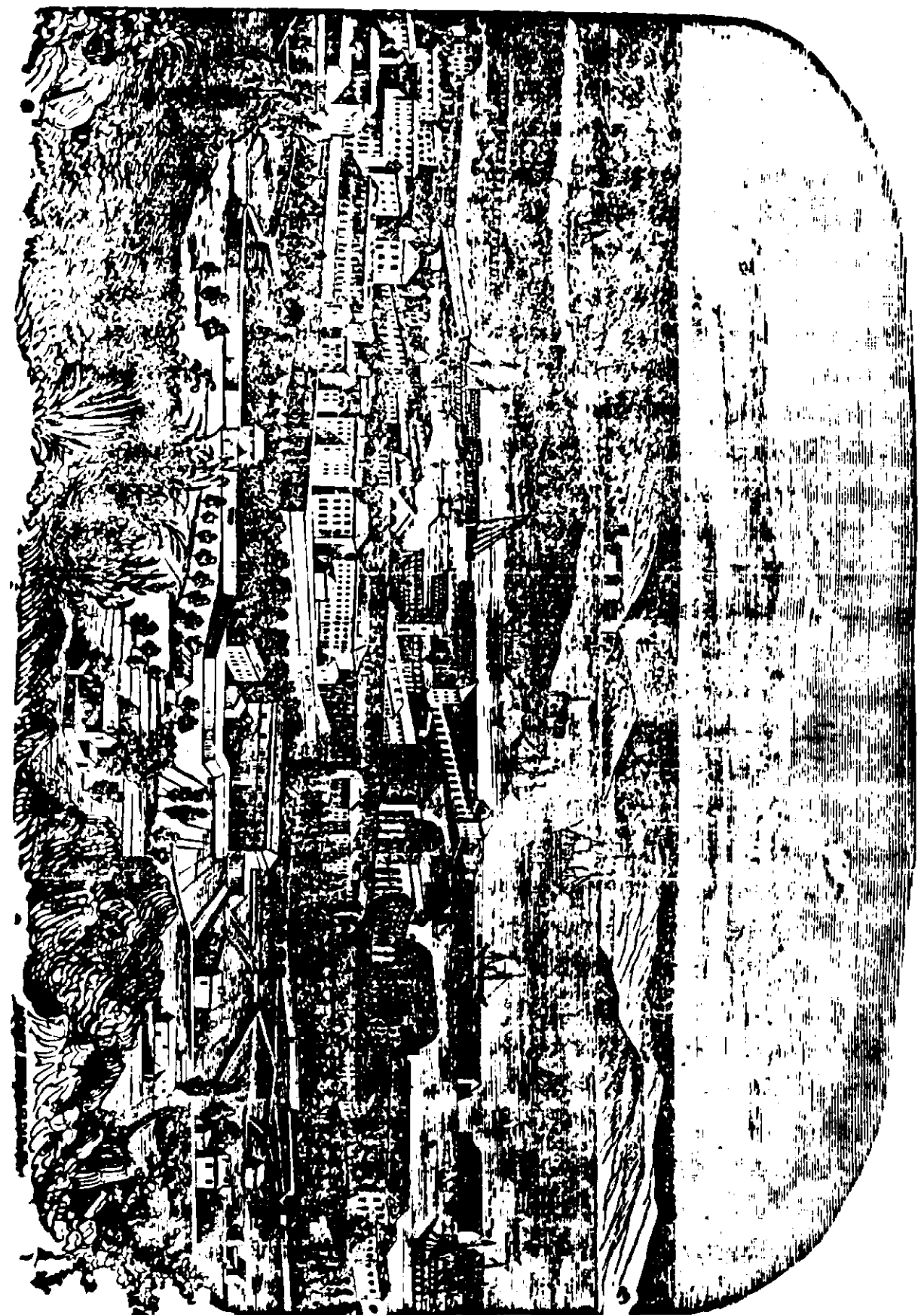
Ο Φρίντζ ένθάρρυνθεις εκ της άποκαλύψεως ταυτης καθισύχασε.

Ειτα ηρχισε ταχύτης ακάθεκτος. Κατά πρώτον διέτρεξε 1000 χιλόμετρα την ώραν, ηύξανε δε άκαταπαύσως.

Όσάκις ο Φρίντζ εισῆγε το σκάλευθρον εντός του κλιβάνου, η άμαξοστοιχία άνετινάσσετο ως ότε ο πεπυρακτωμένος σίδηρος διέρχεται τᾶ νεύρα πλάσματος ζῶντος.

(έπεται το τέλος.)

Μετάφρασις Ν. Π.

ται ως άμφιθέατρον, ένθα ως προπύργια εκτείνεται σειρά αλύσεων ύψηλών όρέων από ανατολών προς δυσμάς, ών οι σήμεραν άγριοι και ξηροί σωροί, έπεσκιάζοντο άλλοτε υπό ωραίων και μαγευτικῶν δασών. Η καταγωγή της Τουλώνος είναι άβεβαία. Τινές άνάγουσι την κτίσιν αυτης κατά το 1642 έτος πρό

Χριστού και αποδίδουσι τὴν τιμὴν ταύτην εἰς τοὺς ἄνω Γερμανοὺς ὀδηγούμενους ὑπὸ τινος ἀρχηγοῦ ὀνόματι Ταλαμῶν ἢ Τελαμῶν. Τινὲς πάλιν διατείνονται ὅτι τὴν νεότητά αὐτῆς χρεωστεῖ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀποστείλαντας ἀποικίαν τινὰ Φωκαέων, οἵτινες ἀπεκατέστησαν ἐκεῖ, καὶ ἔθηκαν τὰ θεμέλια τῆς Μασσαλίας, καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων ἔκτισαν τὰ παράλια. Ἄλλοι, ὅτι πρῶτος θεμελιωτὴς αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Τελο Μαρτίου, οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔφερε τὸ πάλαι ἡ πόλις, ὀδηγῆσας ἐκεῖ Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν. Κατ' ἄλλους πάλιν ἡ Τουλὼν ἐπωνομάσθη οὕτω παρά τινος δουκὸς τῶν Κελτῶν ὀνομαζομένου Τολέμου, ὅστις ἀνεπέμψεν μέρος τῆς πόλεως κατὰ τὸ 411 ἔτος. Πολλοὶ ἄλλην καταγωγὴν ἀποδίδουσιν αὐτῆς, οὐχ ἦττον ὅμως, γνωστὸν εἶναι, ὅτι αὕτη ὑπῆρξεν ἀρχαιοτάτη. Πολλάκις κατεστράφη καὶ ἀνεκτίσθη αὐθις, ἐπτάκις ὑπολογίζουσι, πρὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ δις μέχρι τοῦ Β' μετ' αὐτὸν αἰῶνος.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐξέλεξαν κατ' ἀρχὰς τόπον ἐλώδη πρὸς τὸ μεσημβρινοανατολικὸν τοῦ λιμένος καὶ ἐκεῖ σῴζεται εἰσέτι ἡ παλαιὰ συνοικία. Ἐκεῖ ἐπροφυλάσσοντο ἐκ τῶν ξένων ἐπιδρομῶν ὡς ἐκ τῶν συνεχῶν δὲ μεταβολῶν αὐτῆς ἐδέχθη ἐκ τῶν πρώτων πόλεων τὸν χριστιανισμόν. Διωκεῖτο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ὀνωρίου ὅστις τὸ 451 ὑπέγραψε τὴν συνοδικὴν ἐπιστολὴν, ἀποτεινομένην εἰς τὸν Λέοντα ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῶν Γαλατῶν. Τριάκοντα ἔτη μετέπειτα ὁ ἅγιος Γρατιανὸς ὑπέστη γενναίως τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Ὁ ἅγιος Κυπριανὸς διακρίνεται μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων τοῦ καιροῦ του διὰ τε τὰ φῶτα καὶ τὰς ἐξόχους αὐτοῦ ἀρετὰς. Μετὰ τὴν Παναγίαν ὁ ἅγιος Κυπριανὸς εἶναι ὁ προστάτης τῆς ἐπισκοπικῆς ἐκκλησίας. Κατὰ δὲ τοὺς σχισματικούς καὶ πειρατικούς χρόνους ὁ λαὸς εἶχεν ἀνάγκην μεγίστην τῶν ἀνδρῶν τούτων. Εἰς τὴν φωνὴν τῶν ἐπισκόπων οἱ εἰς τὰ δάση διεσκορπισμένοι συνηθροίζοντο, ἐξερχόμενοι τῶν ἐρειπίων, ὅσας οἱ γείτονες αὐτῶν Σαρακηνοὶ, ἀφιερωμένοι εἰς τὴν πειρατίαν, ἐλεηλάτουσαν τὰς παραθαλάσσιους πόλεις τῆς Μεσογείου, καὶ οὗτοι ἐπροφύλαττον τὴν πόλιν. Εἰς εἰσοδὴν τινὰ τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τὸν 1. αἰῶνα

ἡ Τουλὼν κατεστράφη τὸ 1178 καὶ 1196 ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην καὶ οἱ κάτοικοι τῆς, οἱ ἀποφυγόντες τὴν σφαγὴν, δὲν ἀπέφυγον τὴν αἰχμαλωσίαν. Ἡ πόλις ἐπληθύνθη πλὴν πολὺ ἀργά. Ἡ Τουλὼν ἐγνώρισε τὸν λοιμὸν ἐννεάκις μέχρι τοῦ 1721 ἐδοκίμασε τὴν τρομερὰν ταύτην μάστιγα.

Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Λουδοβίκου Α' ἡ πόλις συνεμάχησε μετὰ τῆς Αἰξ ὅπως ἀναγορεύσῃ τὸν Κάρολον Δουρᾶ καὶ ἐξορίσῃ τὴν Μαρίαν Δουρᾶ τὴν μητέρα τοῦ Λουδοβίκου Β'. Μέχρι Λουδοβίκου Β' τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον τῆς Τουλῶνος ἐγένετο ἀπὸ παραλίας εἰς παραλίαν, τὸ δ' ἐπιτόπιον μόνον εἰς τὰ προϊόντα τοῦ τόπου περιωρίζετο. Λουδοβίκος ὁ ΙΑ' καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, ἐξετίμησαν τὴν ὠφέλειαν ταύτην τῆς πόλεως καὶ ἐσκέφθησαν ν' αὐξήσῃ τὸ ναυτικόν. Ὁ Λουδοβίκος ΙΒ' ἤρχισε νὰ κτίζῃ μέγαν πύργον, ὁ δὲ Φραγκίσκος Β' τὸν ἀπεπεράτωσε. Φρούριον ἔκτισαν ἐπὶ τῆς νήσου Πορκυβιρόλλης, ἵνα ἀπομακρύνωσι τοὺς πειρατὰς, οἵτινες ἔβλαπτον τὸ ἐμπόριον φρούρια ἄλλα ἠγέρθησαν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἰς διαφόρους θέσεις. Μετ' ὀλίγα ἔτη ἡ Τουλὼν ὑψώθη τόσον, ὥστε ὁ Ἄνδρέας Δωβὲν ναύαρχος τοῦ Καρόλου ΣΤ' ἐθεώρει ταύτην τὴν θέσιν ὡς τὴν μάλ' ὠφέλιμον, ἢν ὁ αὐτοκράτωρ ἠδύνατο νὰ ἔχη ὅταν ἀνεχώρει.

Τοιαύτη ἡ ἀρχαιότερα Τουλῶν κατὰ τὴν πρώτην Γαλλικὴν ἐπανάστασιν (1763) παρεδόθη ὑπὸ τῶν βασιλοφρόνων εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ Ἰσπανοὺς, οὓς ὅμως ἐξεδίωξαν οἱ δημοκρατικοὶ τὸ αὐτὸ ἔτος διὰ πολιορκίας εἰς ἣν ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ τότε, ἔδωκε τὰ πρῶτα δείγματα τῆς μεγάλης αὐτοῦ στρατιωτικῆς ἱκανότητος ἥτις ὤφειλε νὰ ἀποθανατίσῃ αὐτὸν ἀκολούθως.

Σήμερον δ' ἡ Τουλὼν εἶναι ὁ εὐρυχωρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα 85 χιλιάδας κατοίκων, μέγα ἐμπόριον οἴνων, οἴνοπνευμάτων, ἐλαίου, σαπωνίου κτλ.

Α. . .

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΟΣ

(Μελέτη.)

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.)

Α'.

Μετὰ πολὺμηνον ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἀπουσίαν ὁ νέος περιηγητὴς ἐπέβη τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους.

Ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ὄψις τῆς Γαλλίας ἦτο παντελῶς παρελλομένη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Οὐδὲν ἔχνος πλέον διεφάνετο τῆς παρελθούσης αὐτῆς καταστάσεως. Ἐπαναστατικὴ γενικὴ ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τῇ θρησκείᾳ πανταχοῦ διαπνέουσα, τὰ πάντα ἐν τῇ διαβάσει αὐτῆς κατέστρεψε καὶ κατεκρήμνιζεν. Ὁ Μιραβώ, ὁ Βερνάρδος, ὁ Λαμάρκ δὲν ὑπῆρχον πλέον οἱ Γερωνδῖνοι, τὰ περικλεῆ τέκνα τῆς νομίμου καὶ ἀγνῆς ἐλευθερίας, οἱ μάρτυρες οὗτοι τῶν εὐγενεστέρων ἰδεῶν ἤρξαντο κλονιζόμενοι ἤδη καὶ συντριβόμενοι ὑπὸ τὰ ἀφρώδη κύματα τῆς ἀγρίας ἐπαναστατικῆς θύελλης, ἥτις ἐπληττε τὴν Γαλλίαν. Ἀντὶ τοῦ Ἰερωβὰ ἐλατρεύετο ὁ ὀρθὸς λόγος. Οἱ ναοὶ διηρπάζοντο, οἱ βωμοὶ συντριβόντο, τὰ ἅγια ἐβεβηλοῦντο ὑπὸ ἐμμανοῦς ὄχλου μεθύντος καὶ κραιπλοῦντος ἐν τῷ αἵματι. Καὶ ὁ λαὸς ἐκεῖνος, ὁ μέγας ἐκεῖνος λαὸς ὁ τοσοῦτον πρότερον εὐγενῶς διαρρήξας τῆς τυραννίας τὸ σεσαθρωμένον οἰκοδόμημα, τύραννος αὐτὸς ἤδη ἐξεμαίνετο κατὰ παντὸς αὐτῷ ἀντιπρονοῦντος. Ἀπρηνηθεῖς πᾶν αἴσθημα, ἔκλινε πρὸ τῶν ἀγρίων παθῶν τοῦ ἀποτροπαίου Μαρὰ, καὶ ἐπέθετο τὸν Σαινζοῦς, τὴν παράδοξον ἐκεῖνον θηριώδες παιδίον. Πρωτοφανῆς κυκεῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν ἀενάως μεταβαλλόμενος! τὰ εἶδωλα τῆς σημερινῆς λατρείας κατεβιβάζοντο αὐριον, καταπατούμενα ὑπὸ τοὺς πόδας φανατιῶντος συρρετοῦ, ἐκφρονούντων ἀνδρῶν, ἀκαταλογίτων γυναικῶν. Οὕτως ἀπέθανον οἱ Συνταγματικοί, οἱ Γερωνδῖνοι, ὁ Δαντὼν μετὰ τῶν φίλων του, ὁ Ῥοβеспιέρρος καὶ ὁ Σαινζοῦστ μοιραίως, ἀλληλοδιαδόχως οὕτως ἀπέθανεν ἡ κυρία Ῥολάνδη ἐπιφωνοῦσα ἐνώπιον τοῦ ἀναισθητοῦντος ὄχλου τοῦς ἀξιωματικοῦς

ἐκεῖνους λόγους: *Ἐλευθερία! Ἐλευθερία!* *Πῶσα ἐν ἐνέματί σου διαπύρροτα ἐγκλήματα! . . .*

Τοιαύτη ἦτο τότε ἡ εἰκὼν τῆς Γαλλίας.

Ἦλθεν ὁ Ῥενάτος ἐν τῇ πατρίδι του. Ὀλίγους ἀνεγνώρισε καὶ οὐδεὶς τὸν ἐπλησίασεν ἢτο εὐγενῆς. Ἰπποπτος ἢτο Βρετανὸς Βανδέα ἡ πατὴρ αὐτοῦ εἶχεν ἐνοπλος ἐγερθῆ κατὰ τῆς δημοκρατίας, μαχομένη ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων βωμῶν καὶ τῶν βασιλέων αὐτῆς, τῇ ἐπιμόνω προτροπῇ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ ἰδίως τῆς ἀδελφῆς Λουκιλλῆς ἐνυμνεῖτο καὶ μετ' ὀλίγον μετέβη εἰς τὸ ἐν Γερμανίᾳ στρατόπεδον τῶν πριγκίπων. Λόγοι τιμῆς μᾶλλον εὐγενοῦς καὶ Βρετανῶ ἢ πραγματικαὶ πεποιθήσεις καὶ συμπάθειαι πρὸς τοὺς κατὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν ἀρσαντας τὰ ὄπλα μετανάστια καὶ μετὰ τῶν ξένων συμμαχῆσθαι, ἠνάγκασαν τὸν Σατωβριανόν, ὅπως ἐνωθῆ μετὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων ὁ ἐν πνεύματι μαθητὴς οὗτος τοῦ Ρουσσῶ καὶ τῆς ἀνατρεπτικῆς τοῦ 18^{ου} αἰῶνος φιλοσοφίας κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους τοῦ νεανικοῦ βίου του οὐδεμίαν ἠθόνατο ζωηρὴν συμπάθειαν πρὸς ἀνακκίσις τοῦ καταστραφέντος ὑπὸ τῆς δημοκρατίας οἰκοδομήματος τοῦ παρελθόντος. Ἐντούτοις μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον, εὐτόλμως καὶ ἀνδρείως ἀγωνισθεῖς κατ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο καὶ αἱ ἐντυπώσεις αὐταὶ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου του τοσοῦτον ἀπετυπώθησαν ζωηρῶς ἐν τῇ νεανικῇ αὐτοῦ φαντασίᾳ, ὥστε τεχνικῶς διεγράφησαν ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ τῆς ἐποποιίας τῶν Μικτύρων, ἐν τῷ ὀπιῶ ὁ ἀναγνώστης ὑπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Εὐδῶρου μαχομένου εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἐν Βαταβίᾳ, θέλει λαμβανόντως διᾶδει τὸν Ῥενάτον δικηγόμον τὰς ἐντυπώσεις τοῦ βραχέος στρατιωτικοῦ αὐτοῦ βίου. Τότε κατὰ τινὰ τῶν Πρώτων υποχώρησιν ὁ νεανίας Βρετανὸς πληγωθεὶς καὶ θεωρηθεὶς νεκρὸς ἐναπετέθη παρὰ τὸ χεῖλος φρέατος, ἀλλ' ὡς ἐκ θαύματος ἰαθεὶς κακῶς ἔχων μετέβη εἰς Ἀγγλίαν, πληρώσας, ὡς ἐνόμιζε, τὸ χάριν τῆς τιμῆς αὐτοῦ καὶ τῶν πεποιθήσεων ὀρειλόμενον χρεὸς πρὸς τὸν βασιλέα του.

Σκέψεις θλιβεραὶ καὶ ἐπώδυναι ἐβασάνιζον τὸ πνεῦμα τοῦ προγεγραμμένου καὶ

κατεσπάρασον τὴν καρδίαν αὐτοῦ· δυστυχῆς, πάσχων, πενόμενος διεδιβρώσκειτο ὑπὸ τοῦ σκώληκος τῆς δυστυχίας καὶ ἐτίκειτο μαραινόμενος. . . Ὡς ἡ δυστυχία! τὸ ἀπαίσιον τοῦτο καὶ σκελετῶδες φάντασμα, ἀπηνῆς θεότης ἐκλέγουσα τὰ θύματα τῆς μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων καρδιῶν, μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀποκλήρων τῆς εἰμαρμένης, οἵτινες ὠνομάσθησαν Δάντης, Τάσσο, Κάμοενς, Φόσκολος, Γιλβέρτης! Δίκην σκιάς παρακολουθεῖ αὐτοὺς κατὰ βῆμα, μετ' εἰρωνος φιλίας καὶ ἀγάπης προσμειδιῶσα κατὰ τὸν ἀγωνιώδη πλοῦν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν· ἀχώριστος σύντροφος διάγει μετ' αὐτῶν, ψιθυρίζουσα εἰς τὴν καρδίαν των ἄσμα ἀποτρόπαιον ὀδύνης καὶ ἀπογοητεύσεως. Δυστυχῆς ὅστις ἠσθάνθη ποτὲ τῆς Μούσης τὴν πνοὴν προσπνέουσας αὐτόν, ὅστις ἤκουσε τὸ βαυκάλημά της λικνίζον τὸν τεταραγμένον ὕπνον του. Ἡ πνοὴ ἐκείνη εἶναι πνοὴ γοητείας καὶ τὸ ἄσμα μελωδία σειρήνος προκαλοῦσα τὸν ποντοποροῦντα εἰς τὰς γοητευτικὰς ἀλλ' ἀπίστους ἐκείνας παραλλίας! . . .

Ὡς βεναιε! τί ἠσθάνεσο τότε, τί ὑπέφερον ἡ ψυχὴ σου, ὅταν ἐν παλλομένη καρδίᾳ ὑπὸ ἀλγους καὶ σπαραγμοῦ, ὅταν διὰ τρέμουσας χεῖρας ἐχάρασες τὰς « πρὸς τοὺς δυστυχεῖς » πικρὰς καὶ μισανθρώπους ταύτας γραμμάς, τὸ ἐπώδυνον ἀλλ' ἐξάσιον τοῦτο ἄσμα τῆς δυστυχίας;

« Εἰς ἄθλιος εἶναι ἀντικείμενον περιεργίας διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐξετάζεται παρ' αὐτῶν ἀρεσκομένων νὰ θίγῃσι τὴν χορδὴν τῶν θλίψεων, ὅπως εὐφραίνωνται, σπουδάζοντες τὴν καρδίαν του ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς ὀδύνης, καθὼς οἱ χειρουργοὶ ἐκείνοι οἱ βασανίζοντες τὰ ζῶα, ἵνα παρατηρήσωσι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ τὴν κίνησιν τῶν ὀργάνων. Ἐπιτηδειότερος λοιπὸν εἶναι ὁ ἀποκρύπτων τὰ δάκρυά του. Τίς ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐπὶ τῇ διηγήσει τῶν ἡμετέρων δεινῶν; Οἱ μὲν ἀκροᾶζονται αὐτῶν δίχως νὰ τὰ ἀκούωσιν, οἱ ἕτεροι μετ' ἀηδίας, πάντες δὲ χαλεπῶς. Ἡ εὐδαιμονία εἶναι χρυσοῦν ἀγαλμα, οὐ τὰ ὄψα ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ὑπὸ τινῶν περιηγητῶν περιγραφόμενα εὐχητῆ σπήλαια· ὁ κουφότερος στεναγμὸς μεγαλύνεται εἰς φρικώδη ἦχον. . .

« Εἰς δυστυχῆς μεταξὺ εὐδαιμόνων ὁμοιάζει πρὸς πένητα βακένδυτον βαίνοντα ἐν μέσῳ λαμπρᾶς κοινωνίας· ἕκαστος θεωρεῖ αὐτὸν καὶ τὸν ἀποφεύγει. Ὁρεῖται λοιπὸν ν' ἀπομακρύνῃται τῶν δημοσίων κήπων, τοῦ θορύβου, τῆς ἡμέρας. Ὅτε τὸ σκίῳφως ἀγγεται ἀμαυροῦν τὰ ἀντικείμενα, ὁ δυστυχῆς πλανᾶται ἔξω τῆς κατοικίας του καὶ ἐν σπουδῇ διερχόμενος τοὺς θαμιζόμενους τόπους, ἀφικνεῖται εἰς μονήρεις ὁδούς, ὅπου ἐλευθέρως δύναται νὰ πλανᾶται. Ἡμέραν τινὰ ἀναπαύεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου ὑπερκειμένου τῆς πόλεως καὶ προσβλέποντος ἀπειρον ἑκτασιν· θεωρεῖ τὰ στίλβοντα πυρὰ καθ' ἅπαν τὸ σκοτεινὸν τοπεῖον, ὑφ' ὅλας τὰς κατωκημένας ταύτας στέγας. Ἐκεῖθεν βλέπει τὸν φανὸν ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ ξενοδοχείου ἐκείνου, οὗ οἱ κάτοικοι ἀφειμένοι εἰς τὰς ἡδονὰς ἀγνοοῦσιν ὅτι ὑπάρχει ἄθλιος, μόνος ἐνασχολούμενος ὅπως θεωρῆ μακρόθεν τὸ φῶς τῶν ἑορτῶν των, ἐκεῖνος ὅστις ἔσχε ποτὲ ἑορτὰς καὶ φίλους. Ἐπαναφέρει ἀκολουθῶς τὰ βλέμματά του ἐφ' ὑποτρόμου μικρᾶς ἀκτίνος ἐν πενιχρᾷ οἰκίᾳ μεμακρυσμένη τῷ πρᾶστέλιου καὶ λέγει καθ' ἑαυτόν: Ἐκεῖ εἶναι οἱ ἀδελφοὶ μου. . . (1)

Οὕτω πάσχων καὶ πενόμενος ὁ μετανάστης ποιητῆς ἐπωδύνως διῆγε τὰς ἡμέρας του ἐν Λονδίῳ, τὴν μὲν ἡμέραν καταγινόμενος εἰς μεταφράσεις πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου αὐτοῦ ἄρτου, τὰς δὲ νύκτας συγγράφων τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ καλλιτεχνήματα τὸ *Περὶ Ἐπαναστάσεως Δοκίμιον*, τὸ *Πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ*, τὴν *Ἀτάλαν* καὶ τὸν *Ρεναῖορ*.

Ὅλα τὰ αἰσθήματα ἐκείνα τὰ διασπαράξαντα τὴν εὐαίσθητον αὐτοῦ νεανικὴν καρδίαν ἀπετυπώθησαν ἐπὶ τῶν ἔργων του μετ' ἀπαραμίλλου τέχνης καὶ διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων. Τὰ συγγράμματα ὅλα τοῦ Σατωβριάνδου, ὅπως καὶ τῶν πλείστων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, εἶναι αὐτὸς οὗτος, εἶναι τὰ πάθη του, τὰ αἰσθήματα του, αἱ ἐλπίδες του καὶ ὁ ἀναγινώσκων αὐτὰ ἀναγινώσκει τὸν βίον τοῦ συγγραφέως. Μόνον οἱ δυστυχεῖς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀλλ' οἱ ἐκλεκτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν Πνευμάτων ἔσχον τὸ ὑπερ-

(1) *Essai sur les Révolutions*, IIe part., chap. XIII.

φύς τοῦτο προνόμιον ν' ἀποθεῶνται ὑπὸ τῆς δυστυχίας. *Τί γνωρίζει ὁ μηδέποτε κλαύσας; Λέγει τὸ βιβλίον τῆς Σοφίας Σολομῶντος.* « Ἀς μὴ καταρώμεθα λοιπὸν τὴν θεότητα ταύτην, ὧμεν πρὸς αὐτὴν εὐμενεῖς, ἀφοῦ ἐνέπνευσε τοσαῦτα ἀριστουργήματα τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων χρόνων! . . .

Τὸ πρῶτον τῶν ἔργων τοῦ Σατωβριάνδου δημοσιευθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1797 ἐν Λονδίῳ ἦτο τὸ *Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐπαναστάσεων ἐν τῇσχέσει αὐτῶν πρὸς τὴν Γαλιλίαν Ἐπαναστάσιν*.

Τὸ βιβλίον τοῦτο προῖν νεανικῆς ἡλικίας καὶ γεγραμμένον ὑπὸ τῆς ἐντυπώσεως τῆς ἀμφιβολίας καὶ τοῦ δισταγμοῦ, ἤκιστα εὐνοϊκῶς ἐγένετο ὑποδεκτὸν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ· παρῆλθον, ἐγλευσθη ὑπὸ κριτικῶν καλῆς καὶ ἀμφιβόλου πίστεως. Καὶ αὐτὸς ὁ πεπληρωμένος ἐν τινὶ ἐκδόσει τοῦ 1826 κατεδίκασε τὸ πρωτότοκον τοῦτο ἔκγονόν του, ἀξιοπρεπῶς καὶ γενναίως ἀπαντῶν εἰς τὰς ἀσχηρᾶς κρίσεις τῶν Ἀρισταρχῶν του:

« Ἄν οὐδέποτε μετεβλήθην ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς μου, οὐδέποτε ἐνηγκαλίσθην τὸν Χριστιανισμὸν καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς σχέσεις τοσοῦτον ἐντελῶς ὅπως σήμερον. Ἐν τῇ πρώτῃ νεότητί μου, ἐν ἐποχῇ ὅτε ἡ γενεὰ ἐτρέφετο διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ Ρουσσώ, ἐπίστευτα ἐμαυτὸν μικρὸν φιλόσοφον καὶ συνέταξα κακὸν βιβλίον. Τὸ βιβλίον τοῦτο παντὸς ἄλλου σκληρότερον κατεδίκασα αὐτὸς ἐγὼ ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ *Πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ*. Παράδοξον ὅτι ἠθέλησαν νὰ μοι προσάψωσιν ὡς ἐγκλημα, διότι εἰκοσαέτης μὲν ὑπῆρξα ἀπίστος, χριστιανὸς δὲ κατὰ τὸ τεσσαρκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας μου. Ἐξηλέγη ποτὲ ἀνθρωπὸς τις ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ; Ὁ ἀληθῶς ἔνοχος συγγραφεὺς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐπ' αἰσίσις ἀρξάμενος οἰωνοῖς τὸ στάδιόν του κακῶς καταλήγει αὐτὸ, οὐχὶ δὲ ὁ κακῶς ἀρξάμενος καὶ αἰσίσις καταλήγων. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἂν ἠδυνάμην νὰ καταστρέψω τὸ *Ἱστορικὸν δοκίμιον*, ἠθελον πράξει τοῦτο, καθότι ἐγκλείει ὑπὸ τὴν ὀρθοσκευτικὴν ἐποψὴν σελίδας δυναμένας νὰ προσβάλωσι μέρη τινὰ διδασκαλίας· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν δύνα-

μι νὰ τὸ ἐξαφανίσω, ἐπειδὴ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτοῦ ὅσμηραὶ ὀλίγον τι δηλητήριον, δίχως νὰ προσφέρωσι τὸ κατὰ μέγαν δόσεις ἐνυπάρχον ἀντίδοτον ἐν τῷ αὐτῷ συγγράμματι, ἐπειδὴ τὸ ἀναδημοσιεύουσι κατ' ἀποσπάσματα, ἀτμενος ἀγγελλῶ τοῖς πολυεπίμοις μου, ὅτι ἀνατυπῶ αὐτὸ ἤδη ὀλόκληρον. Οὐδὲ λέξιν θέλω μεταβάλλει καὶ μόνον ὑποσημειώσαις τινὰς θέλω προσθέσει.

« Προλέγω εἰς τοὺς θελήσαντας νὰ παραστήσωσι τὸ *Ἱστορικὸν δοκίμιον* ὡς τι τερατῶδες, ὅτι τὰ μάλᾳ θέλωσι δυσχερεστήθῃ ἐκ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης· αὕτη ὀλοκληρὸς ἔσται ὑπὲρ ἐμοῦ (διότι μόνον εἰς τὸν χαρακτῆρά μου ἀποδίδω ἀληθῆ βεβαιότητα)· ἡ φιλαυτία μου μόνη θέλει ἐξαρκέσει πρὸς τοῦτο. Ὑπὸ φιλολογικῆν ἐποψὴν τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ἀποτρόπαιον καὶ παντελῶς γελοῖον, εἶναι χάος, ἐν ᾧ συναντῶνται οἱ Ἰκκωβίνοι καὶ οἱ Σπαρτιάται, ἡ Μασσαλιώτις καὶ τὰ ἔθνη τοῦ Τυρταίου, περιήγησις εἰς τὰς Ἀσσόρας καὶ ὁ περίπλους τοῦ Ἄννουος, ἐγκώμιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κρίσις περὶ μοναχῶν, τὰ χρυσὰ ἔπη τοῦ Πυθαγόρου καὶ οἱ μῦθοι τοῦ Κ. Νιβερνού, ὁ Λουδοβίκος 16^{ος}, ὁ Ἄγιος, ὁ Κάρολος 1^{ος} μονήρεις περίπατοι, ἀπόψεις φύσεως, δυστυχίας, μελαγχολίας, αὐτοχειρίας, πολιτικῆς, μικρὸν τεμάχιον τῆς Ἀτάλας, ὁ Ροβεσπιδέρρος, ἡ Συμβατικὴ καὶ συζητήσεις περὶ Ζήνωνος, Ἐπικούρου καὶ Ἀριστοτέλους· τὸ σύνολον εἰς ὕψος ἀγρίον καὶ ληκύθειον, ἐμπλειῶν γλωσσικῶν ἀμαρτημάτων, ξενικῶν ιδιοτισμῶν καὶ βαρβαρισμῶν. Ἀλλὰ θέλει διαφανῆ ἐν αὐτῷ νεανίας ἐξημιένος μᾶλλον ἢ πεπληγμένος ὑπὸ τῆς δυστυχίας καὶ οὐ ἡ καρδία ἀνῆκει εἰς τὸν βασιλεῖα του, εἰς τὴν τιμὴν καὶ εἰς τὴν πατρίδα. »

Ταῦτα ἔγραψεν ὁ ποιητῆς ἐν τινὶ κατόπιν γενομένῃ ἐκδόσει τοῦ *Δοκίμιου* πρὸς ἀπάντησιν τῶν κριτικῶν τοῦ βιβλίου του τῶν δι' ἀρῆτου ἰτακότητος ἐπιτεθεντων οὐ μόνον κατὰ τοῦ πρώτου τούτου συγγράμματός του ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν μετέπειτα αὐτοῦ ἔργων, τῶν ἐξόχων ἐκείνων διανοητικῶν προϊόντων, ἐφ' ὧν τοσοῦτον ἐναργῆς εἶναι ἀποτετυπωμένη ἡ σφραγὶς τῆς μεγαλοφυΐας. Ἀναμφιδόλως οὐδὲν κανονικὸν διάγραμμα τέχνης ὑπάρχει ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, οὐδεμίαν ἐνότητος,

και όμως εν τῷ συμφυρμῷ τούτῳ τῶν ιδεῶν και τῶν σκέψεων, ὁ ἀναγνώστης θέλει ἀπαντήσει ἐξόχους καλλονὰς ἐν τῷ δοκιμῷ φυσικῆ δὲ ἀφέλεια και χάρις διαπνέει δι' ὄλου τοῦ βιβλίου ἄνευ ἐπιτηδεύσεως, ἄνευ ἐπιδείξεως . . . Πλὴν ὁ θόρυβος ὅλος ἐκεῖνος και ἡ κατὰ τοῦ βιβλίου καταφορά προῆλθεν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ἀνίκανοι νὰ κατανοήσωσι τὸ καλὸν ὑπὸ τὸν ιδεώδη αὐτοῦ τύπον, χαρακοῦνται ὀπισθεν τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς, τῆς γλώσσης, τῆς τέχνης, οὐχι τῆς ἀληθοῦς τέχνης, τῆς ἐκπορευομένης ἀπὸ τῆς διανοητικῆς μεγαλοφυΐας, ἀλλὰ τῆς ὀρισθείσης ὑπὸ τοῦ δεινὸς διδασκάλου, τοῦ δεινὸς τεχνογράφου· οἱ μέλλοντες νὰ κατενεχθῶσι κατὰ τὸ Πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ, κατὰ τῶν Μαρτύρων, δὲν ἤθελον βεβαίως φεισθῆ τοῦ πρώτου Δοκιμίου ἀδαοῦς και ἀπείρου νεανίου· και οὔτοι μὲν οἱ παροδικῶς θορυβήσαντες και βομβήσαντες περὶ τὸν συγγραφέα κατῆλθον μετ' ὀλίγον εἰς τὰ βύθια τῆς λήθης και τῆς σκοτίας, ἐνῶ ὁ ποιητὴς τῶν Μαρτύρων δαφνηστεφῆς και μαρμαίρων ἐκ δόξης ἐγκατέστη εἰς τὸ Πάνθεον τῆς Ἀθανασίας . . .

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τύχη ὄλων ἐκείνων τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, οἵτινες διὰ τῆς μεγαλοφυΐας των ἐζήτησαν νὰ ἐγκαινιάσωσι νέαν διανοητικὴν τρίβον διὰ τὴν πατρίδα των και τὸν αἰῶνά των και οἵτινες μὴ κατανοηθέντες κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῆς ἀνοίας ἢ τῆς κακεντρεχεῖας ἐποτίσθησαν τὸ ποτήριον τῶν ὕβρεων και τῆς ἀγνωμοσύνης και ἰδίως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, τῶν ἐνεδρευόντων ἐκείνων ὄρων τοῦ φθόνου και τῆς ἠλιθιότητος, περὶ ὧν τοσοῦτον ἀληθῶς ἐγράφη ὁ στίχος οὗτος τοῦ Schlegel.

«Was Ohnmacht nicht begleift, sind Traume-
[geou].»
«Ὅ,τι ἡ ἀμάθεια δὲν ἐνένησεν, ἀπεκάλεσε χίμαιραν.»

Οὐδὲν καιρὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον· τὴν ῥῆσιν ταύτην τοῦ Σολομώντος ὁ νέος συγγραφεὺς ἀπεπειράθη ν' ἀποδείξῃ διὰ τοῦ Δοκιμίου του. Ἡ Γαλλία τότε διέτρεχε τὸ σπουδαιότερον στάδιον τοῦ βίου αὐτῆς, βυθισθεῖσα εἰς τὸ αἶμα και τὴν σφαγὴν και αὐτοκτονοῦσα ἕνεκα τῶν πολιτικῶν παθῶν και τῶν ἀπαισίων ἐρίδων τῶν φα-

τριῶν τῶν λυμαινομένων αὐτὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἡ ἔκρυθμος αὕτη και ἀπελπιστικὴ τῆς Γαλλίας κατάστασις ἀπνησχόλει ὅλα τὰ ἐξόχα τῶν χρόνων ἐκείνων πνεύματα, μετ' ἀνησυχίας προσβλέποντα τὴν ἐπανάστασιν, ἣτις ὑπὸ τοσοῦτον αἰσίους οἰωνοῦς προοιμισθεῖσα, ἤδη καταστρέφουσα τὴν Γαλλίαν, ἔπνεε τὰ λοίσθια, ἀναδίδουσα τὴν ὑστάτην πνοήν. Δεινὸν δίλημμα ἀπασχολοῦν τὴν σύγχρονον φιλοσοφίαν! Ἐμελλεν ἄρα νὰ καταστραφῇ ἡ εὐγενὴς αὕτη χώρα, διότι ἀποσεύσασθαι τὰ δούλεια τοῦ παρελθόντος δεσπῆ, εὐτολμος ἐστράπη πρὸς τὰς ἀγνώστους τοῦ μέλλοντος παραλίς, ὅπου ἤλπιζεν ὅτι θέλει ἐντύχει νέαν ζωὴν, ὅπου ἤλπιζεν ὅτι ἡ ζειδωρος αὔρα νέου πολιτισμοῦ ἐμελλε νὰ προσπνεύσῃ ἐπ' αὐτῆς; ἐπέπρωτο ἄρα οἰοῖται τιμωρομένη, διότι κατεξηγέρθη κατὰ τῶν δεσποτῶν αὐτῆς νὰ καταποντισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ ἀγνώστου και τῆς καταστροφῆς; Ἡ ἐκ τοῦ χάους τούτου τῆς ἀναρχίας και τῆς ἀνατροπῆς, ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ τούτου, ἐν ᾧ παλίμπλακτος ἐκυμαίνετο ἡ Γαλλία, ἐμελλεν ἡ κιβωτός αὕτη ἡ ἐγκλειοῦσα ἐν αὐτῇ τὰς νέας ιδέας και τὴν ἐλευθερίαν, μετὰ παρέλευσιν τῆς ὀργῆς κυρίου νὰ προσαράξῃ εἰς νέον Ἀραράτ εὐνομίας, ἰσότητος και ἐλευθερίας; Τίς Οἰδίπους ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸ σοβαρὸν τοῦτο ζήτημα; Και ἐνῶ πολλοὶ συγγραφεῖς και φιλόσοφοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης και ἰδίως ὁ Ρίβαρόλ και ὁ Δεμαϊττρος ἀπεπειράθησαν τὴν ἐπίλυσιν τοῦ μεγάλου τούτου κοινωνικοῦ προβλήματος, ὁ νεαρὸς μετανάστης ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ και μονήρους ἀναχωρητηρίου τῆς ἐξορίας του, ποιητὴς οἰστηλατούμενος μᾶλλον ὑπὸ τῆς γοήτιδος τῆς φαντασίας θεότητος, ἢ ἐμβριθῆς και πεπειραμένος φιλόσοφος ἀντλῶν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀπὸ βαθείας μελέτης, εὐτολμος και εὐοίωνος ἔρριπτεν εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ πρῶτον τοῦτο ἔργον τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ και διανοητικῶν πόνων.

«Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν ὁμοιάζει πρὸς ἄνθρωπον πλανώμενον ἐν τῇ ἐρήμῳ διὰ τῶν μυθωδῶν ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος λειμώνων, οἵτινες προεμάντευαν τὸ μέλλον.» Ποιητικὴ ἔκφρασις τοῦ συγγραφέως ἐντονώτερον διατυπωθεῖσα ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Μαβλύ: «Τὸ καί

ραλλθὸν προλέγει τὸ μέλλον.» Ὑπὸ τούτων σκέψεων ἀγόμενος ὁ συγγραφεὺς και κρατῶν τὸν Ἀριᾶδνειον μίτον τῆς ἱστορίας ἀνέλαβε τὴν ἐπίλυσιν τῶν μεγάλων τούτων ζητημάτων, τιθέμενος ἐν τῇ μεσότητι τῶν τε αἰσιοδόξων ἐκ τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασεως συγγραφέων και τῶν ἀπελπισθέντων ἐκ τῆς ἐκρύθμου αὐτῆς πορείας.

Ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται ἐν τῷ δοκιμῷ του τούτῳ τὰ ἐξῆς κοινωνικὰ ζητήματα:

I. Ὅποῖα εἰσὶν αἱ γενόμεναι ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων κυβερνήσεων· ὅποια ἦτο τότε ἡ κοινωνικὴ κατάσταση, και ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐπαναστάσεων τούτων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς, ἐν ᾗ συνέβησαν ὡς και τῶν ἀκολουθῶν αἰώνων;

II. Μεταξὺ τῶν ἐπαναστάσεων τούτων, ὑπάρχουσι τινες, αἱ ὅποια κατὰ τὸ πνεῦμα, τὰ ἦθη και τὰ φῶτα τοῦ χρόνου νὰ δυνηθῶσι νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὴν παροῦσαν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν;

III. Ὅποια εἰσὶ τὰ ἀρχικὰ αἷτια τῆς τελευταίας ταύτης ἐπαναστάσεως ὡς και τὰ ἐπενεγκόντα τὴν αἰφνιδίαν ταύτην ἐπαύξησιν;

IV. Ὅποια εἶναι ἡδὴ ἡ κυβερνήσις τῆς Γαλλίας; εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ ἀληθῶν ἀρχῶν και δύναται νὰ διαρκῆσῃ;

V. Ἄν διαρκῆσῃ, ὅποιον ἔσται τὸ ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῶν ἐθνῶν και τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης κυβερνήσεων;

VI. Ἄν καταστραφῇ, ὅποια ἔσονται αἱ συνέπειαι τῆς καταστροφῆς ταύτης διὰ τε τοὺς συγχρόνους λαοὺς και τοὺς μεταγενεστέρους;

Τοιαῦτα εἶναι τὰ πρῶτα ζητήματα τοῦ βιβλίου τούτου, τὸ ὅποιον ὁ συγγραφεὺς ἀφιέρωσεν εἰς ἀπάσας τὰς πατρίδας.

Οὐδὲν σχέδιον, οὐδεμίαν σειρὰ ἐν τῷ Δοκιμῷ τούτῳ. Εἶδομεν ὅτι και αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς οὐδαμῶς ἠρήθη τὴν ἑλληψίν του ταύτην· κύριος σκοπὸς τοῦ βιβλίου ἦτο ὅπως, ἐξετάζων τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν και παραβάλλων αὐτὰς πρὸς τὴν νεωτέραν, ἀντλήσῃ ἐπιχειρήματα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν σκέψεων του και περὶ τοῦ αἰσίου μέλλοντος τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐν τούτοις ἐνθερμος ὑπέρμαχος τῆς ιδέας ἐκείνης, ὑπὲρ ἧς ἔνεκα τῶν παραδόσεων αὐτοῦ και τῶν ἀρ-

χῶν ἐτάχθη και ἠγωνίσθη, δὲν ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιπάλων του ἀδίκως· κρατῶν τὴν μέτρην ὁδὸν ἀποπειράται νὰ συμβιβάσῃ τοὺς ἀντιγνημονοῦντας και νὰ ὑποδείξῃ ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀπελπισθῇ τις ἐκ τῆς πορείας, ἣν ἐλαβεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἐξετάζων και κρίνων τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν. «Ὁ ἄνθρωπος, λέγει, ἀσθενὴς κατὰ τε τὸ πνεῦμα και τὴν μεγαλοφυΐαν, οὐδὲν ἕτερον πράττει ἢ ἀδικακόπως ἀνταγωνιζόμενος κυλινδρεῖται ἐν κύκλῳ, ἐξ οὗ μᾶλλον ζητεῖ νὰ ἐξέλθῃ· αὐτὰ δὲ τὰ γεγονότα οὐδαμῶς ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ φαίνονται παίγνια τῆς τύχης, ἀναπαργόμενα ἀκαταπαύστως εἰς πᾶν ὅ,τι ἔχουσι πρῶτιστον . . .»

Ἀληθῆς ἀπεικόνισις τῶν βεμβασμῶν, τὸν πόθων και τῶν ἐλπίδων, αἵτινες ἐθώπευσον και ἐβουκάλουν τὴν εὐγενῆ ἀλλὰ πάσχουσαν ἐκείνην μεγαλοφυΐαν, κρᾶμα συγκεχυμένον ὄλων τῶν ιδεῶν, ὄλων τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἐτάραττον τὰ πνεύματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης και ἅτινα μᾶλλον ἐπηρέαζον τὴν ἀνήσυχον και βεμβώδη αὐτοῦ διάνοιαν, ἰδοὺ τὸ ἔργον τοῦ νέου συγγραφέως. Ἐν ἀδελφικῇ ἀρμονίᾳ και ἀγάπῃ συνδέονται πολλάκις διάφορα και μεμακρυσμένα ἀλλήλων ζητήματα· ὁ Ρουσσώ παρακλιζόμενος μετὰ τοῦ Ἡρακλείτου, οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Γάλλων, ὁ Κριτίας μετὰ τοῦ Μαρὰ, ὁ Θηραμένης μετὰ τοῦ Σιεγζέ, ὁ Διονύσιος μετὰ τῶν Βουρβῶνων, σκέψεις περὶ ποικίλων κοινωνικῶν και πολιτικῶν ζητημάτων, περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, περὶ τοῦ Ἡολυθισμοῦ, μία νύξ παρά τοῖς βαρβάρους τῆς Ἀμερικῆς, ἐν κεφάλαιον διὰ τοῦς δυστυχεῖς, βιβλίον τέλος ἐμπλεων πάσης ὕλης, συγκεχυμένον ἀληθῶς και ἄτακτον, ἀλλ' ἐφ' οὗ ἐπιπλανᾶται τῆς μεγαλοφυΐας ἡ αὔρα· εἶναι τὸ ἡμερολόγιον, οὕτως εἰπεῖν, τῶν ποικίλων αἰσθημάτων και σκέψεων μεγαλοφυοῦς βεμβαστοῦ νεαροῦ εἰσέτι και ἀπτέρυγος, ἀλλὰ τείνοντος πρὸς τὸ ἄπειρον· ὑπάρχουσι σελίδες ἐν τῷ βιβλίῳ ἐξόχου καλλονῆς και εὐγλωττίας· τίς δὲν θέλει συγκινηθῆ, ἀναγινώσκων τὰς γραμμάς ταύτας; ῥίψατε ἐν βλέμμα ἐπ' αὐτῶν και εἰπέτε μοι, ἂν δὲν ἦναι ἐξόχος ὕμνος ποιητοῦ πλανώμενος ἐπὶ τῶν ὑψητεστῶν πτερυγῶν τῆς φαντασίας, ἂν δὲν ἦναι

φθόγγοι πλήρεις Δαυϊδικῆς ἁρμονίας καὶ ἐξάρσεως ;

« Ἔστι Θεός. Αἱ γλόαι τῆς κοιλάδος καὶ αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου τὸν εὐλογοῦσι, τὸ έντομον βομβεῖ τοὺς ὕμνους του καὶ ὁ ἔλεφας τὸν χαιρετίζει ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου· τὰ πτηνὰ ψάλλουσι αὐτὸν έν τῷ φυλλώματι, ὁ άνεμος τὸν ψιθυρίζει έν τῷ δρυμῶνι, ὁ κεραυνὸς βροντᾷ τὴν δύναμίν του καὶ ὁ ὠκεανὸς διατρανοῖ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ· μόνος ὁ ἄνθρωπος εἶπεν: Οὐκ ἔστι Θεός . . . »

« Ὡ σὺ, ὃν οὐδόλως γιγνώσκω ! σὺ τοῦ ὁποίου ἀγνοῶ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν, ἀόρατε ἀρχιτέκτων τοῦ συμπαντος τούτου, ὅστις μοὶ ἔδωκες τὸ ένσικτον ὅπως σὲ αἰσθάνωμαι καὶ μὲ ἐτέρησες τοῦ λογικοῦ ὅπως σὲ κατανοῶ, μὴ εἶσαι ἄρα φαντασιώδης ὑπαρξίς ἢ μὴ εἶσαι τὸ χρυσοῦν ὄνειρον τῆς δυστυχίας ; Ἡ ψυχὴ μου θέλει καταστραφῆ μετὰ τῶν λειψάνων τῆς σποδοῦ μου ; Ὁ κευθμὸν εἶναι ἀδιέξοδος ἄβυσσος ἢ αἱ στοαὶ ἑτέρου κόσμου ; Μὴ ἔνεκα σκληροῦ οἴκτου ἢ φύσις ἔθνηκεν έν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐλπίδα καλλιτέρου βίου ἐγγὺς τῶν ἀνθρωπίνων ἀθλιότητων ; — Σύγγνωθι τῇ ἀδυναμίᾳ μου, Πάτερ τῶν τεθλιμμένων ! ὄχι, οὐδαμῶς περὶ τῆς ὑπάρξεώς σου ἀμφισβάλω· καὶ εἴτε προωρίσθῃ δι' ἐμὲ ἀθάνατον στάδιον, εἴτε ὀφείλω μόνον νὰ παρῆλθω καὶ ν' ἀποθάνω, έν σιγῇ τὰ διατάγματα σου λατρεύω, καὶ έντομον ἐγὼ ὁμολογῶ τὴν Θεότητά σου ! »

Ἡ δυστυχία καὶ ἡ ὀδύνη εἶχον ἐμπνεύσει τῷ νέῳ συγγραφεὶ τὸν σκεπτισμὸν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν. Ὁ μέλλων ἀπολογητῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ ψάλτης τῶν *Μαρτύρων* κατείχετο εἰσέτι ὑπὸ δισταγμοῦ, ὃν εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς τὰς ψυχὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ ἀσεβῆς τοῦ 18ου αἰῶνος φιλοσοφία. Εἰς ἓν κεφάλαιον τοῦ *Δοκιμίου* του ἐκφράζει μεγάλας πιθανότητες περὶ τῆς πτώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ ὑπὸ ἄλλης θρησκείας. Ἦσαν παροδικοί δισταγμοί, αἵτινες κατόπιν ἐμελλον δίκην πομφόλυγος νὰ διαλυθῶσιν έν τῇ διαυγεῖ διανοίᾳ τοῦ συγγραφέως τοῦ Πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ, διολισθήσαντες έν τῷ *Δοκιμίῳ* τούτῳ, τὸ ὁποῖον καίπερ φέρον έν ἑαυτῷ τὰ ἴχνη νεανικωτάτης καὶ ἀπειροῦ καρ-

δίας, ἀλλὰ διὰ τὰς ἐνυπαρχούσας έν αὐτῷ τοσαύτας ἄλλας ἀρετάς, « ὁμοιάζει, κατὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκφρασίαν τοῦ *K. Charles Benoit*, μὲ τὸν θορυβώδη ῥοῦν τοῦ Μισισσιππῆ, κυλινδουῦντος έν τοῖς τετραγυμένοις αὐτοῦ νάμασιν νησῦδρια χλόης καὶ ἀνθέων . . . »

Ἄμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ βιβλίου του ὁ συγγραφεὺς ἐπληροφορεῖτο τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του καὶ τὴν θλίψιν, ἣν ἡ εὐσεβῆς γυνὴ ἠσθάνθη μανθάνουσα τὰς θρησκευτικὰς τοῦ υἱοῦ τῆς ἀποπλανήσεως· ὁ φιλόσοφος υἱὸς συνεκινήθη· ἡ μετάνοια εἰσέδου έν τῇ εὐγενεῖ αὐτοῦ καρδίᾳ . . . *Ἐκλαυσε καὶ ἐπίστευσε ! . . .*

Οὕτως ὁ ἀπόστολος Παῦλος θερμὸς διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ πρότερον, ἡμέραν τινὰ ἐνωτισθεὶς τὴν μυστηριώδη ἐκείνην φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ — *Σαοὺλ, Σαοὺλ τί μὲ διώκεις ;* μεταγνοὺς καὶ ἐγκαταλιπὼν τὴν θρησκείαν τῶν προγόνων του, ἠσπίασθη τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ, γενόμενος ὁ ἐνδοξότερος κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου . . .

Καὶ ὁ μετανοήσας ποιητῆς ἀπεφάσισε νὰ γείνη νέος τοῦ Εὐαγγελίου ἀπόστολος έν τῇ Γαλλίᾳ κυλινδουμένη εἰσέτι έν τῇ ἀδύσσω τῆς ἀσεβείας καὶ ἡ γραφὴς αὐτοῦ ἤρξατο γράφουσα τὰς ἀθανάτους σελίδας τοῦ *Πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ* . . .

Ἐν τῇ Γαλλίᾳ καταβληθείσης τότε τῆς ὀχλοκρατίας, ἀνηγορεύετο ὕπατος τῆς Δημοκρατίας ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης, ὅστις ἔδιδεν ἀμνηστειαν εἰς τοὺς μετανάσττας, ἐπιτρέπων αὐτοῖς τὴν εἰς τὴν πατρίδα των ἐπάνοδον.

Ὁ Σατωβριάνδος ἐπανήρχετο εἰς τὴν Γαλλίαν ἤδη, διανοούμενος νὰ προσενέγκῃ τῇ πατρίδι μετὰ τῆς εἰρήνης καὶ τὴν θρησκείαν τῆς καὶ παρασκευαζόμενος εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἀθανάτου συγγράμματός του.

Συγχρόνως ὁ πρῶτος ὕπατος Ναπολέων Βοναπάρτης τὴν 12' Ἀπριλίου 1802 ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἀπέδιδεν εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν προγεγραμμένην θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἤνοιγεν εἰς τὴν παλαιὰν λατρείαν τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον κεκλεισμένους ναοὺς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

(ἀκολουθεῖ.)

N. ΚΑΖΑΖΗΣ.

ΑΙ ΣΕΙΡΗΝΕΣ.

Ὅστις αἰδρεῖν πελάγη καὶ φθίγγον ἀκούσῃ Σειρήνων, τῷ δ' εὖτε γυνὴ καὶ νήπια τέκνα Οἴκαδε νοστήσαντι· παρίσταται, εὐδὲ γένοιται.

ΟΜΗΡΟΣ.

I

Εἶναι πρωία. Ἀνάσσων ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ἥλιος κατακοντίζει ἀπλετον πυρῶδες φῶς, ἐνῶ κάτω κοιμᾶται γλαυκὴ ἐπὶ τῆς Θαλάσσης γαλήνη, διαπλουμένη εἰς λίμνην ὑπαστράπτουτος καλαΐδος, ἐκεῖ εἰς χρυσοῦ ἀνταυγῆ ἐλάσματα. Ἀπώτερον, ἡ λεκάνη τοῦ ὄλου πελάγους, κυανοῦ καὶ ἀκύμονος, θὰ ἔλεγεσ ὅτι ἔστω γαλανὸς καὶ ὑγραλέος ὀφθαλμὸς παρθένου διωβλέπων έν ἔρωτι τὸν ἐπὶ τῷ διακλύποντα οὐρανόν. Ἐν νέφος μόνον διακλύει τὸν αἴθριον αἰθέρα, ῥοδινόν πρὸ τοῦ ἡλίου καὶ φαῖόν πρὸς τὴν δύτιν, ἐπὶ δὲ τῆς Θαλάσσης καταπίπτει καὶ διαγράφεται ἡ σκιά του.. Ὅχι· ἡ σκιά αὕτη εἶναι ναῦς, ναῦς κυλιόμενη δυσκόλως διὰ διδύμου ἀπὸ κώπας πτέρυγος ἐπὶ τὴν ἤρεμον πλάκα, ἢ μάλλον εἶναι καὶ αὕτη ἐνυλον νέφος τοῦ ὑγροῦ κάτω οὐρανοῦ, χωρὶς πνοῆν εἰς τὰ ἰστία, χωρὶς ἀφροὺς περὶ τὴν τρόπιν. Εἶναι λευκὸν ὄνειρον διαβαίνον τὸν ὕπνον παιδίου.

Δηλαδή τοῦ Ὀδυσσεῦς ἡ ναῦς.

II

Οὗτος εἶχεν ἤδη καταλίπη τὴν νῆσον τῆς Κίρκης. Ποντίας καὶ χαρίεσσα αὔρα, περιπαθῶς θωπεύουσα τὰ ἰστία, προσώθει αὐτὸν μέχρι τοῦδε εὐπλοῦν πρὸς τὴν εἰμαρμένην πορείαν, ἀλλ' ἤδη πᾶσα πνοὴ ἐπὶ τοῦ κενοῦ ἐλείποθύμησε, πᾶσα ῥυτίς τοῦ πελάγους ἐσβέσθη. Τὰ ἰστία πίπτουσι καὶ ἀναπάλλονται ἐπὶ τοῦ ἰστού, ὡς χεῖρες ἀπνηυθμέναι, οὐδαμοῦ πέραν ἢ θάλασσα φαίνεται ῥικνουμένη καὶ καταγγέλλουσα ἄνεμον, οἱ δὲ ναῦται μόνοι διὰ χεῖρὸς εὐτόνου καὶ εὐλυγίστων κωπῶν συνέλκουσι τὸ εὐσωμον σκάφος. Ὁ πολύμητις Ὀδυσσεὺς ἐννοεῖ τότε ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰ ἤρημα ὕδατα τῶν Σειρήνων, ὕδατα ἀθόρυβα καὶ ἀπατηλὰ ὡς ἡ κολακεία.

Ἐννοεῖ τοῦτο καὶ ἐνουμεῖται ἐτι ταχὺς τοὺς λόγους τῆς Κίρκης ἧτις προεῖπεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπὸ τῶν Σειρήνων διάθεσιν καὶ συνεδούλευσε πῶς νὰ σωθῶσιν κλύναντο.

Τῆς Πανελόπης ὁ ἐνάμιλλος σύνευνος ἔλαβε κηρὸν εἰς τὰς χεῖρας καὶ θερμαίνων αὐτὸν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας ὁραίου ἡλίου καὶ θλιβὼν αὐτὸν εἰς δάκτυλα, διέπλασε μυλακώτατον. Εἶτα προσελθὼν εἶπε τοῖς συνεταίροις: « Ἐκεῖ, φίλοι καὶ ἀδελφοί μου, κάτω ἐκεῖ ὅπου διαγράφεται γλοάζουσα παραλία, εἶναι ἡ νῆσος τῶν Σειρήνων. Μετ' ὀλίγον θελωμεν προτεπελάσῃ τὰς δυστερπεῖς αὐτὰς νύμφας, τῶν ὁποίων τὸ ἄσμα εἶναι γλυκύτερον τοῦ μέλιτος τῆς πατρίδος, θελκτικώτερον τοῦ ἄσματος τῆς ἀγῆθους, ἀλλὰ καὶ πικρότερον τῆς τρικυμίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ναυβάτας οὕτινες ἐνωτισθῶσι τῆς γοητικῆς φωνῆς των καὶ ἀρεθῶσι νὰ πλησιάσωσι τοὺς παρὰ τὴν θάλασσαν λειμῶνας τῶν Σειρήνων! Τὸ σκάφος τῶν ἀπατηθέντων συντρίβεται ἐπὶ ὑφάλων ἀρεύκτων καὶ ἀδιαγνώστων, ἢ δὲ τελευταία τότε τῶν εὐμόλπων νυμφῶν ἐπρωδῆ θὰ ἦναι ὁ καγχασιμὸς καὶ ὁ περίγελως. Ὑπὸ τὴν γαλήνην τῆς παραλίας των κοιμᾶται ἀγρυπνοῦσα ἡ ὑφαλος, ὡς ὑπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὸ ἄσμα των ἡ εἰρωνεία καὶ ὁ θάνατος. Ἀναμνήσθητε τῆς πατρῴας ἐστίας, ἀναμνήσθητε τὰς γυναῖκας ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα, καὶ μὴ θελήσετε νὰ ἀκροασθῆτε τῆς ῥῆθῆς τῶν Σειρήνων ἐπὶ μίαν κἄν μόνην στιγμὴν, ἵνα μὴ ἐπὶ τὸν ἅπαντα χρόνον βυθισθῶμεν ὑμεῖς μὲν ἅπαντες ὑπὸ τὸ κῶμα καὶ τὴν ἄλμην, οἱ δ' ἡμῶν συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι ὑπὸ τὸ πένθος καὶ τὴν ὀδύνην. — Διὰ τοῦ ἀπαλοῦ τούτου κηροῦ ὃν εἰς τὰς χεῖράς μου φέρω, θελω ὄλων ὑμῶν κατακλείσῃ τὴν ἀκοήν, ἐμὲ δὲ θέλετε περιδέσῃ ὀρθὸν εἰς τὴν ἰστοπέδην· ἐάν μὲ ἴδῃτε προσπαθοῦντα νὰ λυθῶ καὶ ἐπικαλούμενον τοῦτο, θέλετε διπλασιάσῃ τοὺς δεσμοὺς, ἢ δὲ κώπη σας ταχύτερα τῶν πτερώγων τοῦ ἱέρακος θέλει ἀπομακρύνει τὸ πλοῖον ὑμῶν ἀπὸ τοῦ καλλικελάδου τῶν Σειρήνων θανάτου. »

Εἶπεν ὁ Ὀδυσσεὺς. Μόλις δ' ἐτελείωσε καταγράφων διὰ τοῦ κηροῦ τὰς ἀκοὰς ἐκάστου τῶν ναυτῶν, διωλίθη:

σε μέχρις αὐτοῦ ἀπήχησις μελωδίας καὶ πνοὴ ἐλαφρᾶς ζεφυρίτιδος καὶ ἀρώματος πλημμυρῆς ἀποπνέουσα. Στιβαρὰ δὴ μὲν χεῖρες περιέδεον ἤδη εἰς τὴν ἱστοπέδον ὄρθον τὸν Ὀδυσσεᾶ διὰ κάλω ἀσπυλοῦς. Ὁ κύριος καὶ ἐμπρονέστερος ὄλων συνεπρίχθη τὸ σῶμα καὶ τὰς χεῖρας ὡς νὰ ἦτο μαινόμενος, οἱ λοιποὶ ἀνέλαβον εὐθαρσεῖς τὴν κώπην, ὁ πρυμνήτης εὐόμματος τὸ πηδάλιον.

Ἢ ναῦς ἐνήχεται διαπλέουσα ὡς ὁ δελφίν.

III

Τότε ἀπὸ τῆς ἀντικρῦ καὶ γείτονος πλέον γῆς τῆς μεσημερινῆς Ἰταλίας, ἀπὸ ἄλση ὣν τὸ ἄρωμα ἐπλήρου τὸν αἰθέρα καὶ ἐπλανᾶτο ἀσπᾶσιον, προέβησαν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ναυτῶν νύμφαι ὠραιότεραι τῶν ὀνείρων ποιητοῦ, χαριέστεραι αὐγῆς ἑλληνίδος, πρὸς τοὺς ὤμους ἀνακινουσαι πτέρυγας καλλιχρωμοτέρας τῶν πτερῶν τοῦ ταῶνος· αὐταὶ προέβησαν εἰς τὰ ὄμματα ἀπάντων, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐφθασαν τόνοι μελωδίας ὑπερτάτης, μελωδίας μεθούσης αὐτὸν καὶ γοητευούσης μέχρι μανίας, τόνοι μελωδίας ὅστινες διεπέρων τὸ στῆθος ὡς χίλια λεπίδες μελισταγεῖς καὶ πύρινοι. Ἦσθάνετο ὡς ἡ καρδία του νὰ εἶχε βαθύ τι καὶ ἀπείρως μύχιον ὑπερ ἐπληροῦτο ἅπαν καὶ συνεταράττετο καὶ ἐπυρπολεῖτο καὶ συνηπάζετο καὶ ἀνελύετο εἰς αἴσθημά τι ἀνεκλάλητον καὶ οὐράνιον.

Ἐκεῖναι, αἱ Σειρήνες, ἡ Λίγεια καὶ ἡ Μόλπη, ὑπὸ κλώνας κιτρεῶν, ἐστεμμέναι θυσάνους μύρτων καὶ ῥόδων, φερόμεναι εἰς δάπεδον κογχυλῶν διαχρύσων, προβάλλουσαι κάλλη, τύπον θεόσδοτον τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἀφροδίτης, προσεκάλουν εἰς αἰώνιον ἐνδιαίτημα τρυφῆς καὶ ἀνθήσεως, εἰς ἀειθαλῆ φωλεᾶν ἐρώτων καὶ μύρων, τοὺς θερμοὺς κωπηλάτας. Προσεκάλουν ὀνομαστί τὸν κλεινὸν Ὀδυσσεᾶ, ὀνομαστί τὸν περθητὴν τῆς Τροίας, νὰ ἀναπαυθῆ μικρὸν πλησίον των ἀπὸ τῆς μακρᾶς πλάνης του, ν' ἀναλάβῃ πλησίον των ζῶν παιδὸς εἰκοσαετοῦς, ζῶν δι' ἓνα ἔτι αἰῶνα μόχθων καὶ πλανήσεων, ν' ἀπολαύσῃ πλησίον των τερπωλᾶς καὶ

χαρίτας, ὧν ἡ ἀνάμνησις καὶ μόνη ἔρκει ἐπὶ ἓνα αἰῶνα νὰ παραμυθῆ καὶ φαιδρῆν μετέπειτα τὸ γῆρας του παρὰ τὴν ἔστίαν τοῦ οἴκου!

IV

Πῶς ν' ἀπήχησεν σήμερον θνητὸς εἰς ἐλάχιστον κᾶν ἀπομίμημα τὸ εὐλαλον τῶν χειλέων κελάδημα τῆς καλῆς τὸ πάλαι Ἑλλάδος; Τίς θέλει σήμερον πλέον ἀναδώσῃ τὰ θεσπέσια μέλη τῶν ἑλληνίδων νυμφῶν; Τίς ποτε θέλει πλέον ἀνακρούσῃ τὴν φόρμιγγα ἐκείνην ἣτις ἐμάγευε τοὺς δελφίνας, ἐτιθάσσευε τὸν κέρβερον καὶ συνεκίνηε τὰς ἐρινύς; Τίς μελανεῖμων σήμερον φαντασία, φιλοσοφοῦσα πρὸς τὰ σκότη καὶ ἀνατέμνουσα τὸν θάνατον, δύναται νὰ ἐπανεύρῃ τοὺς τόνους τοῦ Ἀρίονος καὶ τοῦ Ὀρφῆως τὰ μέλη; Σήμερον οὐχὶ λίθους ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώπους συγκινεῖ πλέον ποιητοῦ ὁ ὕμνος! Ἀπέθανε τῶν ἀκροωμένων ἡ καρδία ἢ τὰ χεῖλη τοῦ ποιητοῦ ἐμαράνθησαν; Οἴμοι! τὸ φῶς τῶν ἀστέρων ἔμεινε καὶ ἐπιλάμπει τὸ αὐτὸ, τὸ μύρον τῶν κρίνων ἀναλλοίωτον ἀναδίδεται αἰετοτε, ἀλλὰ τὰ χεῖλη παρηλλάγησαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ παρηλλάγη ἡ πίστις του καὶ ἡ ἐλπίς!..

Μόνη, χάρισσα ἑλληνῆς ἀρχαιότης, σὺ, σὺ μόνη, γλυκὺ τοῦ κόσμου ὄνειρον, ἡ δύνασις νὰ ἀκούῃς τὰ ἄρρητα ἐκεῖνα μελωδήματα, διότι διαυγῆς τὸν αἶθριον ἐλάτρευες Ἀπόλλωνα, διότι εὐόμματος γυμνὴν διέβλεπες τὴν Κύπριδα, διότι συνωμίλεις σὺ μὲ ἀλσιίδα νύμφας παρὰ τὸ ἄθολον νᾶμα τῶν ῥυάκων σου, διότι ἐπίστευες ὅτι ἠδύνασο ν' ἀναλάβῃς ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ Ἄδου τὴν ἀδελφὴν, τὴν κόρην, τὴν ἐρωμένην, ἀν κατάρθους ν' ἀναδώσῃς φωνὰς ἱσας ἐκείνων τῶν ὑπὲρ τῆς Εὐριδίκης πρὸς τὰς Ἐρινύς. Ὡ ἡμέραι τοῦ Ἰάσονος καὶ τοῦ Αἰσχύλου, σώζονται ἔτι καὶ σήμερον οἱ γραμματικοὶ σας φθόγγοι καὶ ῥήσεις, ἀλλὰ πεζαὶ ὡς ἡ πτέρνα, ἀλλ' ἡ ἐναρμόνιος καὶ ἐνθεος ὕμων ἐκείνη ποίησις καὶ μελωδία ἀπώλετο, ὡς σώζονται ἀνακοπτόμενα ἔτι καὶ σήμερον τὰ πεντελικὰ μάρμαρα, ἀλλ' ἡ πάλαι ἐπ' αὐτὰ προσανατέλλουσα ἀκτίς ἢ γλυφὴς τοῦ Φειδίου ἐτρέβη καὶ κατέδυσεν!

V

Ἐβλεπον τὰς καλλίστας νύμφας οἱ ναῦται, ἀλλ' ἔβλεπον συνάμα ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ τῶν ὑφάλων σανίδας κατεστραμμένων πλοίων καὶ σκελετοὺς αὐτῶν καὶ ἰστία καὶ κάλωας καὶ ἐνδύματα, ἐλεεινὰ τεκμήρια ἐλεεινῆς γοητεύσεως καὶ ἀπάτης· ἔφευγον οὕτω ταχύτεροι, διότι τὸ ὄμμα συνέκρινεν, ἡ δ' ἀκοή ἦτο ἀδιάτρητος. Ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς, ἤκουεν ὄλος τὰ οὐράνια ἔπη τῶν Σειρῆνων καὶ ἦτο ἐκβεβᾶκχευμένος. "Ἄφετέ με, ἐφώνει, ἄρετέ με! Λύσατέ μου τὰ δεσμὰ πεσῶν νὰ φθάσω ὅπου μὲ καλεῖ ἡ φωνή των. Εἶναι φίλαι εἰς ἐμὲ καὶ εὐμενέστεραι τοῦ ἐξεστίου Θεοῦ. Ἀκούσατε· μὲ καλοῦσιν ὀνομαστί. Θέλω νὰ ἀποθάνω, νὰ γείνω ἢ βορᾶ τῶν κυμάτων ἢ τῶν χειλέων των, ἀφοῦ τὰ χεῖλη αὐτῶν μελωδοῦσι τριαῦτα! Λύσατε, ἀνηλεεῖς, λύσατε τὸν δεσμώτην, ἀναίσθητοι! Εἶμαι ἐγὼ ὁ Ὀδυσσεὺς ἢ σεις; Φύγετε σεις, εὐοδόθητε εἰς τὴν μητρίαν γῆν, ἀλλ' ἐμὲ λύσατε καὶ ἄρετε. Θέλω νὰ ἀποθάνω, νὰ ζήσω θέλω μετ' αὐτῶν!" Ἦτο ἐμμανής. Ἀπετείνετο εἰς αὐτοὺς λησμονῶν ὅτι, Ὀδυσσεὺς ὢν, εἶχε κλεισθῆ τὰς ἀκοὰς των.—Ὁ Ὀδυσσεὺς παραφρονώων! Τὶ ἂν ἤκουον ἢ διέπρατον οἱ λοιποὶ καὶ μειδιῶντες ἤδη ἑταῖροι;

Πορφυροῦς τὴν μορφήν ὡς τὸ πῦρ, ἀτενῆ τὰ ὄμματα καὶ διαστράπτοντα πρὸς τὰς νύμφας κρατῶν, ἐδέετο, ἠπεῖλει τοὺς ναύτας, κατέσειε τὸν ἰστόν, ἐπεκαλεῖτο τοὺς Θεοὺς, ὠρκίζετο τὸν ὕκνατον κατὰ τῶν ἑταίρων ἀνίλων. Ἄλλ' ἡ μόνη πρὸς ὅλα ταῦτα ὑπακοή ἢ συμπάθεια τῶν συντρόφων καὶ σωτήρων του, ἦτο νὰ περιδέσσωσιν ἀσφαλέςτερον ἔτι αὐτόν.

Ἢ ναῦς παραπλεύσατο ἤδη ἀπεμακρύνετο τῶν Σειρῆνων ταχεῖα ὡς ἡ ἐπανακύπτουσα κώπη, λουομένη ἄμα εἰς ἀρώματος θερμοῦ καὶ ἠδυσπαθοῦς πλημμυραν.— Αἱ Σειρήνες ἐμεινον ἐκρηγνόμεναι ἐπὶ μᾶλλον εἰς περιπαθεῖς προσκλήσεις, ὁ Ὀδυσσεὺς ἐμαίνετο ἐκρηγνόμενος ἐπὶ μᾶλλον εἰς ἀπειλὰς καὶ παρακλήσεις παιδίου ἢ δούλου. Ἄλλ' ἡ κώπη μὴ ἔχουσα ἀκοὰς διεπέτα ἐπάργυρος, ἐνῶ καλλίχροα μυρία πτηνὰ, τῶν ἀλσῶν καὶ τοῦ κύματος, ἀφυπνιαθέντα, ὡς νὰ ἦτο τρικυμία ἢ λυκαυγῆς, συνῆλθον καὶ πε-

ρίπταντο ἀνωθεν τῶν Σειρῆνων, κατέβαινον δὲ γοητευόμενα ὑπὸ τῆς μελωδίας καὶ διὰ τῆς πτέρυγος ἐθώπευον τὰς μελιχρῶσους κεφαλὰς τῶν νυμφῶν.

VI

Ἦσαν ἤδη μακρὰν. Ὁ αἶψ' εὐχάρις περιέβαλλε τῆς νῆος τὰ ἰστία, αἱ νύμφαι μόλις διεγράφοντο ἔτι ὡς στιγμάτια ἢ σκιαὶ ἐπὶ τῆς αἰγιαλίτιδος γραμμῆς. Ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχε πρᾶξῃ. Ἐπανόρχετο εἰς ἑαυτὸν ὅσον ἡ μόλις τῶν Σειρῆνων ἐφθανε μᾶλλον ἀσθενῆς καὶ λιπόθυμος. Οὐδὲν ἤκούετο πλέον, οὐδὲν οἱ ναῦται διέβλεπον, ὁ δ' Ὀδυσσεὺς αἰσχυρόμενος καὶ γαλήνιος ἐνευσε νὰ λύτωση αὐτόν. Ἢ γοητεία εἶχε λυθῆ, τοῦτο ἦτο καταφανές, οἱ δὲ ναῦται ὑπέκουσιν.

Τότε ἠλευθέρωσε τὰς ἀκοὰς ὄλων. Πύχαριστήκεν αὐτοὺς ἀπὸ θερμῆς καρδίας ὅτι οὐδαμῶς εἰς τὰς ἱκεσίας του συνεκινῆσαν, διεγείτο τὰς ἀπὸ τοῦ γοήτρου ἀκαταγνώστους συναισθηταίους του, ἤκουσε παρ' αὐτῶν τὰς ἐμμανεῖς ὑπὸ τοῦ ἄσματος τῶν Σειρῆνων ἀγωνίας του. Ἀνεπέτασαν τὸ ἰστίον εἰς τὴν ἐπαναπνεύσασαν αἶσαν, τοῦτο δὲ συρίζον ἐπανελάμβανεν ἤδη τὸ ἀφελές καὶ ἀκίνδυνον αἰδολίον του βαυκάλημα.— Ἦδη ἔφευγον ἀσφαλεῖς καὶ ὑπὸνέμοι, ἀλλ' ὁ πολύμητις παῖς τοῦ Λαέρτου ἤλθε σύννους πρὸς τὴν πρυμνήν καὶ ἔστη. Ἐπαφῆκεν εἰς ἐν τῶν σχοινίων τὴν χεῖρα, εἰς δὲ τὴν ἀπωτάτην πλέον παραλίαν ἐβύθησε τὰ πολυῖδμονα ὄμματα.

Ἰῖδεν.

Ἄνωθεν βράχου τινὸς τοῦ αἰγιαλοῦ των αἱ Σειρήνες διὰ τῶν χειρῶν συγκρατούμεναι ἠγωνίων, ἀναστρέφουσαι τὸ πρόσωπον ὅτε πρὸς τὸν οὐρανὸν ὅτε δὲ πρὸς τὴν φεύγουσαν νῆα τοῦ Ὀδυσσεῶς. Ἢ φωνὴ αὐτῶν ὅμως οὐδαμῶς ἤκούετο καὶ τὸ γόητρον μάτην ἀνεπέμπετο. Νιστ' ὀλίγας ἔτι στιγμάς, ἐνῶ πιθανῶς διὰ τὰς μελωδοὺς νύμφας τὸ σκάφος τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐσθύνετο ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, εἶδεν ὁ πολύμητις ἀνωθεν τοῦ βράχου πηδῆσαντα καὶ ὑπὸ τὸ κύμα σθεσθέντα δύο σώματα.

Ἦσαν αἱ Σειρήνες πνιγεῖσαι, διότι τότε

πρῶτον ἐγένοντο περὶ τῆς φωνῆς των ἀπέλπιδες.

VII

Διατί νὰ ἀποθάνωσιν! . . .

ΩΡΙΩΝ

Ο ΑΝΙΣΡ και Η ΓΥΝΗ.

[Εκ τῶν Πραβολῶν τοῦ Krumacher]

Ὅποτε ὁ πατήρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἡ μήτηρ τῶν ζώντων ἐξεδιώχθησαν τῆς Ἰδέμ, ἐθρόνησαν ἐπὶ μακρὸν, καὶ εἶτα εἶπον καθ' ἑαυτούς:

« Πῶς θέλομεν τῶρα διανύσει ἐπὶ τῆς γῆς τὸ λοιπὸν τοῦ βίου μας; Τίς ἔσται ὁδηγὸς μας; » Ἐπλησίασαν τότε πρὸς τὸ Χερουβείμ, τὸ ἐπιτηροῦν τὴν πύλιν τοῦ Παραδείσου. Ἡ Εὐα ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ Ἄδὰμ καὶ ἐκρύβη ὀπισθεν τῶν ὤμων του, ὅτε ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ φρουροῦ.

Ὁ Ἄδὰμ εἶπε πρὸς τὸ χερουβείμ, μετὰ παρακλητικῆς φωνῆς:

« Τῶρα πλέον δὲν θέλουν προηγεῖσθαι ἡμῶν οἱ ἀγγελιαφόροι τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ κατέστημεν ἐναγεῖς· ἰκέτευσε λοιπὸν τὸν Πλάστην τοῦ κόσμου, ὅπως μᾶς ἀπευθύνῃ τινὰ τῶν ἀγγέλων του ἢ τοῦλάχιστον ἀστέρα τινὰ, ὅστις νὰ μᾶς ποδηγετῇ.

Τὸ Χερουβείμ υπέλαβεν:

« Ὁ ἄνθρωπος κέκτηται ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀστέρα του, καὶ, μεθ' ὅλον τὸ ἀμάρτημά του, ὁ ἀστήρ οὗτος θέλει ἀποστίλβει ὀσμήραι μείζων καὶ φαινότατος τῶν περιπλανωμένων διὰ τῶν οὐρανῶν. Ἀπόκειται εἰς σὲ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃς. »

Πλὴν ὁ Ἄδὰμ τὸν ἰκέτευσεν ἐκ νέου, λέγων:

« Ἦ δοῦλε τοῦ Θεοῦ! δός μοι ὁρατὴν τινα εἰκόνα, ἣν νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἴδωμεν, καθότι γνωφώδης καὶ σιωπηλὴ ἀποβαίνει ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐξοκειλάντος τῆς εὐθείας ἢ ἐνδόμυχος φωνῆ δὲν ἀκούεται πλέον.

Τότε ὁ ἄγγελος σύννους, ἀπήντησε πρὸς τὸν Ἄδὰμ:

« Ὅποτε ὁ Θεὸς σ' ἐπλάσεν ἐκ κόπυ, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς σὲ τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς, οὐ ἐπῆρες πρὸς οὐρανὸν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρῶτόν σου βλέμμα ἐστράφη πρὸς τὸν ἥλιον· ὁ ἥλιος ἄρα ἔσω ὁ ὑπογραμμὸς σου. Οὗτος κατάρχεται τοῦ ἔργου του, μετὰ φεγγοβολοῦντος προσώπου· δὲν παρεκκλίνει εἴτε δεξιόθεν εἴτε ἀριστερόθεν· ἐπιδαφιλεύει ἀγαθὰ παντοῦ, ὅθεν διαβῆ· ὀλιγωρεῖ τῆς καταϊγίδος, ἥτις μῖνεται παρὰ τοὺς πόδας του· καὶ μετὰ τὴν πάλιν ἀναδείκνυται λαμπρότερος καὶ εὐνοϊκώτερον γόνιμος ἢ πρὶν. Ὡ ἄνερ, οὗτος ἔστω ἡ εἰκὼν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς πορείας σου! »

Τότε ἡ ἐπίχαρις τῶν ζώντων μήτηρ, προσεγγίψασα ἐντρομος τὸν αἰθέριον πρεσβευτήν:

« Καὶ εἰς ἐμέ ἔτι, εἶπεν, εὐαρεστήσου ν' ἀποτείνῃς λόγον τινὰ διδακτικὸν καὶ παρήγορον. Πῶς δύναται ἡ ἀσθενὴς γυνὴ ν' ἀντορθαλμήσῃ τὸν ἥλιον, καὶ νὰ παρκαλουθήσῃ τὸν δρόμον του; Οὕτως ἔλεξεν ἡ Εὐα, τὸ δὲ Χερουβείμ ἐκινήθη εἰς οἶκτον ὑπὲρ τῆς γυναικός· ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν ἰλαρὸν τὸ πρόσωπον, καὶ εἶπεν αὐτῇ:

« Ὅτε ὁ Θεὸς σ' ἐπλάσε πρὸς τὰς ἀκτίνας τοῦ δύνοντος ἡλίου, οἱ ὀφθαλμοί σου δὲν ἐνητένισαν πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ κατένευσαν πρὸς τὰ ἄνθη τῆς Ἰδέμ, ὁ δὲ πρῶτος ἤχος, ὁ κρούσας τὸ οὖς σου, ὑπῆρξε τὸ κελάρυσμα τῆς πηγῆς Προθυμῆσου, ὥστε τὰ ἔργα σου νὰ προσομοιάζουσι τὰ τῆς φύσεως! αὕτη παράγει, ἐν σιγῇ, πᾶν ὅ,τι μέγα, πᾶν ὅ,τι ὠραῖον· ἐκ τῶν κόλπων τῆς φύονται τὰ πάντα· αὕτη φέρει τὸ ἄνθος καὶ τὸν καρπὸν, καὶ ἀγλαΐζεται διὰ τῶν ἔργων τῆς.

Ἄδύνατος γύναι, ἴδε τὸ παράδειγμα, ὅπερ ὀφείλεις νὰ ἀκολουθήσῃς.

Μετὰ ταῦτα, ἀποταθεὶς πρὸς τε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ ἄγγελος προσέθηκεν:

« Ἦ ἐνωσις ὑμῶν ἔστω ἀκραιφνὴς καὶ τελεία, ὡς ἡ τοῦ ἡλίου μετὰ τῆς γῆς.

Ζέκυνθος

Δ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΗΣ ΑΛΟΗΣ

(Συνέχεια ἴδε φυλλ. 2)

Ὅταν ὁ Μαρτῖνος ἔμαθε τὴν εἰδησιν ταύτην, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤρχισε νὰ μειδιᾷ.

— Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδα εἰς τὸν ὕπνον μου, ἐψιθύρισε· τὸ ἥμισυ ἐπραγματοποιήθη, τὰ λοιπὰ θὰ ἔλθουν μόνον τῶν.

Ὅταν τὸν ἠρώτησαν τί ἐνόηε διὰ τῆς λέξεως τὰ λοιπὰ, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπανεπέσει εἰς τὴν συνήθη του σιωπὴν. Στριχθεὶς εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Ζόε, ἐπληθύνθη εἰς τὴν ἐν τῷ σταύλῳ ἀγαπητῆν του Θεοῖν ὅπου ἤρχισε νὰ σκέπτεται περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ ἴσως ἐπίσης καὶ περὶ τοῦ μελλοντος. Οἱ πλείστοι τῶν ὑπηρετῶν ἐθεώρουν τοὺς λόγους του ὡς ἐκδήλωσιν τῆς νηπιώδους καταστάσεως εἰς τὴν τὸν ἐνόμιζον περιπεσόντα· ἀλλ' ἠπατώντο. Ἡ μνήμη τοῦ γέροντος ἦτο ἀκμαιοτάτη ὅσον οὐδέποτε, καὶ τὸ ἀπέδειξεν ἐνθυμίζων τῇ μίστρῃ Ζάμυ, ἐπιφορτισθείσῃ τὴν τακτοποίησιν τοῦ δωματίου τῆς λέδης Μουβραῦ, τὴν Θεοῖν ὅπου ἦτο ἄλλοτε τὸ δεῖμα ἢ τὸ δεῖμα ἐπιπλον, καὶ ποῖα ἄνθη προσέτιμα ἢ ἀτυχῆς των κυρία.

Ὁ ἀγρονόμος Ἀσθων δὲν εἶναι ὁ πρῶτος σύζυγος ὅστις ἀνεγνώρισε τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ κρύβῃ μυστικὸν ἀπὸ τὴν γυναῖκά του. Ἐὰν ἡ καλὴ κυρία δὲν ἦτο πλέον ἀρκετὰ εὐειδής ὅσον αἰ νεώτεροι τοῦ γύλου τῆς, δὲν ἦτο ὅμως ὀλιγώτερον περίεργος, ὥστε δὲν ἤρχισεν νὰ πείσῃ τὸν Μαρτῖνον νὰ τῇ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ γὰν ἦτο ἀδελφός του.

— Λοιπὸν εἶναι πατήρ τοῦ Ἐρρίκου;

— Βεβαίαι, γυναῖκα.

— Ἄλλ' ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ τὸν πάρῃ εἰς τοὺς ξένους τόπους· με φαίνεται ὅτι ἀρκετὰ ἐταξείδουσιν εἰς τῶρα.

— Καὶ ἐγὼ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ τὸν πάρῃ, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον τῶρα ἐξωμαλύνθησαν τὰ πάντα μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἐλλεν. Ἄλλως τε δὲ ὁ Ἐρρίκος δὲν τὸ ἤξεύρει ἀκόμη.

— Πῶς! δὲν ἤξεύρει ὅτι ὁ γὰν εἶναι πατήρ του;

— Ὁχι.

— Ἀ! αὐτὸ εἶναι πολὺ. Ἀλλὰ θὰ τοῦ τὸ εἰπῆς;

— Ὑπεσχέθην εἰς τὸν ἀδελφόν μου ἐγεμουθίον.

— Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ὑπεσχέθην τίποτε, ἀνέκραξεν ἡ κυρία μετ' ἀγανακτικῆτος. Μήπως ἐντρέπεται διὰ τὸν υἱὸν σου; . . . Ὡ Μαρθαίε, Μαρθαίε, διατί νὰ μὴν ἴναι ἰδικὸς μας. Φρονῶ ἐν ταῖτοις ὅτι αὐτὸ δὲν θὰ μᾶς ἔκαυσε νὰ τὸν ἀγαπήσωμεν περισσώτερον.

Μόλις καὶ μετὰ κόπου κατώρθωσεν ὁ ἀγρονόμος νὰ πείσῃ τὴν σύζυγόν του νὰ τὸ τερήσῃ μυστικόν· καὶ πάλιν ἐκείνη κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ὑπεσχέθη.

Ἐνῶ οἱ Θεοὶ γονεῖς τοῦ ἤρωτος ἡμῶν ἐνησχολοῦντο οὕτω περὶ αὐτοῦ, ὁ γὰν ἐγένετο αἰφνης ἄφρατος ἀπὸ τὰ περίξ τοῦ Κορρόου, καὶ εἰς μάτην τὸν ἐξήτησαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ'.

Ὁ Ρέδ Ράλφ μετέβη εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὅπου ἤλπιζε νὰ εὑρῇ τὸν Ζόε Βεάν· καὶ ἐβάδιζε συρίζων καὶ μονολογῶν μέχρις ὅτου ἐπλησίασε τὴν βαθεῖαν καὶ ἀπόμαρον κοιλάδα ὅπου ἔκειτο ἡ καλύβη ἢ ἀνίκουσα ἄλλοτε εἰς τὸν Βιλλ Σιδελερ. Ἀπὸ τῆς ἀπαγγωνίσεως τοῦ δουλοφόνου, οἱ χωρικοὶ τῶν περίξ τὴν ἐθλεπον μετὰ δεισιδαιμόνος τρόπου, καὶ αἱ γραικοὶ γυναῖκες τοῦ χωρίου ἤξιουν μάλιστα ὅτι ἦτο δαιμονοσύχναστος.

Καὶ μολονότι ὁ Ράλφ δὲν ἦτο δεισιδαίμων, ἐν ταῖτοις, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ κοινλοπρόου, δὲν ἦτο πλέον τόσον ἀτρόμητος ὅσον τὸν εἶδομεν εἰς τὸ Μορτλάκ. Διὰ τοῦτο τὸ παιδρὸν σύριγμα τοῦ ὑπεχώρησεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς βουβισμόν συγκεχυμένον· καὶ πολλάκις ἐρρικίασεν εἰς τὸν κρότον ἀλώπεκος ἢ αἰλούρου ὀλισθαίνοντος λαθραῖως διὰ τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

— Εἰς τὴν πίστιν μου! εἶπε σταματῶν καὶ παρατηρῶν περίξ του, κάμνει σχεδὸν νύκτα· θέλω πολὺ νὰ ἐπιστρέψω.

Ἐκαμε βραδέως βήματα τινα.

— Ὅχι μὲ ἐπέριπαιζαν εἰς τὴν ἔπαυ-

λιν! . . . Όχι, πρέπει να εξακολουθήσω τὸν δρόμον μου.

Ὁ μοσχομάγκας, ὅστις εἶχε διέλθει μέγα μέρος τῆς ζωῆς του εἰς τοὺς ἀγρούς και τὰ δάση και ὅστις πολλάκις εἶχε λαοροθηρεῦσει εἰς τὸν κήπον τοῦ Ρίχμούνδου, εἶχε τὴν ὄρασιν και τὴν ἀκοὴν ἐπίσης λεπτάς ὡς νεός Ἰνδός. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ τὰς θέτῃ εἰς ἐνέργειαν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν, ἀνδρι φόβου πραγματικοῦ, τοῦλάχιστον ποιῆς τινος ἀνησυχίας, ἀποφεύγων σχεδὸν μηχανικῶς ὅλα τὰ φυλλώματα και τὰς δένδρουσταδάς ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εὐκόλως ἠδύνατο ἀνθρωπῶς τις νὰ κρυβῆ. Εἶχε παύσει ἐπίσης ἐντελῶς νὰ συρίζῃ.

Ἐφθασεν οὕτω ἔμπροσθεν τῆς καλύβης. Πρὸς μεγάλην ἐκπληξίν του εἶδεν ἀκτίνα ἐρυθρωπῆς φλογός διὰ μέσου τῶν παραθύρων. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἡ ἀντανάκλασις τῶν τελευταίων ἀκτίνων τοῦ δύνοντος ἡλίου· ἀλλὰ τὸ παράθυρον ἔκειτο πρὸς ἀνατολάς, και ὁ Ράλφ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ταύτην.

Ὅλαι αἱ παράδοξοι διηγήσεις τὰς ὁποίας εἶχεν ἀκούσει και τὰς ὁποίας εἶχε περιφρονῆσει ἐπανῆλθον εἰς τὸ πνεῦμά του. Μήπως τὸ πνεῦμα τοῦ Βίλλ Σίδελερ ἐσύχναζε τῶντι εἰς τὴν καλύβην; Τὸ πρῶτόν του κίνημα, ὅταν παρῆλθεν ἡ ἐκπληξίς του, ἦτο νὰ ριφθῆ χαμαὶ και νὰ συρθῆ δίκην ζώου ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων.

Τὰ φυλλώματα ἦσαν διὰ τὸν Ρέδ Ράλφ ὅ,τι ὁ σταῦλος διὰ τὸν γέροντα Μαρτίνον· τὸ καταλληλότερον μέρος διὰ νὰ παραδοθῆ εἰς τὰς σκέψεις του.

— Τί νὰ εἶναι τοῦτο ἄρά γε; ἐσκέρθη. Σήμερον ἀκόμη ἤκουσα τὸν οἰκονόμον νὰ λέγῃ εἰς τὸν ἀγρονόμον ὅτι ἡ καλύβη αὕτη ἦτο ἐτοιμὸς ἄνθρωπος. Κανείς δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ μέσῳ . . . Ναι, ναι, ἴσως εἶναι λαθροθῆραι· ἢ τίποτε χειρότερον.

Ὁ Ράλφ εἶχε μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς ῥόπαλον. Ἐξέλεξε λοιπὸν νεαρὸν δένδρον, ἐκοψεν αὐτὸ και τὸ ἐπελέκησεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸ κάμῃ ἐξαιρετὸν ῥόπαλον.

— Ἐάν δὲν ἦναι πνεῦμα, ἐμορμύρισε, μοῦ εἶναι ἀδιάφορον. Δὲν φοβοῦμαι τὰ ὄντα τὰ ὁποία ἔχουν κρέας και αἷμα ὡς ἐμέ· ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ ἐβλεπα τὸν γέροντα μὲ τὸν βαμβακερὸν σκουφὸν του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

Φρικίαισι ἀηδίαις διέτρεξε τὰ μέλη του ἐνθυμηθεὶς τὴν σκηνὴν τῆς ὁποίας ὑπῆρξε μάρτυς εἰς τὸ Νορβίχ.

Κρατῶν τὸ ῥόπαλόν του και ἔχων σταθερὰν ἀπόφασιν ἐσύρθη πρὸς δρῦν τινα, τῆς ὁποίας οἱ ὀζώδεις κλάδοι ἐσκίαζον τὸν δρόμον και σχεδὸν ἤγγιζον τὴν στέγην τῆς καλύβης. Ἀνεβρίχθη βραδέως εἰς τὸ δένδρον, ἔπευσεν ἐπὶ ἐνός τῶν κλάδων και ἐπροχώρησεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρις ὅτου ἠδυνήθη νὰ ἰδῆ ὅ,τι συνέβαινε ἐντός τῆς καλύβης τῆς ὁποίας τὸ παράθυρον ἄφινε νὰ διέρχεται ἀκτίς ἐρυθρωποῦ φωτός.

Λαμπρὸν πῦρ ἐσπινθηράκιζεν ἐν τῇ ἐστία, και σιδηροῦν ἀγγεῖον ἦτο ἐπὶ τοῦ πυρός. Ψωμὸς ἄρτου, φιάλη και τριβλίον ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης. Ἀλλ' ὅ,τι διήγειρε περισσότερον τὴν προσοχὴν τοῦ Ράλφ, ὑπῆρξε μικρὸν μαῦρον κυτίον ἀργυροκόσμητον. Ἦτο βέβαιος ὅτι κάπου τὸ εἶδεν, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμεῖτο ποῦ.

— Δὲν εἶναι βρυκόλακες, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ λαθροθῆραι! Τί ζῶον ὅπου ἤμην πρὸ ὀλίγου.

Ἦδην ἠτοιμάζετο νὰ καταβῆ ἀπὸ τοῦ δένδρου· ἀλλὰ τὸν ἐκίνησεν ἡ περιέργεια νὰ ἰδῆ διὰ ποῖον αἱ προετοιμασίαι ἐκεῖναι.

— Κανένας παλιγκαρῆς ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ καθὼς ἐγὼ τὰ κουνέλια.

Ἀλλὰ τὸ μέλαν ἀργυροκόσμητον κυτίον τὸν ἔθετεν εἰς πειρασμὸν και δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποστρέψῃ τοὺς ὀφθαλμούς του· ἐξήσκει ἐπ' αὐτοῦ εἰδός τι μαγγανείας. Ἦτο περιέργος νὰ μάθῃ τὸ περιεχόμενον.

Ἡ καλύβη ἐφαίνετο ἀκατοίκητος· ἡ εὐκαιρία ἦτο πειρακτικῆ. Ὁ Ράλφ κατέβη βραδέως ἀπὸ τὸ δένδρον του, κρατῶν τὴν ῥάβδον του μεταξὺ τῶν ὀδόντων μέχρις οὗ ἐπάτησε τὴν γῆν.

— Θέλω νὰ ἰδῶ τί ἔχει· ἐάν μὲ πιάσουν, δὲν θὰ μὲ κρεμάσουν δι' αὐτό· ἐγὼ δὲν εἶμαι κλέπτης.

Ὁ μικρὸς περιέργος ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν μὲ σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ εἰσέλθῃ διὰ τοῦ παραθύρου ἐάν ἡ θύρα ἦτο κλεισμένη. Μετὰ προσοχῆς τὴν ὁποίαν θὰ ἐφθόνηι και αὐτὸς ὁ μᾶλλον ἐξησκημένος κλέπτης, ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μανδάλου και τὸν ὕψωσε δις ὠθῶν ἡσύ-

χως, ἔπειτα ἰσχυρότερον ἰδῶν ὅτι ἡ θύρα ἀνθίστατο.

Ἐφάνη ἀμυχανῶν· δὲν ὑπῆρχε φανερὸν κλειθρὸν εἰς τὴν θύραν, και ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀνοίξῃ. Τὸ φυσικὸν συμπέρασμα ἦτο ὅτι ἦτο κλεισμένη ἐσωθεν διὰ μοχλοῦ· ἀλλὰ τότε θὰ ἦτό τις ἐντός τῆς καλύβης. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τὸν κατέστησεν ἐτι μᾶλλον περισκεπτον.

— Ἴδου ἀλλόκοτον συμβεβηκός, εἶπε καθ' ἑαυτὸν. Δὲν βλέπω κανένα και μόνον ἐν δωμάτιον εἶναι εἰς τὴν καλύβην.

Προσεπάθησε ν' ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον ἀλλὰ τρομερὰ ἐκπληξίς τὸν περιέμενε ἐκεῖ, ἐκπληξίς ἦτις ἀπὸ σκεπτικὸν τὸν μετέβαλεν αἴφνης εἰς πιστεύοντα. Ὁρθίος, μὲ τὴν ῥάχιν ἐστραμμένην πρὸς τὸ πῦρ, ἴστατο ὁ κονικλοτρόφος. Ὁ Ράλφ δὲν ἠτοδυνατὸν νὰ ἀπατηθῆ· ἦτο ἡ ἐνδυμασία του, τὸ ὑψηλὸν του ἀνάστημα, ὁ πῖλός του και ἡ πήρα του.

Τὰ μαλλία του ὠρλώθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Εὐτυχῶς ὁ τρόμος του ἦτο τόσο μέγας ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκφέρῃ κραυγὴν. Κατέβη ἀπὸ τὸ περίζωμα τοῦ παραθύρου και ἔπεσε λειποθυμημένος ἐπὶ τῶν χόρτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΣΓ'.

Ὁ Ζός Βέαν ἐκοιμάτο ἐπὶ τῆς κλίνης του εἰς τὸ πρεσβυτέριον. Ἰσως ὠνειρεύετο τὴν Σωσάνναν. Εἶναι μάλιστα μᾶλλον ἢ πιθανόν, ἀφοῦ πρὸ τινων ὥρων ἐκεῖνη εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ τὸν νυμφευθῆ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Ἐρρίκος Ἀσθων ἤθελε νυμφευθῆ τὴν μίς Ἑλλεν Δεβέρ. Μετὰ τοιαύτην ὑπόσχεσιν, ἦτο δυνατὸν ὁ Ζός νὰ ὠνειρεύετο ἄλλο τι εἰμὴ τὴν μνηστὴν του;

Εἶχον κτυπήσει πολλάκις εἰς τὸ παράθυρον τοῦ Ζός, ἀλλ' οὗτος ἐξηκολούθει νὰ κοιμάται. Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἐξυπνήσωμεν ἀνθρωπὸν ὠραῖον ὄνειρον βλέποντα. Πέτρα δυνατώτερον τῶν προηγουμένων βίφθεισα, ἔθραυσε τέλος μίαν ὑελον και τὰ τεμάχια ἔπεσαν μετὰ κρότου ἐπὶ τοῦ σανιδώματος. Ὁ Ζός ἀνεπήδησεν ἐξυπνήσας, και κυττάζων διὰ τοῦ παραθύρου, ἠρώτησε:

— Ποῖος εἶναι;

Ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως, ἄλλο χαλίκιον ἔτεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης του.

Ὁ Ζός κατέβη ἀπὸ τῆς κλίνης και ἔδραμεν εἰς τὸ παράθυρον.

— Ποῖος εἶναι; ἐπανέλαθεν.

— Ἐγὼ, κύριε Βέαν, ἀπεκρίθη ἡ πολὺ γνωστὴ φωνὴ τοῦ Ρέδ Ράλφ.

Συμμάζουμένος εἰς τὴν ρίζαν δένδρου ἐκάθητο ὁ μικρὸς παῖς, ὅστις μετὰ τὴν τρομερὰν ὀπτασίαν τὴν ὁποίαν εἶδεν ἐν τῇ καλύβῃ τοῦ κονικλοτρόφου, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὖρη ἡσυχίαν ἐάν δὲν διηγείτο εἰς τὸν προστάτην του ὅσα τῷ εἶχον συμβῆ.

— Καὶ τί θέλεις κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς νυκτός; εἶπεν ὁ Ζός μετὰ φωνῆς ὅχι πολὺ γλυκεῖας ὡς δυσχερῆσαις διότι τὸν ἐξύπνησαν. Φοβοῦμαι, Ράλφ, μήπως ἐμέθυτες.

— Μόνον νερὸ ἔπια.

— Ἐπίστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν, και ἀμέσως.

— Εἰς τὴν οἰκίαν! . . . Όχι, ὄχι, κύριε Βέαν. Δὲν θὰ τολμήσω νὰ περάσω τὴν πλατεῖαν ὕστερον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶδα ἀπόψε! . . . Καταβῆτε, σὰς παρακαλῶ! Σὰς βεβαιῶ ὅτι εἶναι ἀληθές! Ἐάν σὰς εἰπῶ ψεύματα εἰμφορεῖτε νὰ μοῦ δώσετε ὅσα ῥαπίσματα θέλετε.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πρότασιν ὑπῆρχεν ὁρθὸς λόγος. Ὁ Ζός ἀπεπάσειε λοιπὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν αἴτησίν του.

— Περίμενε, εἶπε, και μὴ κάμῃς ὄρυβον διὰ νὰ μὴν ἐξυπνήσῃς τὸν ἐφημέριον και τοὺς ὑπηρέτας.

— Δὲν θὰ κάμω, κύριε Βέαν· ἀλλὰ σπεύσατε.

Μετὰ δέκα λεπτά, ὁ φίλος τοῦ Ἐρρίκου ἦτο εἰς τὴν ὁδόν. Κατ' ἀρχὰς εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ ἐπιπλήξῃ τὸν μοσχομάγκαν· ἀλλὰ μόλις εἶδε τὴν ὠχρότητα του και τὸν σπασμωδικὸν τρόμον τῶν χαρακτῆρων του, φρικωδεστέρων εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης ἢ εἰς τὸ τῆς ἡμέρας, μετέβαλε γνώμην· θέσας δὲ ἡσυχῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του, τὸν ἠρώτησε τί εἶχε.

— Τὸν εἶδα! τὸν εἶδα! ἀνέκραξεν ὁ Ράλφ μὲ πεπλανημένον βλέμμα.

— Τὸν εἶδες! . . . Ποῖον εἶδες;

— Τὸν κο...γι...κλο...τρόφον.

Οι οδόντες του Ράλφ έκροτάλιζον υπό τρόμου. . .

— Καλά, καλά, Ράλφ, ἐνόμισες ὅτι τὸν εἶδες! Οἱ νεκροὶ δὲν ἐπανέρχονται ποτέ.

— Νομίζετε; . . . Καὶ ἐγὼ αὐτὸ ἐνόμιζα· ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τὴν ἐξέφυγα τὴν τρέχει. . . Σὺς λέγω, κύριε Βέαν, ὅτι τὸν εἶδα, ἐνδεδωμένον καθὼς ἦτο εἰς τὸ Κρόμβελ-Χάουζ, μετὰ τὴν κυνηγετικὴν πύραν τοῦ καὶ τὸν πλατύφυρον πῖλόν τοῦ χαμηλωμένον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ. Κάμνω ὄρκον.

— Ποῦ λοιπὸν τὸν εἶδες;

— Εἰς τὴν καλύβην τοῦ δάτους ὅπου ἐκατοίκει. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐπραξεν ἐκεῖ πολλὰς δολοφονίας, καὶ δι' αὐτὸ δὲν εἴμπορεῖ νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν.

— Βεβαίως εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς φαντασίας σου, Ράλφ, ἀπήντησεν ὁ Ζόε μετὰ τὸν ὀνειδιθῆναι τὴν ὁποίαν ὁμοίως δὲν εἶχε διόλου. Δὲν θὰ με πείσεις, Ράλφ. Ἢ θὰ ἐπιείης ἢ θὰ ὠνειρεύθῃς.

Ἄλλ' ὁ Ζόε ἔλεγε ταῦτα ἢ διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πεποίθησιν τοῦ παιδὸς ἢ διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἰδίους τοῦ ἀμφιβολίας ἢ διὰ νὰ ἀρκετὰ κλονισθῆσας. Ἰπάρχει παρ' ἅπασιν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις ἔμφυτος τις εὐπιστία, μεγάλη τάσις πρὸς τὸ πιστεῦναι τὸ θαυμαστόν, καὶ ὁ Ζόε δὲν ἐστερεῖτο τῆς ἀδυναμίας ταύτης.

— Εἶδες τὴν μορφήν του; ἠρώτησε μετὰ τινὰς στιγμὰς σκέψεως.

— Ὄχι. . . ὄχι! Ἢ θεία τοῦ παλαιοῦ φορέματός του καὶ τοῦ παλαιοῦ πῖλου τοῦ μετὰ ἦρκεν, ἀπεκρίθη ὁ Ράλφ φρικιῶν. Ἄλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι ἦτο αὐτός. Εἶχεν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐν κιβώτιον τετράγωνον, μαῦρον καὶ μετὰ ἀργυρᾶ στίγματα τὸ ὅποιον εἶδα κάπου, ἀλλὰ δὲν εἴμπορῶ νὰ εἰπῶ ποῦ. Καὶ σεις, κύριε Βέαν;

Εἰς τὴν λέξιν κιβώτιον, νέον φῶς ἐφώτισε τὸ πνεῦμα τοῦ τιμίου Ζόε. Εἶχεν ἰδεῖ τοιοῦτο κιβώτιον ὁμοιάζον μετὰ τὸ περιγραφόμενον. Ἐξέυρεν ὅτι ἡ χήρα τοῦ σὶρ Οὐίλλιαμ Μομβράϋ εἶχεν ἐν ὁμοίον καὶ ἔθετεν αὐτὸ πᾶσαν νύκτα ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν της· ἠξέυρεν ἐπίσης ὅτι περιεῖχε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συνταγματάρχου πρὸς τὸν Λουκᾶν, καθὼς καὶ ἄλλα σπουδαῖα ἔγγραφα.

— Εἶσαι παιδί με πνεῦμα, Ράλφ! ἀνέκραξεν.

— Ἀλήθεια! ἀπήντησεν ὁ μοτομαγάκας μετὰ μειδιάματος εὐχαριστήσεως.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν εἶναι φάντασμα.

— Ἄ!

— Ἀλλὰ κάποιος ἄθλιος ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Βίλλ δια νὰ ἐκφοβίσῃ ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι ἠθελον ἀντισταθῆ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τοῦ. Ἄλλ' ἐμὲ δὲν θὰ με ἐκφοβίσῃ! . . . Περιμένε με ὀλίγας στιγμὰς, Ράλφ, ἕως νὰ πάρω τὰ πιστόλιά μου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἀνακαλύψωμεν τὸν προδότην.

— Εἰσθε βέβαιος δι' αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγετε, κύριε Βέαν; Αὐτὸς ὁμοιάζει τριμερὰ μετὰ τὸν Βίλλ.

— Ὀρκίζομαι ὅτι εἶναι ὁ συνταγματάρχης Μομβράϋ ἢ κανεὶς ἐκ τῶν πρακτόρων του. Θέλει νὰ ἀρπάσῃ τὸ κιβώτιον τὸ ὅποιον περιέχει τὰς ἀποδείξεις τῆς κακοουργίας του. Τώρα βλέπω ὅλην τὴν ὑπόθεσιν.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης! ἀνέκραξεν ὁ Ράλφ μετὰ χαρᾶς· διότι τώρα ἐνθυμοῦμαι ποῦ εἶδα αὐτὸ τὸ κιβώτιον ἢ τὸ ὁμοίον του. Ἢ μαυροφόρος κυρία, μετὰ τὸ ὠχρὸν πρόσωπον, τὴν ὁποίαν ὁ κύριος Ἐρρίκος ὠδήγησεν ἀπὸ τῆς ἀμάξης ἕως εἰς τὴν αἴθουσαν, τὸ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς της. Τὴν ζῶν ὅπου ἦμην! Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν εἶναι φάντασμα, ἄς τρέξωμεν κατ' ἐπάνω του! Δὲν φοβοῦμαι ἀνθρώπον καθὼς ἡμᾶς μετὰ κρέας καὶ μετὰ αἷμα, κύριε Βέαν.

Ὁ Ζόε ἐξῆλθε τοῦ πρεσβυτερίου καλῶς ὠπλισμένος. Ὁ βουκόλος συγκατετέθη προθύμως νὰ τὸν συνοδεύσῃ διὰ τοῦ δάτους, ἀλλ' ὁ προτάτης τοῦ ἠρνήθη ἐπιμόνως νὰ τῷ ἐμπιστευθῇ πιστόλιον. Ἐξέυρεν ὅτι ὁ παῖς ἦτο ὄχι μόνον πανουργὸς ἀλλὰ καὶ εὐκίνητος ὡς ἀλώπηξ ἢ ὡς αἴλουρος, καὶ ἐσκέφη ὅτι τὰ προτερήματα ταῦτα ἦρκεν διὰ νὰ τὸν σώσωσιν ἐν περιπτώσει κινδύνου. Τὸ πιστόλιον ἠθελεν εἶσθαι ὄπλον λίαν ἐπικίνδυνον εἰς τοιαύτας χεῖρας.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ρέδ Ράλφ, ὅστις προηγεῖτο, ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ τῆς σκιᾶς καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σεληνόφως, ὁ σύντροφός του, φρονιμώτερος, ἐμιμήθη τὴν φωνὴν τῆς γλαυκός. Ὁ παῖς ἐσταμάτησεν ὡς κύων θηρευτικός.

— Τί θέλετε, κύριε Βέαν; ἐψιθύρισεν ὁ Ράλφ ἅμα ὁ Ζόε ἐπλησίασεν ἐν σιωπῇ.

— Μὴ τρέχῃς τόσο· πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος.

— Ἡ θύρα εἶναι ἀνοικτὴ καὶ τὸ φῶς σβυσμένον.

— Περιμένε ἐδῶ· θὰ περάσω πρῶτος, εἶπεν ὁ Ζόε.

— Ὄχι, κύριε Βέαν, ὄχι· ὁ διάβολος νὰ με πάρῃ ἂν σὰς ὑπακούσω. Ἰπὴρξάτε καλὸς πρὸς ἐμὲ, μοῦ ἐδώκατε καλὰς συμβουλὰς, μετὰ ἐβάλατε εἰς τοῦ ἀγρονόμου Ἄσθωνος. . . εἰς μάτην ὅσα θὰ εἰπῆτε. Ὅχι ὑπάγω μαζὴ σας. Δὲν φοβοῦμαι. Εἶμαι μικρὸς ἀλλὰ γερός.

— Καλὰ, καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ συνοδός του συγκινηθεὶς διὰ τὴν πίστιν τοῦ Ράλφ· ἔλα μαζὴ μου, ἀλλ' ἐνθυμήσου ὅτι πρέπει νὰ φυλάττῃς μεγάλην σιωπὴν! Οὔτε λέξιν ἐκτὸς ἐάν σοῦ ὁμιλήσω.

— Καλὰ, κύριε Βέαν, θὰ σὰς ὑπακούσω.

— Καὶ ἐάν μοῦ συμβῇ τίποτε, προσέθηκε ὁ νέος μετὰ φωνῆς συγκινημένης, τρεῖς γρηγόρα εἰς τὸ πρεσβυτερίον, φώναξε τοὺς ὑπνέτας, κάλεσε τὸν κύριον Ἐρρίκον καὶ εἶπέ του ὅσα εἶδες.

Ὁ Ρέδ Ράλφ ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται τὴν καρδίαν τοῦ ἐξογκουμένῃ ἐπὶ τῆς ἰδέας ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ διατρέξῃ κίνδυνον ὁ φίλος καὶ προστάτης του.

— Ὅχι σὰς ὑπακούσω, κύριε Βέαν, σὰς ὑπόσχομαι· ἀλλὰ δώσατέ μου ἐν πιστόλιον. Σὺς βεβαίως ὅτι ἡμέραν νὰ τὸ μεταχειρισθῶ. Ἐκατὸν φορὰς ἐκτύπησα πούλια εἰς τὸ Μορτλάκ καὶ ποτὲ δὲν ἀπέτυχα. Διατὶ νὰ ἀμφισβᾶλλετε δι' ἐμὲ;

— Καλὰ, ἰδοὺ ἐν' ἀλλὰ πρόσεχε.

— Μὴ σὰς μέλει, κύριε Βέαν.

— Καὶ ἐνθυμοῦ ὅτι μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ πρέπει νὰ τὸ μεταχειρισθῆς.

— Εἰς ποῖαν ἀνάγκην, κύριε Βέαν;

— Ἐάν δηλαδὴ πρόκηται νὰ ὑπερασπισθῆς τὴν ζωὴν σου,

— Ἢ τὴν ἰδικὴν σας, ἐψιθύρισεν ὁ Ράλφ. Καταλαμβάνω· δὲν εἶμαι τόσο ζῶν ὅσον φαίνομαι.

Ἡ θύρα τῆς καλύβης ἦτο ἀνοικτὴ, ἐκλείστο δὲ ἐσῶθεν διὰ παχέος σιδηροῦ μοχλοῦ, ὀρθίου τότε τεθειμένου ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ὁ Ζόε Βέαν ἀφοῦ ἐβάδισεν ἐπὶ τὴν θύραν ψηλαφητὴ εἰς τὰ σκότη, ἐ-

τόλμησε τέλος νὰ ἀνάψῃ φῶς διὰ τοῦ χάλυβος.

Ἰπὴρξεν ἐπὶ τῆς τραπέζης κηρίον ἡμι-καπνὸν καὶ ἐμπεπλημένον ἐντὸς φιάλης κενῆς· τὸ ἠνέψῃ καὶ εἶδον ὅτι ἦσαν μύοι.

— Δὲν εἶναι κανεὶς ἐδῶ, Ράλφ, εἶπεν ὁ Ζόε.

— Ὄχι, κύριε Βέαν· τὸ πουλι ἐπέταξε.

— Νὰ ἦτο ἄρα γε;

— Εὐκόλον νὰ τὸ μάθωμεν.

— Μὲ ποῖον τρόπον;

— Κάμπετε καθὼς ἐκκμα εγὼ εἰς τὸ Μορτλάκ ὅταν ἤθελα νὰ ἰδῶ ἐν τὰ πουλιὰ ἐκλωσθῶσιν· ψηλαφήσατε ἐάν ἡ φωλεὰ ἦναι ζεστή.

Ὁ Ζόε ἤρχισε νὰ ἀνακινή τὰς τέφρας τὰς συσσωρευμένας ἐν τῇ ἐστίᾳ· σπινθηρὲς τινες ἀνέθορον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ καυσόξυλα ὄχι ἐντελῶς σβυσθέντα ἤρχισαν νὰ ἐρυθροῦνται ἐκτεθέντα εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀέρος.

— Διάβολε, ἔχεις δίκαιον! ἀνέκραξεν ὁ νέος· ἡ φωλεὰ εἶναι ζεστή.

— Σὰς τὸ εἶπα.

Ἀκριβεστέρα ἐξέτασις τῆς καλύβης τοὺς ἔκαμε νὰ ἀνακαλύψωσιν ὄχι μόνον ζωοτροφίας ἐπὶ τινος ῥαφίδος, ἀλλὰ καὶ ἄχυρον καὶ χόρτον τὸ ὅποιον εἶχον συσσωρεύσει εἰς γωνίαν τινὰ ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς κλίνη.

Δὲν ἦρκεν ταῦτα. Ἰπὸ τὸ ἄχυρον εὔρον σάκκον περιέχοντα πανικὰ καὶ ὀδοιπορικὰ ἐνδύματα ἀνήκοντα προφανῶς εἰς ἀνθρώπον εὐπορον.

— Τί λέγετε τώρα, κύριε Βέαν;

— Ὅτι ἔχεις δίκαιον, Ράλφ, καὶ ὅτι ἐγὼ ἦμην ἀνόητος νὰ ἀμφισβᾶλλω περὶ σοῦ.

— Ὄχι, ὄχι, δὲν εἰσθε ἀνόητος· ἀλλ' εἰσθε δύσπιστος! . . . Δὲν θὰ ἐρευνήσετε εἰς τὰ θυλάκια;

Τὰ θυλάκια ἦσαν κενὰ, ἐκτὸς ἐνός εἰς ὃ εὐρέθη ἐντευξίδιον ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα σημειώσεις τινὲς μετὰ ἀριθμοῦς.

— Φέρε τὸ κηρίον, εἶπεν ὁ Ζόε.

Ὁ Ράλφ ὑπὸκρουσεν· ἀλλὰ μολονότι ὁ Ζόε δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ τὰς σημειώσεις, ὅμως τὸ ὄνομα τὸ τετυπωμένον ἐπὶ τοῦ ἐντευξιδίου ἔλεγεν ἀρκετὰ· ἦτο τοῦ συνταγματάρχου Μομβράϋ.

— Ράλφ! ἀνέκραξε μετ' ἀποφάσεως, χάνομεν τὸν καιρὸν μας ἐδῶ. Ὁ κακούρ-

γος ενεργεί, και ίσως αύτην τήν στιγμήν φέρει εις πέρας τόν άτιμον σκοπόν του. "Ας άναχωρήσωμεν.

— Διά ποῦ ;

— Διά τὸ φρούριον. Ἐκεῖ θά περαιωθῆ τὸ ἔργον τῆς νυκτός ταύτης.

— Δὲν σὰς ἀφίνω, κύριε Βέαν' ἀφ' ἧς στιγμῆς ἠξέυρω ὅτι δὲν εἶναι πνεῦμα δὲν τὸν φοβοῦμαι.

Ὁ Ζόε ἔπρεπεν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ βαδίζῃ πρῶτος. Καὶ ἐπροχώρησε τοσοῦτον ταχέως, ὥστε ὁ Ῥέδ Ῥάλφ ἠναγκάσθη νὰ πηδᾷ ὡς αἰγαγρος διὰ νὰ μὴ μένῃ ὀπίσω. Εἰς ἡμίσειαν ὥραν ἔφθασαν τὸν τοῖχον τοῦ περιβόλου.

— Νὰ ὑπάγω νὰ κτυπήσω εἰς τοῦ θυρωροῦ ; ἠρώτησεν ὁ παῖς δυσπνοῶν.

— Κάμε δ,τι θὰ κάμω ἐγὼ, ἀπήντησεν ὁ σύντροφός του δρᾶττων κλάδον δένδρου ὑψουμένου ὑπὲρ τὸν τοῖχον καὶ ἀναρριχώμενος ἐπάνω.

Μετὰ μίαν στιγμήν ὁ Ῥάλφ ἦτο πλησίον του.

Ἄφου εἰσῆλθον εἰς τὸν κῆπον, ἔδραμον πρὸς τὸ φρούριον. Νεκρική σιωπὴ ἐπεκράτει περὶ τὸ σεβάσμιον οἰκοδόμημα. οὔτε ἐν φῶς δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὰ παραθυρᾶ' ὅλα ἐφαίνοντο τεθαμμένα ἐν τῇ σιωπῇ.

— Ἰδέτε, ἰδέτε ! ἐψιθύρισεν ὁ παῖς δρᾶττων τὸν βραχίονα τοῦ Ζόε καὶ δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου τὰ δενδρύλια τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον κατὰ μῆκος τῆς τάφρου ὅπου εἶχε ῥίψει τὸν σεβασμιώτατον Τόρδλετεξτ' δὲν εἰμεθα μόνοι.

Ὁ Ζόε διέκρινε τὴν σκιάν ἀνθρώπου διευθυνομένου πρὸς φυτοκομείον τι ἐν μέσῳ τοῦ ὁποῖου ὑψοῦτο γηραιὸν γοθικὸν περίπτερον. Ἦτο τὸ ἄλλοτε ἀγαπητὸν καταφύγιον τοῦ σὴρ Οὐίλλιαμ καὶ τῆς γυναικός του. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς τελευταίας ταύτης, ἡ θύρα εἶχε μείνει πάντοτε κλειστή.

— Δόξα σοι ὁ Θεός ! ἐψιθύρισε, φθάνομεν ἐγκαίρως.

Κατευθύνθησαν οὕτω πρὸς τὸ περίπτερον, μετὰ τινῶν στιγμῶν προσδοκίαν. Ἡ κλεῖς ἦτο ἐν τῷ κλειθρῷ. Ὁ Ζόε ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ μετὰ τὸ πιστόλιον εἰς τὴν χεῖρα εἰσῆλθεν ἐν τῷ δωματίῳ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ῥάλφ. Τὸ δωματίον ἦτο κενόν.

Ἄμυδρὸν φῶς ἐφαίνετο ἐξέρχόμενον ἐκ

τῆς γῆς. Πλησιάζοντες, εἶδον ὅτι μίαν πλάξ ἦτο ἀνεσηκωμένη, καὶ εὔρον κλίμακα. Τὸ φῶς ἐκρατεῖτο βεβαίως παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὃν κατεδίωκον, ἐπειδὴ ἐμακρύνετο καὶ καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀσθενές.

Χωρὶς νὰ δισταῖσιν, χωρὶς νὰ εἰπωσι λέξιν, ἤρχισαν καταβαίνοντες. Ὁ Ζόε ἤγγιξε σχεδὸν τὴν τελευταίαν βαθμίδα ὅταν ἤκουσεν ὅτι ὁ σύντροφός του ὑψωνε τὸν λύκον τοῦ πιστολίου του.

— Πρόσεχε ! ἐψιθύρισεν ὁ Ζόε.

— Ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμὲ, κύριε Βέαν' ἀλλόκοτος οἰκοδομὴ εἶναι αὕτη' μοῦ ἐνθυμίζει τὴν Κρόμβελλ-Χάουζ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΖ'.

Μολονότι οἱ ἀρχαῖοι θεράποντες τῆς οἰκογενείας Μομβράυ νῦν χαριστήθησαν πολὺ ἐπανευρισκόμενοι τέλος εἰς τὸ φρούριον, ὅμως αἰσθημά τι τρόμου ἀνεμιγνύετο εἰς τὴν χαρὰν των. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, ἀλλ' ἕκαστος αὐτῶν ἔτριμε διασχίζων τὰ ἔρημα δώματα καὶ τοὺς σκοτεινοὺς διαδρόμους. Ὁ θόρυβος τῶν ἰδίων των βημάτων τοὺς ἔκαμνε νὰ φρικώσῃ διὰ τοῦτο, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐσπέρας, ἔσπευσαν νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ δωματίον τῆς παιδαγωγοῦ ὅπου καλὸν πῦρ καὶ ἡ συναναστροφή τῶν συντρόφων των τοῖς ἀνέμνησε τὰς ἀρχαίας εὐτυχεῖς ἡμέρας των.

Ἄπέφυγον πρὸ πάντων μετὰ προσοχῆς εἰς τὸν στοᾶν τῶν εἰκόνων καὶ τὴν βιβλιοθήκην, σκηνὴν τῶν τρομερῶν συμβάντων τὰ ὁποῖα ἐνέσπειρον τὸ πένθος εἰς ὅλον τὸ Καρβόου. Μόνον ὁ γέρον Μαρτίνος ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ ἐκεῖ καὶ περιεφέρθη λυπηρὰ διαλογιζόμενος.

Ἡ μίστρας Ζάρμου καὶ ὁ οἰκονόμος Νίκολ, οἵτινες τὸν ἐγνώριζον πρὸ τοσοῦτου χρόνου, δὲν τὸν ἐνόουν πλέον. Συχνάκις τὸν ἤκουον ἐπαναλαμβάνοντα·

— Ὅχι ἀκόμη ! δὲν εἶναι ἀκόμη καιρὸς ἡσυχίας ! δὲν ἤνοιξεν ἀκόμη ἡ ἀλήθεια.

— Τί ἐννοεῖ μετὰ τὴν ἀλόγητον ; ἠρώτησε τοὺς ὑπηρέτας ἡ παιδαγωγός.

Ἄλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μυστήριον τοῦτο, καὶ ἦτο ἀνεπαρκὲς νὰ

ἔρωτήσῃ τὸν Μαρτίνον. Τὰ τελευταῖα συμβάντα τὸν εἶχον καταστήσει παρὰ ποτε σιωπηλόν.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ φρουρίου εἶχον κατακλιθῆ ἐκτός τῶν ὑπηρετῶν οἵτινες ἔμεινον περὶ τὸ πῦρ τῆς μίστρας Ζάρμου. Ἐφοβοῦντο νὰ κατακλιθῶσιν. Οἱ ὑπηρετῆται τῆς δουκίσσης Δεβονσάϊρ τοῖς ἐκράτουν συναναστροφήν καὶ ἡ γραῖα παιδαγωγός διηγείτο μίαν τῶν τρομεροτέρων ἱστοριῶν τοῦ φρουρίου.

— Μὲ εἶχον στείλει, ἔλεγεν, εἰς τὸ φρούριον διὰ νὰ βοηθήσω τὴν μᾶμμην μου τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐνουμφεύετο ἡ λαίδη Λευκή. Ἡ ἐσπέρα προχωρεῖ, ἡ νύμφη μεταβαίνει εἰς τὸν θάλαμόν της, ὅταν αἴφνης οἱ χορευταὶ οἵτινες ἐπῆδων ἀκόμη ἐν τῇ μεγάλῃ στοᾷ, κατετρόμαξαν ἀκούσαντες κραυγὴν διαπεραστικὴν καὶ ἤχον κωδωνίσκου . . .

— Λοιπὸν, λοιπὸν ; ἀνέκραξαν ἀκροαταὶ τινες τρέμοντες ἤδη ἐκ φόβου.

Ἡ μίστρας Ζάρμου ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διήγησίν της ὅταν ἠκούσθη κραυγὴ ἐρχομένη ἐκ μακρυνοῦ μέρους τοῦ φρουρίου. Ἀντήχησεν ἐν τῇ σιωπῇ τῆς νυκτός, ὡς ἡ πρόσκλησις δυστυχοῦς δολοφονομένου.

Ἡ παιδαγωγός ἐγένετο θανασίμως ὠχρᾶ' αἱ κόραι ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ῥωμαλέου Φλίπ, ὅστις ἦτο ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ τρόμου. Καὶ αὐτὸς ὁ γέρον Μαρτίνος ἠγέρθη ἀπὸ τὸ κάθισμά του.

— Ἠκούσατε ; ἠρώτησε τὴν θαλαμηπόλον.

Ὅχι μόνον ἡ κραυγὴ ἐπανελήθη, ἀλλὰ καὶ ὁ κωδωνίσκος ἤρχισε πάλιν νὰ προσκαλῆ' δυστυχῶς τοσοῦτος ἦτο ὁ τρόμος τῶν ὑπηρετῶν ὥστε δὲν εἰμπόρεσαν νὰ διακρίνωσι ποῖος ἦτο ἐκεῖνος ὁ κωδωνίσκος.

— Ὁ μᾶς δολοφονήσουν ὅλους ! ἀνέκραξεν ὁ ὑπηρέτης τῆς δουκίσσης.

— Ἦ, τὸ χειρότερον, θὰ μᾶς πάρουν οἱ βρυκόλακες ! εἶπεν ἡ θαλαμηπόλος.

— Πρέπει νὰ ἰδῶμεν τί εἶναι ! ἀνέκραξεν ὁ Μαρτίνος.

— Ναι, ναι, ἐψέλλισεν ὁ Νίκολ. Μὴ ὀργίζεσαι, Μαρτίνε ! Εἶμαι δειλός, τὸ ὁμολογῶ' ἀλλὰ θὰ πράξω τὸ καθήκόν μου.

Οἱ δύο γέροντες ἔλαβον ἕκαστος ἀνὰ ἓν πιστόλιον καὶ ἐξῆλθον. Εἰς μάτην ἡ

μίστρας Ζάρμου ἐξώρκισε τὸν Φλίπ, τὸν ὑπηρετὴν τῆς δουκίσσης, νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ.

— Δὲν ζητῶ ἄλλο καλλίτερον, ἀπήντησεν οὗτος' ἀλλὰ τὸ καθήκόν μου με κρατεῖ ἐδῶ.

— Τὸ καθήκόν σας ! ἐπανέλαξεν ἡ γραῖα κυρία' εἰπέτε μᾶλλον ὁ φόβος ! . . Ἄλλὰ δὲν πειράζει ! πηγαίνω μόνη μου.

Καὶ ἡ πιστὴ γυνὴ θὰ ἔπραττεν ὅτι εἶπεν ἐὰν δὲν τὴν ἐκράτουν αἱ ὑπηρετρίαι.

Ἠκούσθη κρότος πιστολίου καὶ κραυγὴ μακρὰ καὶ διαπεραστικὴ ἐπηκολούθησεν.

— Εἶναι ἡ φωνὴ τῆς μιλέδης ! ἐκραξεν ἡ παιδαγωγός' ἀφήσατέ με νὰ ἀναχωρήσω.

— Εἶναι δολοφόνοι !

— Τὸ φάντασμα !

Ἠκούσθησαν νεαὶ κραυγαί. Μετὰ ἀπηλπισμένον ἀγῶνα, ἡ γραῖα Ζάρμου ἐξέφυγε τῶν χειρῶν αἰτινες τὴν ἐκράτουν, καὶ ὤρμησεν ἐκτός τοῦ δωματίου ἀφίνοσα τοὺς μείναντας μᾶλλον νεκροὺς ἢ ζῶντας.

Εἶναι καιρὸς νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Ζόε Βέαν καὶ τὸν σύντροφόν του.

Ἡ στενὴ δίοδος διὰ τῆς ὁποίας ἠκολούθηον τὸν φέροντα τὸ φῶς ἦτο ὀληλιθίνη, καὶ κατασκευῆς ἐπίσης ἀρχαίας ὡς τὸ φρούριον. Ὑπῆρχον πολλαὶ περιστροφῆ καὶ πολλὰ παρετηροῦντο κοσμήματα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ παριστῶντα κεφαλὰς καλογῆρων καὶ ἀγίων.

Ἄπαξ ἡ δὲς, τὸ φῶς ἐστάθη, ὡς ἐὰν ὁ φέρων αὐτὸ ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε θόρυβόν τινά. Ὁ Ζόε καὶ ὁ Ῥάλφ ἔτταντο ὁμοίως, μόλις τολμῶντες νὰ ἀναπνέωσιν. "Ας ἐκβάλωμεν τὰ σανδάλιά μας, εἶπεν ὁ πρῶτος' τὰ βήματά μας πιθανόν νὰ μᾶς προδώσωσι."

— Ναι, κύριε Βέαν, ἐψέλλισεν ὁ Ῥάλφ.

Τὸ φῶς ἦτο ἀθέατον, ὅταν ἤρχισαν πάλιν βαδίζοντες.

Ἐφθασαν τέλος εἰς κλίμακα ὁμοίαν μετὰ ἐκείνην ἣτις κατέβαινεν ἐκ τοῦ γοθικοῦ περιπτέρου. Ἐστάθησαν διὰ νὰ ἀκούσωσιν.

— Ἀνοίγει θύραν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ζόε ἀκούων τὸν κρότον ἐλατηρίου ἢ μανδάλου.

Μετὰ μίαν στιγμήν ἡ τελευταία λάμψις εἶχεν ἐξαφανισθῆ, καὶ εὑρέθησαν ἐν ἐντελεῖ σκοτία. Οἱ δύο φίλοι μας ἀνέβησαν τὴν κλίμακα καὶ ἔφθασαν εἰς διά-

φραγμα ξύλινον τὸ ὁποῖον ἔφραξε τὴν διάβασιν των. Βαθὺς στεναγμὸς διέφυγε τὸ στῆθος τοῦ Ζόε.

— Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς λυπηθῇ! ἀνέκραξεν ὁ Ράλφ· τί εἶναι αὐτό;

— Σιωπή! ἐψιθύρισεν ὁ Ζόε· ἰδοὺ μία θύρα.

— Εἶναι ἀνοικτὴ, κύριε Βιάν;

— Ὄχι... ἔχεις χάλυβα;

— Ἴδου αὐτός.

Μετ' ὀλίγον εἶχον φῶς· τὸ κηρίον διετηρήθη ἀρκετὰ ὥστε νὰ διακρίνη ὁ Ζόε ἓνα σιδηροῦν δακτύλιον ἐν τῷ δρυῖνῳ φανώματι. Ἀφοῦ τὸν ἔσυρε καὶ τὸν ᾤθησε καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἤσθάνθη τὸ φάνωμα ἐνδίδον, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν εὐρέθη μετὰ τοῦ Ράλφ ἐν τῇ στοᾷ τῶν εἰκόνων τοῦ φρουρίου τοῦ Καρρόου.

Αἱ ἀκτίνες τῆς σελήνης ἐφώτιζον τὸ ἐνδιαίτημα. Ὁ Ζόε ἐστάθη μίαν στιγμὴν σκεπτόμενος.

— Μεῖνε ἐδῶ, εἶπεν εἰς τὸν Ράλφ, πλησίον τῆς μυστικῆς θύρας.

— Ἀλλὰ σεις, ποῦ πηγαίνετε;

— Ὄπου μὲ καλεῖ τὸ καθήκον. Τὸ ἰδικόν σου εἶναι νὰ μείνης ἐδῶ. Δύνασαι εὐκόλως νὰ κρυβῆς ὀπισθεν ἐπίπλου. Ἐάν τὸ νομιζόμενον φάντασμα θελήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀφ' ὅπου ἦλθε...

— Τὸ φονεύω! ἀνέκραξεν ὁ παῖς μετὰ τόνου ἀποφασιστικοῦ· ἔστω καὶ ἂν μὲ κρεμάσουν διὰ τοῦτο.

Τότε ἠκούσθη ἡ πρώτη κραυγὴ τὴν ὁποῖαν ἐπηκολούθησε τὸ πρῶτον κτύπημα τοῦ κωδωνίσκου. Καὶ ὁ Ζόε διέκρινεν ἀμέσως ποῖαν διεύθυνσιν ὤφειλε νὰ λάβῃ.

— Θάρρος, εἶπε, σὲ νομιζῶ ἄνδρα.

Εἰπὼν ταῦτα, ἔτρεξεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς στοᾶς καὶ ἔγινεν ἄφαντος διὰ τῆς θύρας.

— Προτιμῶ νὰ σᾶς ἰδῶ νὰ ἐπανεέλθετε παρὰ νὰ ἔχω ὄλον τὸν χρυσὸν τὸν ὁποῖον ἔχουν θαμμένον εἰς τὴν Κρόμβελλ-Χάουζ!... Ἦθελα νὰ ἤξευρα καμμίαν προσευχὴν διὰ νὰ προσευχηθῶ ὑπὲρ αὐτοῦ! προσέθηκεν. Ἄς ἔχῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ!

Καὶ τώρα, εἶπεν ἐξετάζων ἐπιμελῶς τὸ ἔναυσμα τοῦ πιστολίου του, καὶ τώρα ἀλλοίμονον εἰς τὸ φάντασμα! πόσῃν εὐχαρίστησιν θὰ ἤσθανόμην ἐάν ἐβρίχνα ἐπάνω του.

Εἰπὼν ταῦτα, κατεκλίθη ὀπισθεν ἐπίπλου τινὸς ἐκ ξύλου τεγλυμμένου, ὁπό-

θεν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ, χωρὶς νὰ φαίνε-ται, ὄλους ὅσοι εἰσῆρχοντο εἰς τὴν στοᾶν.

Οὐδέποτε, καθ' ὄλον τὸ διάστημα τοῦ βίου του, συνεκινήθη τοσοῦτον ὅσον κατ' ἐκτὴν τὴν περιστασίαν· ἀλλ' ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ζόε, καὶ θὰ τὸν διεμέλιζον μᾶλλον παρὰ νὰ τὸν ἠνάγκαζον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του.

Ἄς ἀκολουθήσωμεν τώρα τὸν τίμιον χωρικὸν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἑλλεν καὶ τῆς λέδης Μομβράϋ, ὅπου τὸν εἴλκυσαν αἱ κραυγαὶ τῆς κυρίας ταύτης.

Ὁ συνταγματάρχης Μομβράϋ, διότι τὸ φάντασμα δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ὁ ἀτίμος ἀδελφὸς τοῦ δολοφονηθέντος βασιάνου, ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐνδιαίτημα των χάρις εἰς κλειδάτινα τὴν ὁποῖαν εἶχε κατασκευάσει ἄλλοτε διὰ νὰ ὑποβηθῇ τὸ τρελὸν πάθος τοῦ Μίραν· Ἄφαξ.

Ἡ Ἑλλεν καὶ ἡ θεὰ τῆς ἐκοιμῶντο· ἡ νεάνις εἶχε τὸ μεῖδιμα εἰς τὰ χεῖλη, διότι τὰ ὄνειρά τῆς ἦσαν εὐτυχῆ· οἱ χαρακτῆρες τῆς χήρας ἦσαν τεταραγμένοι.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἡ θεὰ τοσαύτης καλλονῆς καὶ ὀδύνης ἐκλόνησε τοῦ κακούργου τὸν σκοπὸν ὅστις δὲν ἦτο ἄλλος ἢ νὰ ἀρπάσῃ τὰ ἔγγραφα. Δι' αὐτὸ ἔφερε τὸ ἐβένινον κιβώτιον, ἐλπίζων νὰ ἀνταλλάξῃ αὐτὸ διὰ τοῦ ἄλλου, σχεδὸν ὁμοίου. Ἀλλὰ τὸ ἀναποφάσιστον αὐτοῦ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Κρατῶν τὴν ἀναπνοὴν του, ἐπλησίασε βραδέως πρὸς τὴν κλίνην καὶ ἔχωσεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ὑπὸ τὸ προσκέφαλον.

Ὅσον ἐλαφρὸν καὶ ἂν ἦτο τὸ κίνημα τοῦτο, ἐτάραξε τὴν ὄρφανὴν, ἥτις, ἐξυπνίσασα, ἐνόμισεν ὅτι εἶδε τὴν σκιάν τοῦ κονικλοτρόφου κλίνουσας ἐπ' αὐτῆς. Ἐξέβαλε μεγάλην κραυγὴν, ἥτις ἐξύπνισε τὴν λέδην Μομβράϋ κοιμωμένην πλησίον τῆς, καὶ ἐλειποθύμησεν. Ἡ λέδη Μομβράϋ ἔσυρε μηχανικῶς τὸν θώμιγκα τοῦ κωδωνίσκου, ἀλλ' ὁ κακούργος τῆ τὸν ἀπέσπασε σχεδὸν ἀμέσως.

— Ποῖος εἶσθε, ἠρώτησεν ἐκτὸς ἐαυτῆς, καὶ τί θέλετε;

— Τὸ κιβώτιον, ἐψιθύρισεν ὁ συνταγματάρχης.

Εὐτυχῶς ἡ λέδη Μομβράϋ οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ τὸν κονικλοτρόφον· ἄλλως ὁ τρόμος θὰ τὴν ἔκαμνε βεβαίως νὰ λειποθυμήσῃ ὡς ἡ Ἑλλεν.

Ποτὲ, ἀπήντησε μετὰ σταθερότητος. Φονεύσατέ με, ἐάν θέλετε· ἀλλὰ δὲν θὰ παραχωρήσω ποτὲ τὸ μόνον νῆμα τῆς Ἀριάδνης τὸ ὁποῖον δύναιται νὰ μὲ ὀδηγήσῃ πρὸς τὸ τέκνον, μήτε τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἔμεινα ἀξία τοῦ δυστυχοῦς συζύγου μου!... Τί ἔκαμα, προσέθηκε διαλυομένη εἰς δάκρυα, ὥστε οἱ κακοὶ νὰ συνομνύωσι κατ' ἐμοῦ;

Προσεκολλήθη εἰς τὸ κιβώτιον μετὰ ἐνεργείας ἀπελπιστικῆς ἣν δίδει ἡ μητρικὴ στοργή. Αἱ κραυγαὶ τῆς ἐγένοντο διαπερασιτικώτεροι. Ὁ συνταγματάρχης ἔσυρε μαχαίριον ἐκ τοῦ θυλακίου του διὰ νὰ κόψῃ τὰ νεῦρα τῶν δακτύλων τῆς καὶ τὰ χαλαρώσῃ, ὅταν ἐν τῇ πάλῃ ὁ πῖλὸς του καὶ ἡ φενάκη του ἔπεσαν ἐπὶ τῆς κλίνης.

Εἰς τὸ φῶς τῆς ἐπὶ τῆς τραπέζης τεθειμένης λυχνίας, ἡ νύμφη του τὸν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως καὶ εἶχε τὴν ἀφροσύνην νὰ προσφέρῃ τὸ ὄνομά του. Τότε τὸ τέρας ἠλλαξε σχέδιον. Ὁ φόνος εἶχε γίνεαι ἀναγκαῖος διὰ τὴν σωτηρίαν του.

— Ἄφρον! ἐψιθύρισε, θὰ σὲ ἐφειδόμεν.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ τρόμου ὁ Ζόε ὤρμησεν ἐπὶ τοῦ συνταγματάρχου. Δὲν τὸν εἶχον ἀκούσει ἐλθόντα, ἐπειδὴ εἶχεν ἀφαιρέσει τὰ σάνδαλά του. Τὸν ἔδραξεν ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ τὸν ἐβρίψεν κατὰ γῆς.

— Σώσατέ με, σώσατέ με, ἀνέκραξεν ἡ λέδη Μομβράϋ.

— ἔχετε τὸ κιβώτιόν σας, φιλάτη κυρία;

— Ἄ! ἀνέκραξεν ἡ χήρα, ἔγινεν ἄφαντον. Μὴ σᾶς μελεῖ διὰ τὴν ζωὴν μου... Ἐπανεύρετε τὸ κιβώτιον καὶ θὰ σᾶς εὐλογῶ.

Εἰ καὶ ζαλισθεὶς πρὸς στιγμὴν ἐκ τῆς πτώσεώς του, ὁ συνταγματάρχης δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἀταραξίαν του, καὶ ὀρμῶν διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας, διευθύνθη πρὸς τὴν στοᾶν τῶν εἰκόνων τοῦ Ζόε Βιάν ἀκολουθοῦντος ὡς κυνὸς θηρευτικοῦ.

Ἡ λέδη Μομβράϋ ἤρχισε πάλιν νὰ σείῃ τὸν κωδωνίσκον διὰ νὰ δώσῃ εἰδῆσιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ συνταγματάρχης εἰσῆρχετο εἰς τὴν στοᾶν διὰ τῆς δυτικῆς ἄκρας, κρατῶν τὸ κιβώτιον ὑπὸ μάλης, ὁ

Μαρτίνος καὶ ὁ Νίκολ ἐράνηταν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον.

Ὁ οἰκονόμος ἐξέβαλε μεγάλην κραυγὴν καὶ ἐβρίφη γονυπετὴς εἰς τὴν θύαν τοῦ ὄντος ἐκείνου τοῦ τοσοῦτον ἐμοῦ με τὸν κονικλοτρόφον· διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν διακρίνῃ καλῶς ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκετο ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ Μαρτίνος, εἰ καὶ ὄχι ὀλιγώτερον τεταραγμένος, ἐπροχώρησε μὲ βῆμα σταθερόν· ἀλλ' ἡ ἀποφασιστικότης του ὑπῆρξεν ὀλεθρία, διότι τὸ ὑποτιθέμενον φάντασμα ἐκένωσε κατ' αὐτοῦ τὸ πιστόλιόν του καὶ τὸν ἐβρίψεν κατὰ γῆς. Ἐνῶ δὲ ὁ δολοφόνος ἐξήτει τὸ ἐλατῆριον τῆς μυστικῆς θύρας, ὁ Ρέδ Ράλφ ὠλίσθησεν ἀθορύβως μέχρις αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐκένωσε εἰς τὴν βράχιν τὸ πιστόλιόν του. Ἡ σπονδυλικὴ στήλη ἐθραύσθη ἀμέσως... Ὁ Ράλφ ἐξήτησε μόνον νὰ τὸν καταστήσῃ ἀβλαβῆ.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΕΝ ΠΑΙΓΝΙΔΙΟΝ

ΤΗΣ

ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ

Η ΗΧΩ

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο συνίσταται εἰς τὸ νὰ διηγῆται τις μίαν ἱστορίαν ἡ δὲ Ἡχὼ νὰ διακόπτῃ τὸν διηγούμενον ὡσάκις οὗτος προσφέρει λέξεις τινὰς ἐπανερχομένας συνεχῶς εἰς τὴν διήγησίν του. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὸ ἐπάγγελμα ἐκείνου τοῦ ὁποῖου διηγεῖται τὴν ἱστορίαν. Ἐάν, παραδείγματος χάριν, πρόκηται περὶ στρατιώτου, αἱ λέξεις αἱ παρουσιάζόμεναι συνεχῶς εἶναι αἱ ἀπαρτιζοῦσαι τὴν στρατιωτικὴν συσκευὴν, καθὼς Στολὴ, Ἀσκέραι, Ὀπλον, Σπάθη, Θήκη, Λόγχη, Πυριτοθήκη, Πῖλος, Πτερόν, Σάκκος, καὶ Πανοπλία. Ὅλοι οἱ συμπαῖκται, ἐκτὸς τοῦ διηγουμένου, λαμβάνουσι τὸ ὄνομα Στρατιώτης, Στολὴ, Ἀσκέραι κτλ. ἐκτὸς τῆς Πανοπλίας ἥτις ἐμφαίνει γενικῶς ὅλα τὰ ἀντικείμενα. Ὅταν ὁ διηγούμενος προσφέρῃ μίαν ἐκ τούτων τῶν λέξεων, ὁ καλούμενος διὰ τῆς λέξεως ταύτης, ἐάν μὲν αὕτη ἐβρίθη ἄπαξ, αὐτὸς πρέπει νὰ τὴν

προφέρη τις, εάν δε ἐρρέθη τις πρέπει να τὴν προφέρη ἄπαξ· καὶ όταν ὁ διηγούμενος προφέρη τὴν λέξιν Πανοπλία, πρέπει ὅλοι οἱ παίζοντες, ἐκτὸς τοῦ Στρατιώτου, νὰ ἐπαναλάβωσιν ὁμοῦ Πανοπλία κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν καὶ τρόπον.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ὁ ὀδοιπορῶν στρατιώτης.

α Γενναῖός τις Στρατιώτης, Στρατιώτης (Στρατιώτης) ἔλαβεν ἡμέραν τινὰ τὸ φύλλον τῆς πορείας του. Ἀφωσιωμένος εἰς τὰ καθήκοντά του καὶ μὴ θέλων νὰ τὸν ἐπιπλήξωσι, ἐξέβαλεν ἀμέσως τὸν Πιλὸν του (Πιλος, Πιλος), τὸν ἔθεσεν εἰς τὸν Σάκκον του, Σάκκον (Σάκκος), ἀπὸ τὴν ὁποῖον ἐξήγαγε ζεύγος Ἀσκερῶν (Ἀσκέραι, Ἀσκέραι) νεωτάτων ἐφόρσε τὴν Στολὴν του, Στολὴν (Στολή), ἔλαβε τὴν Σπάθην του (Σπάθη, Σπάθη), τὴν Πυριτοθήκην του, Πυριτοθήκην (Πυριτοθήκη), τὸ ὄπλον του, ὄπλον (ὄπλον), μὲ τὴν Δόγχην (Δόγχη, Δόγχη), καὶ καλύψας τὸ μέτωπόν του μὲ τὸ Κράνος του (Κράνος, Κράνος) τοῦ ὁποῖου ἐκαθάρισεν ἐπιμελῶς τὸ Πτερόν, (Πτερόν, Πτερόν), κατέβη εὐθύμως νὰ ἀποχαιρετίσῃ τὴν οικοδέσποιάν του, καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὸν στρατὸν, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ οὔτε τὸ ἐλάχιστον ἀντικείμενον τῆς Πανοπλίας του (ΟΔΟΙ: Πανοπλία, Πανοπλία).

Ἐποῦ διήνυσε περίπου τρεῖς λεύγας, ἢ κούρσις τὸν ἠνάγκασε νὰ σταθῇ μίαν στιγμὴν εἰς δάσος τι τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διέλθῃ· εὗρεν εἰς τὰς ρίζας ἑνὸς δένδρου ἐδώλιον ἐκ βρύων προσφορώτατον διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, καὶ στηρίξας τὸ ὄπλον του (ὄπλον, ὄπλον) εἰς τὸν κορμὸν ἑνὸς δένδρου, ἐκάθησε καὶ ὑπεχώρησε μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου. Ἐκοιμάτο πρό τινων στιγμῶν όταν κραυγαὶ διαπεραστικαὶ τὸν ἀφύπνισαν. Ἀρπάζει τὸ ὄπλον του (ὄπλον, ὄπλον), καὶ τρέχει δρόμιαίως πρὸς τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ ὁποῖου φαίνεται ἐρχομένη ἡ φωνή. Ποῖον θέαμα! Τέσσαρες λησταὶ ἔσυρον, σωρεύοντες ἀπείρους ὕβρεις, γεαράν γυναῖκα ἣτις παρέδρεν εἰς τοὺς θραξίονάς των. Ὁ Στρατιώτης, Στρατιώτης (Στρα-

τιώτης) τοὺς σκοπεύει κατ' ἀρχὰς μὲ τὸ ὄπλον του (ὄπλον, ὄπλον)· ἀλλ' ἡ νεαρὰ γυνὴ μετὰ τοσαύτης ζωηρότητος παραδέρει ὥστε φοβεῖται μήπως τὴν κτυπήσῃ ζυγῶν νὰ τὴν βοηθήσῃ. Δὲν τῷ μένει λοιπὸν ἄλλο νὰ μεταχειρισθῇ ἢ τὴν Σπάθην του, Σπάθην (Σπάθη) καὶ τὴν Δόγχην του (Δόγχη, Δόγχη). «Σταθῆτε, κακοῦργοι, τοῖς εἶπεν, ἢ μὰ τὸν θάνατον!...» Οἱ λησταὶ ἰδόντες ὅτι εἶχον νὰ κάμουν μὲ ἕνα μόνον ἄνθρωπον, διαιροῦνται εἰς δύο· οἱ μὲν φυλάττουσι τὴν γυναῖκα, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐρχονται εἰς συνάντησιν τοῦ Στρατιώτου (Στρατιώτης, Στρατιώτης). Οὗτος δράττει τὴν στιγμὴν καθ' ἣν δύναται, χωρὶς κίνδυνον τῆς κυρίας, νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ὄπλου του, (ὄπλον ὄπλον), καὶ δι' ἑνὸς κτυπήματος ἐξαπλῶνει κατὰ γῆς τὸν ἕνα ἐκ τῶν ἐπιτεθέντων· ὁ ἄλλος, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν σύντροφόν του, κενώνει τὸ πιστόλιόν του καὶ διαπερᾷ τὸ Κράνος (Κράνος, Κράνος) τοῦ Στρατιώτου, Στρατιώτου (Στρατιώτης), χωρὶς νὰ τὸν πληγώσῃ. Οὗτος ἐπιπίπτει κατ' αὐτοῦ διὰ τῆς Δόγχης, Δόγχης, (Δόγχη), καὶ τὸν ῥίπτει πλησίον τοῦ συντρόφου του. Εἰς τὴν θεὰν ταύτην, οἱ δύο ἄλλοι ἐγκαταλείπουσι τὴν γυναῖκα καὶ φεύγουσιν. Ὁ ἀνδρείος Στρατιώτης, Στρατιώτης, (Στρατιώτης), ῥίπτει κατὰ γῆς τὸν Σάκκον, τὴν Στολὴν του, τὸ ὄπλον του, τὴν Πυριτοθήκην του καὶ τὸ Κράνος (ἐπαναλαμβάνονται δις τὰ ὀνόματα ταῦτα) ἕως νὰ εἰπῆς ἀμήν. «Φυλάξατε τὴν Πανοπλίαν μου (ΟΔΟΙ, Πανοπλία, Πανοπλία), εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα, καὶ μὲ τὴν Σπάθην (Σπάθη, Σπάθη) γυμνὴν εἰς τὴν χεῖρα, πετᾷ πρὸς καταδίωξιν τῶν κακούργων. Ὁ εἰς τούτων συναντᾷ ὑπὸ τὰ βήματά του ῥίζαν δένδρου, καὶ πίπτει ὁ Στρατιώτης (Στρατιώτης, Στρατιώτης), χωρὶς νὰ σταθῇ, τῷ καταφέρει εἰς τὴν κεφαλὴν κτύπημα Σπάθης, (Σπάθη, Σπάθη) ὀρμητικόν, καὶ καταφθάνει τέλος καὶ τὸν τέταρτον τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ ὁμάδας. Ἐπανέρχεται ἔπειτα εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχεν ἐκδυθῆ· γυνὴ, Στολή, Σάκκος, ὄπλον, Πυριτοθήκη, Κράνος (ἐπαναλαμβάνονται δις ὅλαι αὐταὶ αἱ λέξεις), ὅλα ἐγένοντο ἄφρατα, καθὼς καὶ οἱ δύο λησταὶ τοὺς ὁποῖους εἶχε πλη-

γῶσει πρώτους· δὲν τῷ μένουσι πλέον εἰμὴ αἱ Ἀσκέραι του (Ἀσκέραι, Ἀσκέραι) καὶ ἡ Σπάθη του (Σπάθη, Σπάθη) χωρὶς τὴν Θήκην, Θήκην (Θήκη), καὶ ἠναγκάσθη νὰ πορευθῇ εἰς γειτονικὴν τινα πόλιν διὰ νὰ διηγηθῇ τὸ συμβάν του καὶ νὰ συμπληρώσῃ τὴν Πανοπλίαν του (ΟΔΟΙ Πανοπλία, Πανοπλία).»

Ἡ ἱστορία αὕτη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα ἀπείρων ἄλλων. Ὁ Διηγούμενος φροντίζει: νὰ λαμβάνῃ ἐνέχυρα παρ' ἐκείνων οἵτινες, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς διηγήσεως, λησμονοῦσι νὰ κάμωσιν Ἠχώ ἢ ἐλαυθάσθησαν εἰς τὸν ἀριθμὸν.

Η ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Δικηγόρος τις ἐζήτησε νὰ πληρωθῇ ἀκριβὰ διὰ συμβουλήν, ἣν ἔδωκεν εἰς δεσποινίδα, τὴν ὁποῖαν ἤθελε νὰ νυμφευθῇ· ἐπειδὴ δ' αὕτη τῷ ἀπνύθουε παρκτηρήσεις· ἠθέλησα, τῇ εἶπε, νὰ κάμω νὰ ἐννοήσῃτε πόσον τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου εἶναι ἐπικερδές· τέλος ἵνα ἐννοήσῃτε ὅτι εἶμαι καλὸς γαμβρός.

Δικηγόρος τις λαμβάνων ἐν καπέλλῳ παρά τινος πιλοποιοῦ, εἶπεν αὐτῷ ἀναχωρῶν: Μὴ ἀνησυχῆτε, ἐστὲ βέβαιος, ἔλω τὴν ὑπόθεσίν σας ἔτι κεφάλι μου, θὰ φροντίσω.

Ἄνθρωπός τις ἐν Λονδίῳ εἰσελθὼν εἰς καπνοπωλεῖον ἐζήτησεν 100 δράμια καπνὸν τουρκικόν· ἀφοῦ δὲ ἐζυγίσθη οὗτος καὶ ἐτοιμάσθη, ὁ ἀγοραστής ἠρώτησε τὸν καπνοπώλην ἂν εἶδε ποτὲ τὰ Σιαμικὰ δεσμά· ταύτοχρόνως δὲ ἔδειξεν εἰς αὐτὸν κρικόν τινα δι' οὗ περιβαλὼν τὰς δύο χεῖρας τοῦ καπνοπώλου, θελήσαντος νὰ δοκιμάσῃ, ἐξῆλθεν ἔπειτα ἀφροντιστὶ λαβὼν ἄνευ πληρωμῆς τὸν καπνὸν καὶ ἀφήσας ἐν ἐκστάσει τὸν καπνοπώλην ὅστις οὕτω διεδεμένος, οὔτε γὰρ ἐξέληθ' ἠδύνατο ἐν-

τρεπόμενος, οὔτε νὰ ἐλευθερωθῇ τοῦ δεσμοῦ. Τί συνέβη ἔπειτα εἶναι ἄγνωστον.

Θηρεσία, ἡ περίφημος αἰοιδὸς, κατ' ἀρχὰς ἦτο πενεστάτη. Διηγοῦνται δὲ περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς.

Ἠρώτων τινὰ, δικαστικὸς κλητῆρ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο μαρτύρων παρουσιάζεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, ὅπως κατὰσχῆ τὰ πτωχὰ ἐπιπλά τῆς.

Ἐνῶ αὐτὸς κατέγραφε τὴν τράπεζαν καὶ τὰς δύο εἰρας, ἡ Θηρεσία ἔψαλλεν ἐν ᾄσμα τῆς ἐποχῆς.

Πάρχυτα ὁ κλητῆρ τὴν σταματᾷ.

— Εἶναι πολὺ εὐμορφον, εἶπεν, αὐτὸ, ἀρχίσατέ το ἐκ νέου.

— Πρὸς χάριν ἑνὸς κλητῆρος; ἔχι.

— Ἐὰν τὸ ψάλλετε ἐκ νέου σὰς δίδω προθεσμίαν δεκαπέντε ἡμερῶν.

— Ὅχι, εἶπεν αὕτη, ἑνὸς μηνός.

— Ἔστω.

Ἡ Θηρεσία ἔψαλλεν· ὁ κλητῆρ δ' ἐκφράσας τὸν θαυμασμόν του ἐξῆλθεν.

Ἐνα μετὰ ταῦτα μῆνα ἡ θύρα τῆς οἰκίας τῆς ἀνοίγει καὶ ὁ κλητῆρ εἰσάγει τὴν κεφαλὴν του.

— Ἄ! καλῶς, εἰσθε σεῖς; εἶπεν ἡ Θηρεσία. Εἰσθε πολὺ ἀκριβῆς.

— Μὴ φοβείσθε τίποτε, δεσποινίς, ἀπεκρίθη ὁ κλητῆρ, μεταμορφωμένος εἰς ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, δὲν ἐρχομαι διὰ νὰ κατὰσχῶ.

— Ἀλλὰ τότε;

— Σὰς φέρω τὴν σύζυγόν μου, εἰς ἣν ὠμίλησα τοσαῦτα περὶ ὑμῶν, ὥστε ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ἀκούσῃ.

Ἡ Θηρεσία κατῶρθωσε νὰ ἐξημερώσῃ δικαστικὸν κλητῆρα!!

Ὁ ποιητὴς Ἀμάνδος εὐρισκόμενος εἰς τινα συναναστροφὴν, εἶδε νὰ παρατηρηθῆται μετ' ἀπορίας ἀνὴρ οὔτινος ἢ μὲν γενειᾶς ἦτο λευκὴ ἢ δὲ κόμη μέλαινα. Ὄταν τὸν ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν τούτου, «εἶναι ἀπλουστάτη, ἀπήντησεν. Φαίνεται ὅτι ὁ κύριος αὐτὸς κουράζει περισσότερον τὰς σιαγόνας παρὰ τὸν ἐγκέφαλον.

Ευτυχείς οι έρασται εκείνοι οὐδ' εύρ-
σκει τις έν τῇ ζωῇ και έν τῷ θανάτῳ
πιστούς. Ὁ θάνατος νομίζει ότι κατα-
στρέφει τὸν έρωτα αὐτῶν και ὁ έρωσ των
έμπαίζει τὸν θάνατον.

Thalès Bernard.

Ἡ γυνὴ ἥτις έγκατέλειψε τὸν πρῶτον
έραστήν της άργά ἢ τάχως θέλει έγκατα-
λείψει και τὸν δεύτερον.

Balzac.

Ὁ άγαπῶν πρώτην φοράν και άνευ έλ-
πίδος μάλιστα είναι θεός. Ὁ δ' άγαπῶν
δευτέραν είναι τρελός. Ἐγὼ εἰμι εκείνος
ὁ μωρός. Ἐγὼ! Ἄγαπῶ άκόμα, χωρίς ν'
άνταγαπῶμαι. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ά-
στέρες έκ τούτου γελῶσι. Καί έγὼ γελῶ
ῶσαύτως: γελῶ — και θνήσκω.

Henri Heine.

Ἡ σταθερότης γυναικός μή ένδιδούσης
εις τὸν έρωτα αὐτῆς, είναι τὸ θαυμαστό-
τερον πράγμα επί τῆς γῆς ταύτης.

Stendhal.

Ὁ πρῶτος έρωσ γυναικός είναι εύφρόσυ-
νος. Βραδύτερον έχει έπιστήμην εις τὰς
θωπείας του.

Balzac.

Ἐρωτᾷ τις έαυτὸν άν πρέπη ν' άγα-
πήσῃ. Τοῦτο δέν έρωτᾶται, τοῦτο πρέ-
πει τις νὰ τὸ αισθάνεται: περί τούτου
σκέψις δέν γίνεται. Εἰς τὸν έρωτα φέρεται
τις αὐτομάτως και έχει τὴν εύχαρίστησιν
νὰ άπατᾶται όταν ζητῇ συμβουλήν.

B. Pascal.

Όταν ὁ έρωσ μετά τὴν άπόλαυσιν δια-
μένη οἱ έρασται είναι άκόμη εύτυχείς.

Paul de Kock.

Πάσχεις διότι έρᾷς: έρα περισσότερον
τὸ έξ έρωτος άποθνήσκειν ταῦτόν του έξ
έρωτος ζῆν.

V. Hugo.

Αἱ γυναῖκες ὁμοιάζουσι ταῖς οἰκίαις
τῶν Ἰσπανῶν, αἵτινες έχουνι πολλές θύ-
ρας και ὀλίγα παράθυρα. Εύκόλως δύνα-
ται τις νὰ εισδύσῃ εις τὴν καρδίαν των,
οὐχι ὁμως και ν' άναγνώσῃ εις αὐτήν.

Riter

Εἶναι εύκολώτερον νὰ ἦναι τις έραστής
ἢ σύζυγος. Διὰ τὸν λόγον ότι είναι δυσ-
κολώτερον νὰ έχῃ τις πνεῦμα καθ' έκά-
στην ἢ νὰ λέγῃ ὠραία πράγματα από
καιροῦ εις καιρόν.

Balzac.

Ἄστατος άνῆρ καταστρέφει τὴν ειρή-
νην τῆς κόρης.

Byron.

Εἰς μὲν τὴν γλῶσσαν τῶν γυναικῶν
υπάρχει μέλι, εις δὲ τὴν καρδίαν ψυχο-
φθόρον φάρμακον: διὰ τοῦτο τὸ μὲν στό-
μα αὐτῶν άσπάζεται ὑπὸ τῶν άνδρῶν
τὸ δὲ στήθος θλίβεται.

Ἰνδικόν.

Εἰδοποιήσεις.

Πρὸς χάριν τῶν πολλῶν νέων συν-
δρομητῶν ἡμῶν δίδεται άντι ΔΕΚ Α
μόνον ὄραχ. προπληρονομένων, ὀλό-
κληρον τὸ τέταρτον έτος τῆς «Ἐθني-
κῆς Βιβλιοθήκης» μετά τοῦ παραρτή-
ματος τῶν δύο προηγουμένων έτῶν,
ἥτοι τοῦ πρώτου και δευτέρου τόμου
τοῦ ὠραιοτάτου μυθιστορήματος ὁ
Υἱὸς τοῦ Διαβόλου τοῦ Παύλου
Φεβάλ. Τὰ ταχυδρομικά, έννοεῖται,
εις βάρος τῶν συνδρομητῶν.

Ἡ Διεύθυνσις

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ὑπὸ Ν. Μπουφίδου δικηγόρου. — Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΣΙΑΒΡΟΔΡΟΜΟΥ Η
ΔΑΔΕΟΣΤΟΙΧΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΕΩΣ [μετάφρασις]. — Η ΠΟΛΙΣ ΤΟΥΛΩΝ [μετά εἰκόνας]. Δ... —
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΣ. [μελέτη] Ν. ΚΑΖΑΖΗ. — ΔΙ ΣΕΙΡΗΝΕΣ Ὁρίωνος. — Ο
ΑΝΗΡ ΚΑΙ Η ΓΥΝΗ. [Krumacher]. ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ. Άνθος τῆς Ἄλφης. — ΕΝ ΠΑΙΓΝΙΑΙΟΝ ΤΗΣ
ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ. — ΑΝΕΚΔΟΤΑ. — ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΟΛΩΝ. — ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ,
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Ὁ Υἱὸς τοῦ Διαβόλου μυθιστορήμα Παύλου Φεβάλ, ὄραχ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΟΙ προμηθεύοντες 10 συνδρομητάς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην προπληρώνοντες τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τῶν λαμβάνουσιν ἐπὶ ἓν ἔτος αὐτὴν δωρεάν.

ΟΙ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ ὀφείλουσι νὰ εἰδοποιῶσιν ἐγγράφως τὴν διεύθυνσιν περὶ τούτου, ἵνα γνωρίζῃ πῶς πρέπει νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια· εἰ δὲ μὴ τὰ ἀπολεσθέντα ἀναπληροῦνται ἀντὶ λεπτῶν 50 ἑκαστον.

ΟΥΔΕΙΣ τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις γίνεται συνδρομητής, ἀν δὲν πέμψῃ συγχρόνως τῆς αἰτήσεως καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐτησίως συνδρομῆς.

ΠΑΣΑ ἐπιστολὴ μὴ ἀπὸ ἀλλαγμένη ταχυδρομικῶν τελευτῶν εἶναι ἀπαράδεκτος.

Αἱ ἐπιστολαὶ ἐπιγράφονται οὕτως:

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιόδ. συγγράμ. « Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. »

Εἰς Ἀθήνας.

Αἱ περιέχουσαι χρήματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦν τὴν 1 Ὀκτωβρίου καὶ λήγουσι τὴν 30 Σεπτεμβρίου.

Γίνονται δὲ ἐνταῦθα παρὰ τῷ βιβλιοπωλεῖ Περρῷ-Βαμπᾷ καὶ τῷ τυπογραφεῖῳ Α. Καναριώτῃ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ γραφεῖῳ τοῦ «Θεατοῦ» καὶ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως».

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ.

Παρισίων Δράματα ὑπὸ Πονσῶν Τερράιλ, μετάφρασις Κ. Παρδαλάκη καὶ Α. Γ. Σκαλίδου, τόμοι τρεῖς. Τιμῶνται δραχ. 30.

Ἄγγελος Πιτοῦ ὑπὸ Α. Δουμᾶ, μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου, Τιμᾶται δραχ. 10.

Κόμισσα Σαρνὺ (συνέχεια τοῦ Ἄγγελου Πιτοῦ), ὑπὸ Α. Δουμᾶ, μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. Το μυθιστόρημα τοῦτο ἀπαρτίζει τόμους τέσσαρας. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν δύο τόμοι. Τιμὴ ἑκάστου τόμου δραχ. 7 1/2.

Σαοῦλ τραγωδία Ἀλφιέρη. Ἰωᾶς δράμα Μεταστασίου μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπὸ Η. Ματαράγκα· τιμᾶται δραχ. 1,50.

Ἑκκλησιαστικὴ Κυψέλη. Ὑπὸ Συνοδικοῦ εὑρίσκεται παρὰ τῷ βιβλιοπωλεῖ Κ. Τεφάρικῃ καὶ τιμᾶται δραχ. 1,50.

Φιλολογικὸν Μουσεῖον. Ἡ αἵματωμένη λίμνη—Ποιήσεις ὑπὸ Ἠλιοπούλου δρ. 1.

Παρὰ τῷ βιβλιοπωλεῖ Περρῷ-Βαμπᾷ πωλοῦνται τὰ ἑξῆς βιβλία.

Αἱ διόκημοι δίκαι Φουκί. — Ἡ Ὠραία Παιτοπώλις καὶ ὁ Εὐστάθιος Λενδὸβλ μετάφρασις Σκαλίδου, τιμᾶται λεπτὰ 50. — Δίκη Λουδοβίκου ΙΣΤ'. δρ. 1,50.

Γελῶν Ἄνθρωπος μυθιστορία Β. Οὐγὼ μετάφρασις Βαμπᾶ. Βιβλίον Α'. δραχ. 2.

Τρεῖς σωματοφύλακες ἑκδοσις νέξ τόμοι πέντε δραχ. 8.

Ἱστορία Ναπολέοντος Α'. δραχ. 2.

Γυῖζώτου, Μελέται περὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν πνευμάτων. Μετάφρασις ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Α. Διομήδους Κυριακοῦ.

Καλλιέργαι. — Λουκάς Νοταράς. — Δραματικὰ δοκίμια ὑπὸ Σ. Βασιλειάδου. Εὑρίσκονται παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις καὶ τιμῶνται δραχ. 5.

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἔτη τῆς «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης» πωλοῦνται ἀντὶ δραχμῶν 6 ἑκαστον.